

gemeente
Neder-Betuwe

Programmarekening 2008

Jaarverslag en Jaarrekening

INHOUDSOPGAVE

Programmarekening 2008

INLEIDING.....	7
RESULTAATBEPALING EN RESULTAATBESTEMMING.....	11

JAARVERSLAG

PROGRAMMAVERANTWOORDING

PROGRAMMA 1: BESTUUR EN BURGER	19
PROGRAMMA 2: OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID.....	23
PROGRAMMA 3: OPENBARE RUIMTE	27
PROGRAMMA 4: ECONOMIE.....	33
PROGRAMMA 5: SCHOLING EN VORMING	35
PROGRAMMA 6: WELZIJN EN CULTUUR	39
PROGRAMMA 7: ZORG, WERK EN INKOMEN	43
PROGRAMMA 8: BOUWEN EN MILIEU.....	51
OVERZICHT VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	57
OVERZICHT VAN MUTATIES IN RESERVES.....	59

PARAGRAFEN

PARAGRAAF 1: LOKALE HEFFINGEN.....	63
PARAGRAAF 2: RISICOMANAGEMENT EN WEERSTANDSVERMOGEN	67
PARAGRAAF 3: ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN.....	75
PARAGRAAF 4: FINANCIERING	79
PARAGRAAF 5: VERBONDEN PARTIJEN	83
PARAGRAAF 6: GRONDBELEID.....	99
PARAGRAAF 7: BEDRIJFSVOERING.....	103

JAARREKENING

PROGRAMMAREKEING EN TOELICHTING

OVERZICHT VAN GEREALISEERDE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA	111
VOOR BESTEMMING.....	
OVERZICHT VAN WERKELIJKE MUTATIES RESERVES PER PROGRAMMA	112
OVERZICHT VAN GEREALISEERD RESULTAAT VOOR EN NA BESTEMMING.....	113
OVERZICHT VAN VERSCHILLEN PER PROGRAMMA	114
ANALYSE VAN HET VERSCHIL PER PROGRAMMA.....	114
OVERZICHT VAN DE GEREALISEERDE ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	115
OVERZICHT VAN DE AANWENDING VAN ONVOORZIEN	116
OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	117

BALANS EN TOELICHTING

BALANS	121
TOELICHTING OP DE BALANS.....	123

OORDEEL EN BESLUITVORMING

SINGLE INFORMATION SINGLE AUDIT (SISA).....	147
REGIONAAL SAMENWERKINGSPROGRAMMA (RSP)	152
BESLUITVORMING.	153

gemeente
Neder-Betuwe

Programmarekening 2008

Jaarverslag en Jaarrekening

INLEIDING

INLEIDING.

Aan de Raad,

Hierbij bieden wij u op grond van artikel 197 van de Gemeentewet de programmarekening 2008 ter vaststelling aan.

De programmarekening 2008 is voor de gemeente Neder-Betuwe de derde jaarrekening die is opgesteld conform de nieuwe regelgeving t.w. de Wet Dualisering Gemeentebestuur en de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten). Een nieuwe stap in de zoektocht naar het verder optimaliseren van de informatievoorziening binnen het duale stelsel.

De indeling van de programmarekening sluit volledig aan op de programmabegroting.

De programmarekening bestaat uit twee delen t.w. *het Jaarverslag* en *de Jaarrekening*.

Het jaarverslag bestaat uit:

- de programmaverantwoording;
- de paragrafen.

De jaarrekening bestaat uit:

- de programmarekening en de toelichting;
- de balans en de toelichting.

In de programmaverantwoording is per programma aangegeven in hoeverre het programmabeleid en de voortgang van de door u benoemde speerpunten gerealiseerd zijn. Tevens wordt aangegeven welke acties zijn uitgevoerd in 2008 die bijgedragen hebben tot de verwezenlijking van de door u beoogde beleidsdoelen.

De paragrafen bevatten de verantwoording van de overeenkomstige paragrafen die in de programmabegroting 2008 zijn opgenomen. De paragrafen vormen een dwarsdoorsnede van de beleidslijnen en de uitvoering daarvan met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten.

De programmarekening geeft per programma inzicht in de opbouw van het jaarresultaat dat via een "gezuiverd" exploitatieresultaat (resultaat exclusief de toevoegingen/onttrekkingen aan reserves) vóór bestemming leidt tot een jaarresultaat na bestemming. In 2008 bent u tussentijds geïnformeerd over de voortgang van de programma's in de loop van 2008.

Het college van Burgemeester en wethouders van de gemeente Neder-Betuwe

De secretaris,
N.A. de Groot

de burgemeester,
ir. C.W. Veerhoek

gemeente
Neder-Betuwe

*Programmarekening
2008*

Jaarverslag en Jaarrekening

**RESULTAATBEPALING
EN
RESULTAATBESTEMMING**

RESULTAATBEPALING EN RESULTAATBESTEMMING

Begroting voor wijziging.

De begroting voor wijziging 2008 van de gemeente Neder-Betuwe sloot met een tekort van € 402.586.

Begroting na wijziging 2008.

De begroting 2008 is tussentijds via verschillenden begrotingswijzigingen (13) aangepast.

De grootste aanpassingen waren:

- Nieuw Beleid 2008
  - ✚ Nieuwe ontwikkelingen
  - ✚ Investerings (onontkoombaar)
  - ✚ Dekkingsplan om te komen tot een sluitende begroting en meerjarenraming
- Wijkmanagement
- Strategische aankoop winkelconcentratie Ochten
- De eerste bestuursrapportage 2008
  - ✚ Inhuur derden i.v.m. ziekte en vacatures
  - ✚ Vertrek en waarneming griffie
  - ✚ Afrekening algemene uitkering uit het gemeentefonds 2007
  - ✚ Afwikkeling verkoop (vroegere) GGR-GAS aandelen
  - ✚ Vertraging in scholenbouw Seba en Wegwijzer
  - ✚ Vertraging nieuwbouw Regionaal Archief Rivierenland
- Bestemming resultaat jaarrekening 2007
- De tweede bestuursrapportages 2008
  - ✚ Lagere te ontvangen bouwleges
  - ✚ Lagere urentoerekening aan diverse grondexploitaties
  - ✚ Hogere bijdrage aan Regio Rivierenland
  - ✚ Lagere opbrengst heffing OZB
  - ✚ Hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds (meicirculaire 2008)
  - ✚ Wachtgeld en outplacement ex-wethouder
  - ✚ Lagere lasten voor de WMO hulp bij huishouding
  - ✚ Lagere lasten voor wijkmanagement
- Verkoop aandelen Grondbank
- Septembercirculaire 2008
- Nota Reserves en Voorzieningen 2008
- Motie € 50 voor minima
- Opruimen en ontmantelen Fruitstraat 62 C

De begroting na wijziging sloot, conform de tweede bestuursrapportage, met een tekort van € 606.023.

Vervolgens is dit tekort conform besluitvorming tweede bestuursrapportage ten laste gebracht van de algemene reserve. Hierdoor warden baten en lasten weer in evenwicht.

Het saldo van de begroting na wijziging geeft een overschot te zien van € 23.075. Dit overschot is ontstaan door de laatste begrotingswijzigingen zoals: Verkoop aandelen Grondbank, Septembercirculaire 2008 en Motie € 50 voor minima.

Overzicht financiële positie		2008 x € 1000
Begrotingstekort (begroting voor wijziging) d.d. 08-11-2007		403
Begrotingstekort (begroting voor wijziging)		403
	Tekort	
Begrotingswijziging	1 8-11-2007 Nieuw beleid begroting 2008	-346
Begrotingswijziging	2 8-11-2007 Amendementen begroting 2008	128
Begrotingswijziging	3 20-12-2007 Dekkingsplan begroting 2008	-125
Begrotingswijziging	4 24-4-2008 Wijkmanagement	0
Begrotingswijziging	5 26-6-2008 Strategische aankoop winkelconcentratie Ochten	0
Begrotingswijziging	6 26-6-2008 1e bestuursrapportage 2008	-69
Begrotingswijziging	7 26-6-2008 Bestemming resultaat jaarrekening 2007	0
Begrotingswijziging	8 30-10-2008 2e bestuursrapportage 2008	10
Begrotingswijziging	9 30-10-2008 Verkoop aandelen Grondbank	-1
Begrotingswijziging	10 30-10-2008 Septembercirculaire 2008	-69
Begrotingswijziging	11 30-10-2008 Nota Reserves en Voorzieningen 2008	0
Begrotingswijziging	12 27-11-2008 Motie € 50 minima	47
Begrotingswijziging	13 18-12-2008 Opruimen en ontmantelen Fruitstraat 62 C	0
Totaal van de wijzigingen		Overschot -426
Begrotingspositie begroting 2008 na wijziging		Overschot -23
Werkelijk resultaat 2008		Overschot -857
Verschil begroting na wijziging en werkelijk resultaat		Overschot -834

+ Is tekort - Is overschot

Programmarekening 2008

Het resultaat over het jaar 2008.

Het werkelijk resultaat 2008 komt uit op een overschot van € 857.363.

Bij de 2^e bestuursrapportage 2008 bedroeg het saldo van de financiële positie voor het jaar 2008 een geraamd tekort van €606.000. Tevens is het besluit genomen om € 606.000 te onttrekken uit de algemene reserve ter dekking van het bij deze 2^e bestuursrapportage 2008 geraamde tekort.

De onttrekking van € 606.000 uit de algemene reserve is conform raadsbesluit verwerkt in de jaarrekening 2008 en is dus een onderdeel van het hierboven genoemde overschot. Als de onttrekking uit de algemene reserve in de jaarrekening 2008 niet had plaatsgevonden dan was het overschot uitgekomen op €251.363 (€ 606.000 lager).

Hieronder volgt een overzicht van gerealiseerd resultaat per programma voor en na bestemming.

OVERZICHT VAN GEREALISEERD RESULTAAT PER PROGRAMMA VOOR EN NA BESTEMMING.									
Nr: Programma's	Begroting 2008 na wijziging			Rekening 2008			Verschil		Verschil
	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €
P1 Bestuur en Burger	4.159	-424	3.735	4.114	-575	3.539	-45	-151	-196
P2 Openbare Orde en Veiligheid	1.854	-193	1.662	1.850	-238	1.612	-5	-45	-50
P3 Openbare Ruimte	4.635	-287	4.347	4.694	-364	4.330	59	-77	-18
P4 Economie	3.326	-3.338	-12	3.657	-3.688	-31	330	-349	-19
P5 Scholing en Vorming	3.504	-456	3.048	3.581	-503	3.078	76	-47	30
P6 Welzijn en Cultuur	2.759	-293	2.466	2.706	-329	2.377	-53	-36	-89
P7 Zorg, Werk en Inkomen	9.474	-5.196	4.279	10.165	-5.836	4.329	691	-640	50
P8 Bouwen en Milieu	15.838	-12.211	3.628	20.608	-17.330	3.279	4.770	-5.119	-349
D Algemene dekkingsmiddelen	0	-21.936	21.936	0	-22.081	22.081	0	-145	-145
Werkelijk resultaat voor bestemming	45.550	-44.334	45.088	51.374	-50.944	430	5.824	-6.610	-786
R Mutaties in reserves	2.109	-3.348	-1.239	1.979	-3.267	-1.288	-129	81	-48
S Werkelijk resultaat na bestemming	47.659	-47.682	-23	53.353	-54.211	-857	5.695	-6.529	-834
+ = tekort - = overschot									

Overzicht van de grootste afwijkingen tussen begroting na wijziging en jaarrekening.

Hieronder volgt een overzicht van afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de jaarrekening 2008.

Het betreft hier afwijkingen groter dan € 25.000. Tevens is er een splitsing gemaakt tussen voordelen en nadelen en een splitsing tussen incidenteel en structureel.

Overzicht van de grootste afwijkingen tussen begroting na wijziging en jaarrekening zijn:					
			Bedrag:	Voordeel	Incidenteel
				Nadeel	Structureel
1	Personeelslasten huidige wethouders 2008	P1	-26.000	Voordeel	Incidenteel
2	Jaarrekening Regio Rivierland 2008	P1	-98.000	Voordeel	Incidenteel
3	Ophoging voorziening dubieuze debiteuren	P1	84.000	Nadeel	Incidenteel
4	Lagere lasten voor FPU	P1	-69.000	Voordeel	Structureel
5	Lagere lasten gladheidsbestrijding	P3	-25.000	Voordeel	Incidenteel
6	Lagere lasten bijstandverlening	P7	-133.000	Voordeel	Incidenteel
7	Lagere lasten maatschappelijke begeleiding en advies	P7	-32.000	Voordeel	Incidenteel
8	Hogere lasten WMO hulp bij huishouding	P7	138.000	Nadeel	Incidenteel
9	WMO voormalige WVG onderdelen	P7	117.000	Nadeel	Incidenteel
10	Milieubeheer	P8	-50.000	Voordeel	Incidenteel
11	Lagere leges vergunningen bestemmingsplannen	P8	35.000	Nadeel	Incidenteel
12	Lagere lasten derden inzake vergunningverlening bouw	P8	-50.000	Voordeel	Incidenteel
13	Hogere baten leges bouwvergunningen	P8	-122.000	Voordeel	Incidenteel
14	Afwikkelingen diverse grondexploitaties	P8	-352.000	Voordeel	Incidenteel
15	Project Caterhoven	P8	53.000	Nadeel	Structureel
16	Lagere urentoerekening aan grondexploitaties	P8	96.000	Nadeel	Incidenteel
17	Lagere lasten voor inhuur van derden	Allen	-96.000	Voordeel	Incidenteel
18	Algemene uitkering uit het gemeentefonds	D	-135.000	Voordeel	Structureel
19	Algemene uitkering uit het gemeentefonds voorgaande jaren	D	-56.000	Voordeel	Incidenteel
20	Mutaties in reserves	D	-85.000	Voordeel	Incidenteel
21	Overige kleine verschillen		-51.000	Voordeel	Incidenteel
+ = tekort - = overschot			-857.000		

Structurele doorwerking saldo jaarrekening 2008

In het resultaat van de jaarrekening 2008 zijn drie zaken die een structureel karakter hebben. Het betreft hier lagere lasten voor FPU € 69.000, het project Casterhoven dat een nadeel laat zien van € 53.000 hiervan is € 30.000 structureel en de algemene uitkering uit het gemeentefonds laat een structureel voordeel zien van € 135.000. Het structureel nadeel en voordeel zullen in de eerste bestuursrapportage 2009 worden meegenomen. Het overige deel van het resultaat van de jaarrekening 2008 heeft een incidenteel karakter.

Verklaring van de grootste afwijkingen tussen begroting na wijziging en jaarrekening zijn:

1. Personeelslasten huidige wethouders 2008.

In verband met het vertrek van een wethouder in 2008 is er een aantal maanden een wethouder minder geweest waardoor er vrijval van personeelslasten is ontstaan. Bij de tweede bestuursrapportage van 2008 is met deze vrijval van personeelslasten is geen rekening gehouden bij de berekening van de te betalen wachtgeld verplicht en outplacementkosten voor de vertrekkende wethouder waardoor er een voordeel ontstaat van € 26.000.

2. Jaarrekening Regio Rivierenland 2008

Bij de 2e bestuursrapportage 2008 van de gemeente Neder-Betuwe zijn alle door de Regio Rivierenland vastgestelde begrotingswijzigingen opgenomen in onze begroting 2008. Dit resulteerde in extra lasten van € 70.000. Uit de programmarekening 2008 van de Regio Rivierenland blijkt nu dat er een fors overschot is ontstaan voor 2008. Voor de gemeente Neder-Betuwe betreft het een lagere bijdrage aan de Regio Rivierenland van € 98.000. Regio Rivierenland geeft de deelnemende gemeenten wel het advies om een deel van die overschot te reserveren voor nieuw beleid in 2009. Bij de bestemming van ons rekeningsresultaat is met deze reservering rekening gehouden.

3. Ophoging voorziening dubieuze debiteuren

Conform de vastgestelde kaders voor het beheren van het debiteurenrisico heeft er in 2008 een ophoging van de voorziening dubieuze debiteuren plaatsgevonden met een bedrag van € 84.000

4. Niet betaalde FPU rechten 2008

In 2008 is er van het budget FPU € 69.000 niet besteed. Het voordeel is van structurele aard en zal in de 1^e bestuursrapportage 2009 worden opgenomen.

5. Gladheidsbestrijding

De kosten voor gladheidsbestrijding zijn door de mildere weersomstandigheden in 2008 uiteindelijk € 25.000 lager dan oorspronkelijk bij de primaire begroting was aangenomen.

6. Bijstandverlening

Het behaalde voordeel van € 133.000 op bijstandverlening wordt veroorzaakt door:

- *Wet Werk en Bijstand (WWB)*

De uitgaven van de sociale uitkeringen zijn lager uitgevallen, aangezien de daling van het aantal cliënten hoger is uitgevallen dan was verwacht. Door de daling van het aantal cliënten zijn de daarmee samenhangende uitvoeringskosten (uitbesteding Tiel) eveneens lager uitgevallen. Een extra voordeel betreft de bij beschikking van 26 november 2008 definitieve vaststelling van het inkomensdeel 2008. Per saldo betreft het voordeel op de WWB € 80.000.

- *Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz)*

Over 2006 is alsnog een aanvullende uitkering van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van de Bbz, omdat de uitgaven in 2006 meer dan 115% bedroegen van de destijds toegekende uitkering. Voordeel € 35.000.

Tussentijdse bijstelling bij de 2e bestuursrapportage 2008 heeft niet plaatsgevonden om mogelijke effecten van de hagelstormen in juni en het najaar van 2008 op te vangen. Er zijn echter geen aanvragen daarvoor binnengekomen.

- *Fraudebestrijding.*

Er is een bedrag van € 18.000 ontvangen van het Rijk voor de uitvoering van hoogwaardig handhaven. Het jaar 2008 is gebruikt voor intergemeentelijke afstemming over de invulling van het handhavingsbeleid. In 2009 wordt uitvoering gegeven aan dat beleid. Hierdoor is er voor 2008 een voordeel van € 18.000.

7. Maatschappelijke begeleiding en advies

Voor de invoering van schoolmaatschappelijk werk is rekening gehouden tot een bedrag van € 50.000. Omdat het schoolmaatschappelijk werk in 2008 nog niet is gerealiseerd wegens het ontbreken van overeenstemming tussen de diverse partners is hierop een voordeel ontstaan van € 32.000. Naar verwachting zal realisatie medio augustus 2009 plaatsvinden."

8. WMO hulp bij huishouding

De bijstelling van het budget voor de Wmo bij de Berstuursrapportage II, is achteraf geen goede keuze geweest. Op basis van de verwachtingen en ervaringscijfers van de eerste anderhalf jaar Wmo uitvoering, is er bij Bestuursrapportage II voor gekozen om het budget met € 150.000 te verlagen (€100.000 incidenteel en € 50.000 structureel). De verwachtingen van toen zijn niet uitgekomen. In de 2e helft van 2008 heeft zich een aanzienlijke stijging van het aantal aanvragen en toegekende persoonsgebonden budgetten (PGB's) voorgedaan. Door het uitbrengen en huis aan huis bezorgen van de WMO krant hebben we als gemeente één van de doelen uit het coalitieprogramma uitgevoerd. Als gevolg hiervan is een grotere bekendheid voor WMO en haar producten ontstaan waardoor in de 2e helft van 2008 er een forse toename van het aantal aanvragen en toekenningen is geweest. Dit aantal in de 2e helft van 2008 voor een onverwachte budgetoverschrijding. Ook voor de zorg in natura geldt dat in de 2e helft van 2008 meer kosten zijn gemaakt dan was voorzien. Totaal betreft het nadeel € 138.000.

18. Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De werkelijke uitkering uit het gemeentefonds voor de gemeente Neder-Betuwe is in totaal € 135.000 hoger dan begroot. Deze fors hogere uitkering uit het gemeentefonds heeft alles te maken met een wijziging in het omgaan met de gebouwen van de scholengemeenschap "De Pantarijn" die op ons grondgebied staan. De gemeente Wageningen ontving in hun algemene uitkering uit het gemeentefonds een bijdrage voor de leerlingen (VO) die les ontvangen op de Pantarijn in gebouwen die op ons grondgebied staan. De gemeente Wageningen betaalde deze bijdrage door aan de gemeente Neder-Betuwe. Het rijk heeft nu bepaald dat de Pantarijn, voor de gebouwen die op ons grondgebied staan, als nevenvestiging te moeten aanmerken. Dit betekent dat de gemeente Neder-Betuwe een hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds ontvangt. Maar de bijdrage van gemeente Wageningen is komen te vervallen.

19. Algemene uitkering uit het gemeentefonds betreffende vorige jaren

Wijzigingen in de maatstafgewichten en de wegingsfactoren binnen de algemene uitkering uit het gemeentefonds die betrekking hebben op vorige jaren leveren een voordeel op van € 56.000

20. Mutaties in reserves -Algemene reserve

Bij de begroting 2009 en de nota reserves en voorzieningen 2008 is besloten om de reserves ter dekking van investeringen materieelspreidingsplannen brandweer, buitendienst en gladheidbestrijding op te heffen en het restant van deze reserves toe te voegen aan de algemene reserve. Het geraamde bedrag wat toegevoegd zou worden aan de algemene reserve was € 609.000. In werkelijkheid is de toevoeging maar € 549.000. Het lager toe te voegen bedrag van € 60.000 is ontstaan door het feit dat er bij de raming geen rekening is gehouden met nog te onttrekken kapitaallasten voor 2008 in verband met investeringen conform deze materieelspreidingsplannen.

Bij de nota reserves en voorzieningen 2008 is besloten om het restant van de reserves BCF op te heffen en toe te voegen aan de algemene reserve dit omdat de hoogte van deze reserve onder de vastgestelde grens ligt van € 100.000. Alleen in de begroting 2008 was bij de ramingcijfers al rekening gehouden met een onttrekking uit deze reserve van hetzelfde bedrag. Dit resulteert in een lagere toevoeging aan de algemene reserve van €25.000.

Voorstel tot resultaatbestemming.

Aan u wordt een voorstel gedaan om het resultaat van de jaarrekening 2008 van € 857.363 als volgt te bestemmen.

1. Van het voordelig saldo van de jaarrekening 2008 van de Regio Rivierenland een bedrag van € 32.000 bestemming voor de uitvoering van verschillende thema van Regio Rivierenland.
2. Het voordelig resultaat van € 352.000 dat is ontstaan door het afwickelen van diverse grondexploitaties toevoegen aan de reserve grondexploitatie.
3. Eind 2008 heeft de gemeente Neder-Betuwe via de algemene uitkering uit het gemeentefonds een bedrag van € 8.800 ontvangen voor stimulering buitenschoolse opvang. Door deze late berichtgeving was het niet meer mogelijk daarvoor een bestemming in 2008 te vinden. Wij zijn van mening, dat genoemd bedrag alsnog op één of andere manier ten gunste van de bso moet komen. Eén van de mogelijkheden om een bso binnen de grenzen van de wet te exploiteren waar dat anders moeilijk zou zijn is als een accommodatie eigenlijk weinig speelplaats heeft en speelmogelijkheden op eigen terrein, gebruik te maken van een openbaar speelterrein in de directe omgeving, of als een vestiging in een school is, van speelplein van die school. Het nieuwe speelruimtebeleid kan op de langere termijn als effect hebben dat het aantal speelplaatsen voor 6-12 jarigen afneemt en beter gespreid wordt over de gemeente. Dat kan inhouden dat ruimten die zich nu lenen voor bso door een nabijgelegen speelplek, die speelplek verliezen. In dat geval zou het beleid speelruimte dus schade toebrengen aan een andere doelstelling: bso vestiging laagdrempelig mogelijk houden. Er zou dus wat voor te zegen zijn in die gevallen alsnog een openbaar speelterreintje te handhaven met het oog op een bso. Op die manier kan het stimuleringsgeld worden ingezet. Naar aanleiding van het vorenstaande wordt voorgesteld om het budget van € 8.800 over te hevelen naar de voorziening speelplaatsen.
4. In de begroting was voor Schoolgericht Maatschappelijk werk (SMW) in eerste instantie voor 2008 en 2009 en verdere jaren een bedrag van € 50.000 per jaar opgenomen. Medio 2008 was de verwachting dat het SMW pas vanaf 2010 zou plaatsvinden en in het kader van de 2^e Bestuursrapportage 2008 is het beschikbare bedrag voor 2009 afgeraamd naar € 15.000. Het proces van invoering van SMW is sneller gegaan dan verwacht, hetgeen op zich een positieve ontwikkeling is. De planning is om dit vanaf 1 september 2009 in te voeren. Naar verwachting zal er voor 2009 een totaalbedrag van circa € 35.000 nodig zijn. Derhalve € 20.000 meer dan in de begroting voor 2009 is opgenomen. Over 2008 is een bedrag van € 32.400 "over gehouden". Voorgesteld wordt hiervan € 20.000 door te schuiven naar 2009.
5. De geplande werkzaamheden door de regio voor samenstellen eenduidig gemeentelijk beleid voor de procedure hogere grenswaarde en het opstellen en vaststellen van de gemeentelijke bodemfunctiekaart zijn doorgeschoven naar 2009. Dit heeft geresulteerd in een voordeel van € 50.000. (zie nummer 10 Milieubeheer op de vorige bladzijde). Voorgesteld wordt van dit voordeel € 15.000 te bestemmen voor de geplande werkzaamheden die door de regio worden uitgevoerd.
6. Het restant van € 429.563 toevoegen aan de algemene reserve.

gemeente
Neder-Betuwe

*Programmarekening
2008*

Jaarverslag

PROGRAMMAVERANTWOORDING

PROGRAMMA 1: BESTUUR EN BURGER

Portefeuillehouders: Burgemeester : ir. C.W. Veerhoek
Wethouder : mr. J.M. Talman- van der Woude

Algemeen:

Programma-inhoud	Het programma omvat de bestuurlijke organen (raad, commissie, college van burgemeester en wethouders en de burgemeester), intergemeentelijke samenwerking, burgerparticipatie, interne en externe dienstverlening, voorlichting (inclusief website) en verkiezingen.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Coalitieprogramma 2006-2010 "Voortvarend verder" • Bedrijfsvoeringconcept • Startnotitie Wijkmanagement (Raadsbesluit 28 september 2006)
Ontwikkelingen	De gemeentewinkel zal het aanspreekpunt moeten zijn voor de burger. De digitale dienstverlening zal zich steeds verder ontwikkelen. Het medium Internet zal steeds meer worden gebruikt. In 2010 zullen ongeveer 100 producten via de website aangeboden worden

Wat wilden we bereiken, wat zouden we daarvoor doen en wat is er bereikt en gedaan?

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?
<p><u>Burgerparticipatie/Wijkmanagement</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Meer invloed van bewoners op de eigen omgeving en meer tevreden inwoners.</p> <p><u>Wat gaan we daar voor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Samen met de bewoners, belangenverenigingen en maatschappelijke instanties werken aan de verbetering van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving. • De participatie, betrokkenheid en eigen verantwoordelijkheid van de bewoners bij en in de wijk bevorderen en vergroten. • De gemeentelijke dienstverlening verbeteren. • De communicatie met bewoners en maatschappelijke instanties verbeteren. • Opstellen beleidsnota wijkmanagement. 	<p>1^e kw. 2008</p>	<p>De beleid- en invoeringsnota wijkmanagement "Samenwerken voor het resultaat" is op 31 januari 2008 door de Raad conform voorstel vastgesteld waarbij is besloten om m.i.v. 1 maart 2008 wijkmanagement in te voeren in alle kernen en te starten met de kernen Dodewaard en IJzendoorn. De Raad heeft daarbij de voorgestelde middelen voor de ambtelijke inzet beschikbaar gesteld.</p> <p>Wijkmanagement is formeel op 1 maart 2008 van start gegaan met het faciliteren van de dorpsstafel van Dodewaard. Het proces is gestart met het uitbrengen van een dorpskrant en het enquêteren van de inwoners.</p> <p>Met een tussenrapportage is de gemeenteraad in de vergadering van 30 oktober 2008 geïnformeerd over de tot dan opgedane ervaring met wijkmanagement. Als belangrijkste conclusies kwamen naar voren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Door andere prioriteiten is voorgestelde formatie ambtelijke formatie (nog) niet ingezet; 2. Wijkmanagement is een arbeidsintensieve vorm van burgerparticipatie, vergt veel overleg en afstemming om verwachtingsbeelden over rol, taak en bevoegdheden op elkaar af te stemmen; 3. Er moet sprake zijn van integrale uitvoering van wijkmanagement en andere vormen van burgerparticipatie. <p>De dorpsstafel Dodewaard heeft een aantal onderwerpen naar voren gebracht en besproken met vakmedewerkers van de gemeentelijke organisatie. Zo kreeg het verkeersdossier alle aandacht en ook jeugdoverlast en speeltuinenbeleid.</p> <p>Met het oog op de komende jaarwisseling vond in december een gesprek plaats tussen de portefeuillehouder en ambtenaar openbare orde en de dorpsstafel.</p> <p>Begin december 2008 vond een eerste inwonersbijeenkomst plaats. Besteding van het dorpsbudget vormde in die bijeenkomst het centrale thema. Als tegenbeeld voor de onrust op het plein tijdens de jaarwisseling 2007-2008 kozen inwoners er voor om het dorpsplein tijdens het Kerstreces en de jaarwisseling op te fleuren met een ijsbaan en een "koek en zopi" tent. Dit is een geslaagde investering gebleken.</p> <p>De samenhang tussen wijkmanagement en burgerparticipatie verkeert nog in de "leerfase".</p>
<p><u>Dienstverlening</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dienstbaar bestuur en slagvaardige, klantgerichte organisatie die: • Helder, transparant en tijdig communiceert met inwoners en anderen (mondeling, via papier en digitaal). • Qua tevredenheid van burgers over bestuur en organisatie (boven)gemiddeld scoort in de Staat van de Gemeente. 	<p>2^e kw. 2008</p>	<p>Afhandeling van brieven, aanvragen e.d. vindt plaats ruim binnen 8 weken of de kortere wettelijk bepaalde termijnen. De burger krijgt altijd binnen 8 weken een bericht van ontvangst, een tussenbericht en/of een eindbericht. Het tussenbericht informeert over vertraging door externe factoren. Daar waar volledige afhandeling niet mogelijk is wordt de aanvrager geïnformeerd met daarin een nieuwe termijn waarbinnen het antwoord kan worden verwacht. Vertraging heeft te maken met externe adviezen waarop gewacht moet worden.</p> <p>Sinds 1 januari 2009 is er een tweede avondopenstelling en zijn de openingstijden verder aangepast en gebaseerd op bezoekersaantallen (18.000 per jaar) uit de managementinformatie. Tijdens de nieuwe avondopenstelling is ook het zorgloket geopend voor inloop zonder afspraak. De werkelijke invloed op wachttijden is nu nog niet meetbaar. Verwachting is dat deze ruim binnen de gestelde doelen blijft. Werken op afspraak aan de bouwbalie is een succes. De wachttijden bedroegen in 2008 gemiddeld 3 minuten, gebaseerd op gegevens uit het klantbegeleidingssysteem. Medewerkers kunnen het gesprek starten op basis van voorinformatie en bijpassende documenten. Hierdoor kan vlotter en efficiënter informatie worden gegeven. Er worden voor de toekomst verdere verbeteringen aangebracht door gedurende de behandelingsduur vaker aanvragers te informeren over de stand van zaken. In de toekomst zal dit digitaal mogelijk worden.</p>

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?
<p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Op brieven, aanvragen e.d. uiterlijk binnen 8 weken reageren en/of ze afhandelen; Top-20 producten (of meer) in 2008 ook digitaal aanbieden, m.b.v. formulieren, DigiD en elektronisch betalen; Wachttijden publieksbalie bekorten tot maximaal 10 minuten en diensten zoals de bouwbalie ook op afspraak aanbieden; Resultaten Staat van de Gemeente via Burgerjaarverslag 2^e kwartaal 2008 publiceren. 		<p>Inhoud van beschikkingen en brieven is en wordt aangepast op betere leesbaarheid voor de doelgroep. Bij het zorgloket is deze verbetering al merkbaar doordat er minder telefonische vragen komen n.a.v. ontvangen brieven door cliënten.</p> <p>Hoge scores in het laatste onderzoek Staat van de Gemeente op de onderdelen dienstverlening en klanttevredenheid zijn aanleiding geweest nog verder te onderzoeken waar verbetering voor de klant kan worden bereikt. Diverse kleine maatregelen in de werkprocessen hebben hiertoe bijgedragen.</p> <p>De website is nu voorzien van een mogelijkheid om de lettergrootte aan te passen zodat ook slechtzienden dit naar eigen behoefte kunnen aanpassen. De website wordt intensiever gebruikt om informatie te verstrekken aan inwoners. Gemiddeld bezoeken 2400 mensen per maand de website. Topdagen trekken ruim 400 mensen. Meest bezocht daarbij is de digitale balie. Momenteel bieden we 213 producten digitaal aan. Daarvan zijn 15 producten met DigiD en Internet kassa aan te vragen en te betalen. In dit geval worden documenten aan de aanvragers opgestuurd.</p>
<p>Deregulering</p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Alleen noodzakelijke en nuttige (beleids)regels resteren en verminderen ("red tape") zodat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Voor inwoners, bedrijven en instellingen er meer ruimte is voor eigen initiatief en de administratieve lasten lager worden. De organisatie regels eenduidig kan toepassen en handhaven. <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Nut & noodzaaktoets toepassen op elke (nieuwe) verordening en beleidsregel. Uitvoeren project 'Dereguleren APV' in samenwerking met KvK en naburige gemeenten. Coördinatie c.q. bundeling van vergunningen. 	2008	<p>Het nut en noodzaaktoets is 1 keer toegepast (beleidsregels invalidenparkeerplaats) met als resultaat 33,33% minder regels.</p> <p>Het project Dereguleren van de APV i.s.m. de KvK en naburige gemeenten heeft ertoe geleid dat in november 2008 de "gedereguleerde APV" aan de Raad is voorgelegd.</p> <p>Er is een gecombineerde brand-, horeca-, en evenementenvergunning ingesteld.</p>

Wat is er nog meer gedaan?

<p>Dienstverlening</p> <p>Er zijn in 2008 diverse ICT-trajecten gestart die door het rijk aan ons zijn opgelegd:</p> <ul style="list-style-type: none"> Voor de WMO is een eigen digitale balie als informatiepunt gemaakt. Hierin krijgen burgers specifieke informatie over hulp bij huishouden, woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen, rolstoelen en bijzondere bijstand. Ook is binnen deze WMO-balie een Zorggids gemaakt. Hierin staat een overzicht van relevante instellingen, op het gebied van inkomen, welzijn, werk, wonen en zorg- in onze gemeente. De gemeente is ook aangesloten op de Samenwerkende Catalogi en Bekendmakingen. Dit project koppelt productencatalogi en bekendmakingen van overheden. Burgers en ondernemers vinden op de websites van gemeente Neder-Betuwe en op Overheid.nl informatie over producten en diensten die ze nodig hebben. Goed en snel. Dat leidt tot minder vragen aan de telefoon of balie, we hoeven niet door te verwijzen naar andere overheden of het antwoord op de vraag schuldig te blijven. Binnen de website is een internetkassa gemaakt. Dit houdt in dat burgers op een vertrouwde manier via iDEAL, Visa of Mastercard veilig en gemakkelijk online aankopen van onze producten kunnen afrekenen.

Wat heeft het gekost?

P1 Programma: Bestuur en Burger

	Begroot voor wijziging 2008	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008
Bedragen x € 1.000			
Bestaand Beleid			
Lasten	3.571	4.159	4.114
Baten	-327	-424	-575
Exploitatieresultaat	3.244	3.735	3.539

Analyse van het verschil per programma

Nr.	Programma	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008	Vershil
P1	Bestuur en Burger	3.735	3.539	-196
	+ = nadeel - = voordeel			

**Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening
(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)**

	x € 1.000	
Personeelslasten huidige wethouders 2008		
In verband met het vertrek van een wethouder in 2008 is er een aantal maanden een wethouder minder geweest waardoor er vrijval van personeelslasten is ontstaan. Met deze vrijval van personeelslasten is geen rekening gehouden bij de berekening van de te betalen wachtgeldverplicht en outplacementkosten voor de vertrekkende wethouder waardoor er een voordeel ontstaat.	€	-26 V
Jaarrekening Regio Rivierenland 2008		
Bij de 2e bestuursrapportage 2008 van de gemeente Neder - Betuwe zijn alle door de Regio Rivierenland vastgestelde begrotingswijzigingen opgenomen in onze begroting 2008. Dit resulteerde in extra lasten van € 70.000. Uit de programmarekening 2008 van de Regio Rivierenland blijkt nu dat er een fors overschot is ontstaan voor 2008. Voor de gemeente Neder-Betuwe betreft het een lagere bijdrage aan de Regio Rivierenland van € 98.000. De Regio Rivierenland geeft de deelnemende gemeenten wel het advies om een deel van dit overschot te reserveren voor nieuw beleid in 2009. Bij de bestemming van ons rekeningresultaat is met deze reservering rekening gehouden.	€	-98 V
Ophogen voorziening dubieuze debiteuren		
Conform de vastgestelde kaders voor het beheren van het debiteurenrisico heeft er in 2008 een ophoging van de voorziening dubieuze debiteuren plaatsgevonden met een bedrag van € 84.000	€	84 N
Niet betaalde FPU rechten 2008		
In 2008 is er van het budget FPU € 69.000 niet besteed. Het voordeel is van structurele aard en zal in de 1e bestuursrapportage 2009 worden opgenomen.	€	-69 V
Overige kleine verschillen.	€	-87 V
Saldo verschil begroting na wijziging en rekening	€	-196 V

PROGRAMMA 2: OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Portefeuillehouder: Burgemeester : ir. C.W. Veerhoek

Algemeen:

Programma-inhoud	Ontwikkeling Veiligheidsbeleid en beleidsadvisering. In het programma openbare orde en integrale veiligheid staan de twee volgende doelstellingen: <ul style="list-style-type: none"> • Het verbeteren van de objectieve veiligheid. • Het verbeteren van het veiligheidsgevoel van de inwoners van de gemeente.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Coalitieprogramma 2006-2010 "Voortvarend verder" • Veiligheidsagenda 2007-2011 (raadbesluit 15 februari 2007, nr. 11) • Plan van aanpak/draaiboek Oud en Nieuw • Beleidsplan brandpreventie 2002-2007 • Uitvoeringsplan Project Versterking Brandweer
Ontwikkelingen	<p>In het kader van wijkmanagement zal een aanpak worden ontwikkeld waarin leefbaarheid een grote rol speelt maar waar zeker ook plaats zal zijn voor veiligheidsthema's.</p> <p>In verband met een andere werkwijze bij de politie en justitie wordt de regierol van diverse veiligheidsthema's waaronder aanpak risicojongeren, veelplegers en ex-gedetineerden en de algehele regie (bestuursrechtelijk) bij ontmanteling van hennepkwekerijen in de nabije toekomst bij de gemeente neergelegd.</p> <p>Justitie en politie hebben aangegeven dat zij de gemeente actief ondersteuning bieden als er gericht wordt gewerkt aan het veiligheidsbeleid en dat het integraal veiligheidsbeleid op orde is.</p> <p>In 2007 is de brandweer Neder-Betuwe een samenwerking aangegaan met de brandweer Tiel. In 2009 zullen de brandweerbegroting van Tiel en Neder-Betuwe worden samengevoegd. Na de feitelijke verhuizing van de dagdienstmedewerkers van het gemeentehuis te Neder-Betuwe naar de brandweerkazerne van Tiel zal de commandant opdracht krijgen nieuw beleid voor de organisatie te ontwikkelen. Het nieuwe beleid zal gericht zijn op, het met behoud van de bestaande financiële middelen, voor beide korpsen realiseren van nieuwe wettelijke taken en/of continueren van de bestaande producten.</p>

Wat wilden we bereiken, wat zouden we daarvoor doen en wat is er bereikt en gedaan?

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?
<p><u>Openbare orde en veiligheid</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Bevorderen van een gemeentebrede veiligheid, waarbij 80% van de bevolking zich veilig voelt in de eigen kern.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u> Onderzoek naar veiligheidsgevoel via monitoring van "De Staat van de Gemeente".</p>	2 ^e kw. 2008	<p>Buiten de monitor van "De staat van de gemeente" die summier ingaat op de veiligheids situatie in de gemeente zijn er op dit moment geen goede meetinstrumenten die kunnen aantonen dat de bevolking zich veilig voelt in de eigen kern.</p> <p>Volgens de staat der gemeente 2007 voelt 8% van de ondervraagden zich (heel) vaak onveilig in de buurt en in de gemeente. Gelet op dit gegeven wordt aangenomen dat de geformuleerde doelstelling is gehaald.</p>
<p><u>Openbare orde en veiligheid</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Terugdringen van het aantal meldingen van jeugdoverlast (2006: 124; 2007 t/m juni: 108).</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u> Extra aandacht aan overlast besteden middels inzet van interventiemedewerker (parttime).</p>	2008	<p>De inzet van de interventie medewerker heeft een bijdrage geleverd aan het terugdringen van overlast. Vanaf juli 2008 zijn de uren van de interventiemedewerker uitgebreid naar circa 7 uur per week. In 2008 zijn er 102 meldingen geregistreerd. Een lichte daling t.o.v. 2007 waarin er 137 meldingen van jeugdoverlast zijn binnengekomen.</p> <p>Een verklaring waarom het aantal meldingen lager uitvalt is enerzijds toe te wijzen aan de intensieve samenwerking met jongeren. Mede daardoor is de JOP in Ochten gerealiseerd.</p> <p>Naast de interventie medewerker is rondom de jaarwisseling een Bijzonder Opsporingsambtenaar (BOA) ingehuurd die zich met name heeft gericht op het handhaven van het vuurwerkverbod. Er zijn 7 jongeren door de BOA aangehouden en doorverwezen naar Halt.</p> <p>Om de schadepost die de gemeente jaarlijks rondom de jaarwisseling voor haar rekening krijgt zijn als proefproject 100 vuurwerkbestendige verkeersborden geplaatst. Alle borden zijn onbeschadigd door de jaarwisseling gekomen waardoor men kan spreken van een groot succes. Volgend jaar zal het aantal vuurwerkbestendige borden worden uitgebreid.</p>
<p><u>Openbare orde en veiligheid</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Terugdringen van het aantal inbraken bij bedrijven met als pilot Bedrijventerrein Bonegraaf te Dodewaard.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u> In overleg met ondernemers en andere partijen realiseren dat het bedrijventerrein in 2008 de certificatie "Keurmerk Veilig Ondernemen" heeft.</p>	2008	<p>Op 21 juni 2007 is de intentieverklaring getekend en is het pilot-project van start gegaan. 5 november 2007 is het certificaat Keurmerk Veilig Ondernemen voor bedrijventerreinen ontvangen. Een werkgroep (bestaande uit ondernemers, politie, brandweer, gemeenteambtenaren) beziet welke fysieke maatregelen kunnen worden genomen en houdt zich bezig met de uitvoering van de verschillende acties (looptijd 2008-2009). In 2008 heeft de werkgroep de voorgestelde maatregelen in het plan van aanpak onderzocht op haalbaarheid. De werkgroep heeft een advies aan de projectgroep voorgelegd met de concreet te nemen maatregelen. Het streven is om de maatregelen in 2008/2009 uit te laten voeren zodat het certificaat een eindtoets kan ondergaan in 2010.</p> <p>In 2010 zal een hercertificering worden aangevraagd, waarmee extern wordt gecheckt of de noodzakelijke maatregelen zijn uitgevoerd. Het aantal inbraken en overige voorvallen bij bedrijven op Bonegraaf is sinds het bekend worden van het verkregen keurmerk sterk afgenomen.</p>
<p><u>Openbare orde en veiligheid</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Aanmeldingen voor deelname aan SMS-Alert verdubbelen van 1.254 (juni 2007) naar 2.500 op 31 december 2008.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u> In RBC en Neder-Betuwe Magazine in totaal 4 x per jaar aandacht besteden aan nut en noodzaak van SMS-Alert.</p>	2008	<p>Naar verwachting heeft één grote herhalingscampagne per jaar meer effect dan vier van geringere omvang.</p> <p>Om die reden is in het Neder-Betuwe magazine (nummer 3) opnieuw aandacht gevraagd voor deelname van SMS-Alert. In 2008 is SMS-Alert twee keer in onze gemeente ingezet bij vermissing personen in Kesteren en eenmaal een afloopbericht bij het gaslek in Dodewaard. Totaal zijn er 1.806 deelnemers per 31 december 2008 geregistreerd. De doelstelling is niet geheel gehaald.</p>

Wat is er nog meer gedaan?

Geen

Wat heeft het gekost?

P2 Programma: Openbare orde en veiligheid

	Begroot voor wijziging 2008	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008
Bedragen x € 1.000			
Bestaand Beleid			
Lasten	1.993	1.854	1.850
Baten	-193	-193	-238
Exploitatieresultaat	1.800	1.662	1.612

Analyse van het verschil per programma				
Nr.	Programma	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008	Vershil
P2	Openbare orde en veiligheid	1.662	1.612	-50
+ = nadeel - = voordeel				

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)			
	€	x € 1.000	
Overige kleine verschillen.	€	-50	V
Saldo verschil begroting na wijziging en rekening	€	-50	V

PROGRAMMA 3: OPENBARE RUIJTE

Portefeuillehouders: Wethouder : H. Willemsen

Algemeen:

Programma-inhoud	De aanleg en het onderhoud van wegen en straten, openbare verlichting, openbaar groen, speelplaatsen, begraafplaatsen, kunstwerken en waterpartijen, openluchtrecreatie evenals de zorg voor een bereikbaar openbaar vervoer. Het zorgdragen voor een heldere en veilige verkeersstructuur.
Relevantie beleidsruimte en kaders	Coalitieprogramma 2006-2010 "Voortvarend verder". Beheerplannen onderhoud wegen, groen en speelplaatsen. Attractiebesluit speeltoestellen.
Ontwikkelingen	De gemeente is gebonden aan de (landelijke) taakstelling om het aantal verkeersslachtoffers verder terug te dringen.

Wat wilden we bereiken, wat zouden we daarvoor doen en wat is er bereikt en gedaan?

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?																								
<p>Wegenbeheer</p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Adequaat onderhoudsniveau en een veilig weggebruik waarborgen.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Actualiseren van het wegenbeheerplan. • Uitvoeren wegenbeheerplan 	<p>2008</p>	<p>Het wegenbeheersplan in 2008 geactualiseerd en op 28 februari 2008 door de raad vastgesteld. Volgens het onderhoudsprogramma is in 2008 uitgevoerd:</p> <p>Gerealliseerd:</p> <table border="1" data-bbox="767 468 1501 792"> <tr> <td>Conservering Waalbandijk</td> <td>Zantvoort</td> </tr> <tr> <td>Asfaltconservering</td> <td>Boelenhamsestraat</td> </tr> <tr> <td>Tielsestraat Opheusden</td> <td>Markstraat</td> </tr> <tr> <td>Lagecampseweg Eldik</td> <td>Varakker</td> </tr> <tr> <td>Keizerstraat</td> <td>Kalkestraat Ooissestraat</td> </tr> <tr> <td>Wijenburgsestraat</td> <td>Pijkampseweg</td> </tr> <tr> <td>Oude steeg</td> <td>Nieuwe Dijk</td> </tr> <tr> <td>Molensteeg</td> <td>Onderhoud</td> </tr> <tr> <td>Pottumsestraat</td> <td>Elementenverhardingen</td> </tr> <tr> <td>Welysestraat</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Horstweg</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Groenestraat</td> <td></td> </tr> </table> <p>In voorbereiding: Aanleiding is de latere ontwikkeling van de Triangel. Hierdoor is de reconstructie van de Cuneraweg door geschoven naar 2009</p> <p>Doorgeschoven naar 2009: Naar aanleiding van inbreng bewoners bijeenkomsten en slechte weeromstandigheden zijn een aantal constructiewerken door geschoven naar 2009. Dit zijn:</p> <p>Nijlandseweg : wacht op industrieterrein Tolseweg Herstraten Ochten Midden: zit in het elementenbestek 2009. Hiervoor is gekozen in verband met de sterke versnippering van de verharde oppervlakten waardoor er geen apart reconstructie project van kon worden gemaakt Dalwagen: door gewenste afstemming met de buurtbewoners heeft deze reconstructie enige vertraging opgelopen Oranjebuurt Dodewaard: zie waterplan Onderhoud Elementenverhardingen: dit is opgenomen in het open posten bestek en heeft daardoor vertraging opgelopen. Het onderhoud is doorgeschoven naar 2009</p>	Conservering Waalbandijk	Zantvoort	Asfaltconservering	Boelenhamsestraat	Tielsestraat Opheusden	Markstraat	Lagecampseweg Eldik	Varakker	Keizerstraat	Kalkestraat Ooissestraat	Wijenburgsestraat	Pijkampseweg	Oude steeg	Nieuwe Dijk	Molensteeg	Onderhoud	Pottumsestraat	Elementenverhardingen	Welysestraat		Horstweg		Groenestraat	
Conservering Waalbandijk	Zantvoort																									
Asfaltconservering	Boelenhamsestraat																									
Tielsestraat Opheusden	Markstraat																									
Lagecampseweg Eldik	Varakker																									
Keizerstraat	Kalkestraat Ooissestraat																									
Wijenburgsestraat	Pijkampseweg																									
Oude steeg	Nieuwe Dijk																									
Molensteeg	Onderhoud																									
Pottumsestraat	Elementenverhardingen																									
Welysestraat																										
Horstweg																										
Groenestraat																										
<p>Groenbeheer</p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Een onderhoudsniveau dat past bij de belevingsaard van de inwoners.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • De (deel) bestekken actualiseren en daar waar nodig aanpassen aan de belevingsaard van de inwoners 	<p>4^e kw. 2008</p>	<p>Het Heester bestek is in 2008 geactualiseerd en volgens Quasi inbesteding gegund aan Lander. Ons openbaar groen is in 2008 volgens verschillende bestekken onderhouden. Het niveau van onderhoud is vastgelegd in de verschillende bestekken en geheel volgens programma uitgevoerd.</p> <p>De wet en regelgeving ten aanzien van onkruidbestrijding op openbare verharding is in 2008 aangescherpt. Hierdoor is de beeldvorming van een openbare verharding over geheel 2008 niet optimaal geweest. Belangrijkste wijziging in werken is dat er pas mag worden bestreden als er al onkruid staat. Het preventief bestrijden was niet meer mogelijk. Voor 2009 is extra aandacht voor deze wijze van bestrijden en zal de praktijkervaring over 2008 voor verbetering in het komende seizoen betekenen.</p>																								
<p>Landschapsbeleid</p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Behouden en versterken van het Neder-Betuwe's landschap.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Opstellen van het Landschap Ontwikkeling Plan. (LOP) 	<p>Beleids notitie 4^e kw. 2008</p>	<p>Het volgens de startnotitie betrekken van verschillende partijen bij het opstellen van het LOP heeft meer tijd gevraagd dan was gepland. Aanvankelijk was het de bedoeling in het LOP de structuurvisie op te nemen. Het ombuigen van een LOP naar de combinatie LOP / structuurvisie heeft extra tijd nodig gehad. Uiteindelijk waren de kaders waarbinnen deze LOP / structuurvisie kon worden weergegeven te beperkt en is besloten beide notities separaat verder te ontwikkelen. Het LOP is eind augustus afgerond en zal volgens planning (Dylta) in oktober aan de raad worden aangeboden.</p>																								

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?
<p><u>Waterbeheer</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Voorkomen van waterproblemen en integraal watermanagement</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u> Beleidsplan Waternota opstellen.</p>	<p>1^e kw. 2008</p>	<p>Het waterplan 2008-2012 is volgens de Dylta in 2008 door de raad vastgesteld. Uit het waterplan zijn voor 2008 de volgende werkzaamheden voort gekomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Het digitale waterloket is opgezet. De informatie loopt via onze website. ▪ Het afkoppelen van hemelwaterafvoer in de oranjebuurt te Dodewaard is in 2008 gestart en loopt door in 2009. ▪ Het integreren van het waterplan met relevante afdelingen heeft plaatsgevonden. ▪ De klachtenregistratie loopt via onze meldingsysteem "Decos" en wordt door de gemeentewinkel afgehandeld. <p>Nog niet gerealiseerd: Het vaststellen van het verharde oppervlak (in verband met regenwaterafvoer moet nog worden opgenomen in het BRP (Basis Riolerings Plan). Dit wordt opgenomen in het geactualiseerde GRP medio 2009.</p>
<p><u>Begraafplaatsenbeheer</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Behoud van voldoende begraaf mogelijkheden binnen de gemeente.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Opstellen van een begraafplaatsenbeheerplan 	<p>Beleidsnotitie 4^e kw. 2008</p>	<p>Het opstellen van het begraafplaatsenbeheersplan heeft in de inventarisatiefase vertraging opgelopen maar is volgens planning eind 2008 afgerond. Het verwerken van aanvullingen en wijzigingen in het begraafplaatsenbeheersplan heeft in het eerste kwartaal van 2009 tot een maand vertraging gezorgd. De thema avond is volgens planning in maart gehouden. In de voorbereidende raadsvergadering van 23 april is door tijdsdruk besloten het begraafplaatsenbeheersplan te behandelen in de raadsvergadering van 11 juni.</p>
<p><u>Verkeer en vervoer</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het terugdringen van het aantal ongevallen op gemeentelijke wegen en kruisingen. • Het verbeteren van de doorstroming op de openbare wegen. • Het verbeteren van de bereikbaarheid van de gemeente. • Een goede bereikbaarheid van deur tot deur met goede bus- en treinverbindingen. <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het opstellen van een verkeersvisie. • Studie met WERV-gemeenten inzake Rijnbrugproblematiek. • Participatie in overlegstructuren met (openbaar) vervoerders, provincie en buurtbusvereniging 	<p>2008</p>	<p>Eind april 2009 zijn de verkeersgegevens van 2009 bekend. Wel is al bekend dat er in 2008 5 doden in het verkeer zijn te betreuren in onze gemeente. Drie hiervan kwam op een gemeentelijke weg om het leven. Het gaat om ongevallen die niet door gemeentelijk ingrijpen (infrastructuur e.d.) waren te voorkomen. Er is ook geen speciale categorie of oorzaak aan te wijzen</p> <p>Behalve de fileproblematiek rond de Rijnburg/Kesteren hebben zich geen onacceptabele doorstromingsproblemen voorgedaan.</p> <p>De problematiek van de filevorming rond de Rijnbrug is weer volop onderwerp van een maatschappelijke en bestuurlijke discussie</p> <p>Het openbaar vervoer heeft zich op het huidige voorzieningenniveau gehandhaafd</p> <p>In december 2008 is er een themavond over de verkeersvisie geweest. De verkeersvisie is nog niet vastgesteld omdat e.e.a. vertraagd was bij DHV. Daarnaast moest er nog inspraak gevolgd worden. Dit wilden we niet eerder gaan doen dan nadat de raad middels een themaavond geïnformeerd was. Planning is nu dat nota in september 2009 in raad komt. Een belangrijk onderdeel hierin vormt de ontsluitingsweg laanboomcentrum Opheusden</p> <p>De gemeente heeft meegewerkt aan een rapportage over de realisatie van een wisselstrook (tidal-flow) op de Rijnbrug. In december jl. is er een bestuurlijk overleg over de rapportage geweest. Besloten is om een onderzoek naar een lange termijnoplossing te starten en medio 2009 te presenteren.</p> <p>Er zijn diverse overleggen geweest met provincie en vervoerders, o.a. over de busroutering in Kesteren. Prorail heeft in samenwerking met de gemeente het aantal fietsparkeerplaatsen op de stations uitgebreid.</p>

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Recreatiebeleid</p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Een completer en uitgebreider recreatieaanbod, dat oog heeft voor de inwoners van Neder-Betuwe en aansluit bij het specifieke karakter van Neder-Betuwe en bij de huidige (regionale)ontwikkelingen op recreatiegebied.</p> <p><u>Wat gaan we daar voor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan het actieplan recreatie & toerisme in Neder-Betuwe in samenwerking met o.a. de recreatieonderne-mers, het Regionaal Bureau voor Toerisme Rivierenland, de Kamer van Koophandel en het Recron (belangenorganisatie voor recreatieondernemers). • Het opstellen van gemeentelijk kampeerbeleid i.v.m. het intrekken van de Wet op de Openluchtrecreatie (WOR). • Participatie in overlegstructuren met ondernemers en organisaties binnen de regio. 	<p>1^e kw. 2008</p>	<p>Voor de uitvoering van het actieplan wordt aansluiting gezocht met het project "kansen tussen de dijken":</p> <ul style="list-style-type: none"> • Foldermateriaal over recreatiemogelijkheden: Het RBT is bezig met de intensivering van marketing en promotie van de regio. • Fietsknooppunten: Realisering is nagenoeg afgerond. Voor Neder-Betuwe komt er een knooppunt bij het veerhuis in Opheusden. • Stimuleren toeristisch recreatief ondernemerschap: Neder-Betuwe heeft deelgenomen aan het project 'Mijn idee, een goed idee?'. Hierbij konden recreatieondernemers via bijeenkomsten en individuele contacten uitgebreide informatie krijgen inzake mogelijkheden om een recreatieonderneming te starten. • NORT (Nederlandse ondernemers recreatie en toerisme) Consulent: De Nort-consulent is sinds 2006 actief. • Samenwerking d.m.v. netwerkbijeenkomsten: In de regio zijn al een aantal bijeenkomsten voor ondernemers geweest. <p>Het kampeerbeleid dient vooral op handhaafbaarheid en juridische consistentie te worden aangevuld waarna het ter vaststelling kan worden aangeboden.</p>
<p>Speelruimte</p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Adequaat aanbod van speelvoorzieningen afgestemd op de diverse leeftijdscategorieën.</p> <p><u>Wat gaan we daar voor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Opstellen van een beleidsnota Speelruimtebeleid met als basis de vastgestelde startnotitie (2004) en vooraf bezien in hoeverre die startnotitie moet worden geactualiseerd. 	<p>1^e kw. 2008</p>	<p>De nota speelruimte is eind 2008 afgerond en is in de raad van 29 januari 2009 (bijlage 8) met inbegrip van een amendement en een motie vastgesteld.</p>

Wat is er nog meer gedaan?

Wat heeft het gekost?

P3 Programma: Openbare ruimte			
	Begroot voor wijziging 2008	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008
Bestaand Beleid	Bedragen x € 1.000		
Lasten	4.479	4.635	4.694
Baten	-287	-287	-364
Exploitatieresultaat	4.191	4.347	4.330

Analyse van het verschil per programma				
Nr.	Programma	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008	Vershil
P3	Openbare ruimte	4.347	4.330	-18
+ = nadeel - = voordeel				

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening			
(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)			
		x € 1.000	
Gladheidsbestrijding			
De kosten gladheidsbestrijding zijn door de mildere weersomstandigheden uiteindelijk € 25.000 lager dan oorspronkelijk bij de primaire begroting was aangenomen	€		-25 V
Overige kleine verschillen.	€		7 N
Saldo verschil begroting na wijziging en rekening	€		-18 V

PROGRAMMA 4: ECONOMIE

Portefeuillehouder: Burgemeester : ir. C.W. Veerhoek	
Programma–inhoud	<ul style="list-style-type: none"> Het behouden en waar mogelijk versterken van het ondernemersklimaat en de werkgelegenheid in de gemeente Het beheren en instandhouden van de wekelijkse markten
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> Coalitieprogramma 2006-2010 “Voortvarend verder” Ster-convenant Gemeenschappelijke regeling Industrieschap Medel
Ontwikkelingen	

Wat wilden we bereiken, wat zouden we daarvoor doen en wat is er bereikt en gedaan?

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?
<p><u>Winkelconcentraties</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Voldoende aanbod van winkels in de kernen. <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Onderhouden van contacten met ondernemers en winkeliers o.a. t.b.v. winkelconcentratie in Kesteren en Ochten. 	2008	<p>Voor het project winkelconcentratie Kesteren is een herstart gemaakt met de planontwikkeling. Een intensiever communicatietraject is ingezet voor een plan met een breed draagvlak.</p> <p>Voor het project Ochten is gekozen voor verplaatsing van de Vicary naar het voormalige gemeentehuis en ontwikkeling van een concentratie van detailhandel en woningen op de plek van de huidige Vicary. Er is een selectieprocedure gestart die begin 2009 heeft geleid tot de keuze voor een ontwikkeling CCO. De winkeliersvereniging was daarbij vertegenwoordigd in de selectiecommissie.</p> <p>Het ondernemersplatform is in het afgelopen jaar vier maal bij elkaar gekomen.</p>
<p><u>Bedrijfsterreinen</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Geen of zo min mogelijke leegstand op bedrijfsterreinen. Bevordering werkgelegenheid. Inzicht in de behoefte aan type bedrijfsterreinen in de gemeente. Voldoende aantrekkelijk aanbod voor de behoefte van eigen bedrijfsleven. <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Behoeftte onderzoek naar bedrijfsgrond uitvoeren. Behoeftte vertalen in ruimtelijke plannen. 	2008	<p>Bedrijventerrein Tolsestraat is voor een groot deel uitgegeven. Naar verwachting zullen ultimo 2010 alle kavels verkocht zijn.</p> <p>Het bestemmingplan Bonegraaf West zal naar verwachting na de zomermaanden in procedure worden gebracht. Afhankelijk van ingediende zienswijzen zullen wij zo spoedig mogelijk starten met de verkoop van kavels.</p> <p>In het eerste kwartaal 2009 wordt een uitgebreid behoeftenonderzoek uitgevoerd. Deze uitkomsten worden gerelateerd aan de mogelijkheden van uit te geven bedrijfsgrond.</p>

Wat is er nog meer gedaan?

In september 2008 is gestart met de task-force haalbaarheidsstudie Medel II. Ten behoeve van Bonegraaf-Oost is op percelen de Wet Voorkeursrecht Gemeenten (WVG) gevestigd. In 2008 is door ons college een haalbaarheidsonderzoek voor het ABC-terrein vastgesteld.

Wat heeft het gekost?

P4 Programma: Economie

	Begroot voor wijziging 2008	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008
Bedragen x € 1.000			
Bestaand Beleid			
Lasten	214	3.326	3.657
Baten	-33	-3.338	-3.688
Exploitatieresultaat	181	-12	-31

Analyse van het verschil per programma

Nr.	Programma	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008	Vershil
P4	Economie	-12	-31	-19
	+ = nadeel - = voordeel			

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening

(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

	x € 1.000	
Medel 2	€ 330	N
De baten en lasten voor wat betref de grondexploitatie Medel 2 zijn ruim € 330.000 hoger t.o.v. de begrote bedragen. Oorzaak hiervan zijn de hogere lasten Medel 2 welke ingevolge raadsbesluit van 27 november 2008 in eerste instantie ten laste van de grondexploitatie worden gebracht. Aan de hand van dit besluit zijn in 2008 € 248.000 kosten gemaakt voor het maken van proefsleuven en kosten haalbaarheidsonderzoek. Ook zijn de rentelasten die eveneens ten laste van de grondexploitatie komen € 82.000	€ ' -330	V
Overige kleine verschillen.	€ -19	V
Saldo verschil begroting na wijziging en rekening	€ -19	V

PROGRAMMA 5: SCHOLING EN VORMING

Portefeuillehouders: Wethouder : mr. J.M. Talman- van der Woude

Algemeen:

Programma-inhoud	De zorg voor de onderwijshuisvesting, het ontwikkelen van lokaal onderwijsbeleid, schoolbestuurlijke taken openbaar onderwijs en zorg voor volwasseneneducatie.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs; • Verordening leerlingenvervoer; • Gemeenschappelijke regeling "Regeling instelling voor openbaar speciaal en voortgezet speciaal onderwijs in de Betuwe"; • Beheerplan gebouwen; • Coalitieprogramma 2006-2010 "Voortvarend verder".
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> • Daling van het aantal leerlingen op de openbare basisscholen; • Verzelfstandiging van het openbaar basisonderwijs per 1 augustus 2007; • Bestuurlijke schaalvergroting binnen het openbaar onderwijs; • Eind 2007 zullen de resultaten van een haalbaarheidsonderzoek m.b.t. regionale samenwerking op het terrein van leerplicht bekend zijn. Afhankelijk van de besluitvorming kan dit gevolgen hebben voor onze gemeente. • Per 1 augustus 2007 is de kwalificerende leerplicht in werking getreden. De kwalificatieplicht verplicht alle jongeren die na de volledige leerplicht nog géén startkwalificatie hebben, een geregelde vorm van onderwijs te volgen totdat zij wél een startkwalificatie hebben. Met het geregeld volgen van onderwijs wordt ook bedoeld een programma waarbij leren en werken wordt gecombineerd. De kwalificerende leerplicht komt in plaats van de partiële leerplicht, die m.i.v. 1 augustus 2007 komt te vervallen.

Wat wilden we bereiken, wat zouden we daarvoor doen en wat is er bereikt en gedaan?

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Huisvesting</p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Zorgdragen voor voldoende en adequate huisvesting voor het onderwijs op basis van recente leerlingenprognoses met als indicatoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Behouden van het openbaar basisonderwijs in elke kern. • Openbare scholen die onder de opheffingsnorm (104 leerlingen) komen in stand houden als nevenvestiging. • De exploitatie van de openbare scholen dient binnen het beschikbare rijksbudget plaats te vinden. <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Opstellen van een Onderwijshuisvestingsprogramma 2009 op basis van leerlingenprognoses uit 2007. • Uitvoering Onderwijshuisvestingsprogramma 2007/2008: Nieuwbouw 8-klassige basisschool te Ochten. 	<p>2008</p>	<p>Begint 2009 zal een voorstel aan de raad worden gedaan over de instandhouding van de openbare Prins Willem Alexanderschool te Echteld. Dit mede in het kader van het behouden van openbaar basisonderwijs in elke kern.</p> <p>Het opstellen van het Onderwijshuisvestingsprogramma (OHP) 2009 is volgens planning verlopen (Rb 27 november 2008, bijlage 9) Op basis van het raadsbesluit d.d. 24 april 2008 en het vastgestelde OHP 2009 is besloten tot:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. een verdere uitbreiding van de Sébaschool tot een 12 klassige basisschool te Ochten (start bouw 4e kwartaal 2008 en oplevering planning 3e kwartaal 2009); b. Uitbreiding van de Rehobothschool te Ochten tot een 12 klassige school c. de bouw van tweede gymzaal in Ochten; en het ontwikkelen van de Houtkoperschool te Ochten tot een brede school.
<p>Kwaliteit openbaar onderwijs</p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Huidige aantal leerlingen in het openbaar onderwijs stabiliseren en zelfs groei met circa 10% nastreven tot minimaal 700 leerlingen (stand per 1 oktober 2006: 639 leerlingen).</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • In overleg met het stichtingsbestuur uitvoering geven aan notitie "koersen op kwaliteit" en de commissie Abiz daarover informeren. • Met het Stichtingsbestuur Openbaar primair onderwijs Neder-Betuwe verzoeken om mogelijkheden van bestuurlijke schaalvergroting op termijn in beeld te brengen.. 	<p>2008 e.v.</p>	<p>Binnen stichting SPOENK, nieuw schoolbestuur openbaar basisonderwijs, is per 1 maart 2008 een nieuwe algemeen directeur aangetreden. De uitvoering van de notitie "koersen op kwaliteit" ligt bij het schoolbestuur en verloopt nagenoeg volgens planning. Het totaal aantal leerlingen van de openbare scholen is ten opzichte van de telling oktober 2007 met 9 gestegen naar een totaal van 629 leerlingen. De doelstelling is op zich niet bereikt, maar er zit weer een groei in het aantal leerlingen. Met Stichting SPOENK zal nog worden gesproken over de mogelijkheden tot bestuurlijke schaalvergroting. In de raad van oktober 2008 is de eindrapportage/evaluatie bestuurlijke verzelfstandiging behandeld.</p>
<p>Leerplicht</p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Voorkomen van schoolverzuim en daarbij vooral terugdringen van spijbelen en inzicht krijgen in luxe verzuim.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Scholen/ouders informatie verstrekken m.b.t. verzuim en met scholen afspraken maken m.b.t. registratie van luxe verzuim. • Bij spijbelen binnen één week na melding door leerplichtambte-naar actie ondernemen. • Verantwoording afleggen middels het leerplichtverslag 2007/2008. 	<p>2008 e.v.</p>	<p>Er is een protocol met betrekking tot verzuim en meldingen opgesteld dat aan de directies is verstrekt. Ook is er een brief opgesteld m.b.t. luxeverzuim die via de scholen aan de ouders is verstrekt.</p> <p>Bij verzuimmelding is er steeds binnen 5 werkdagen actie ondernomen. Er wordt meteen contact opgenomen met de melder van het verzuim of de melder ontvangt een kopie van de uitnodiging van de verzuimende leerling.</p> <p>Het leerplichtverslag is op 30 oktober 2008 (bijlage 9) aan de raad ter kennisname gebracht. Daaruit valt te lezen dat de voorgenomen doelstelling is gehaald.</p>

Wat is er nog meer gedaan?

- De aanpassing en uitbreiding van de PWA-school te Echteld is gestart in oktober 2008. De totale werkzaamheden zijn naar verwachting medio mei 2009 uitgevoerd.
- De gymzaal/Hoenderik te Kesteren is eind 2008 opgeleverd en wordt inmiddels gebruikt.
- Het VLC zal naar verwachting in augustus 2009 in gebruik worden genomen; en
- De nieuwbouw Wegwijzer te Kesteren zal eind 2009/begin 2010 gerealiseerd zijn.

Wat heeft het gekost?

P5 Programma: Scholing en vorming			
	Begroot voor wijziging 2008	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008
	Bedragen x € 1.000		
Bestaand Beleid			
Lasten	6.661	3.504	3.581
Baten	-3.462	-456	-503
Exploitatieresultaat	3.200	3.048	3.078

Analyse van het verschil per programma				
Nr.	Programma	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008	Vershil
P5	Scholing en vorming	3.048	3.078	30
	+ = nadeel - = voordeel			

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)			
		x € 1.000	
	€		
Overige kleine verschillen.	€	30	N
Saldo verschil begroting na wijziging en rekening	€	30	N

PROGRAMMA 6: WELZIJN EN CULTUUR

Portefeuillehouders: Wethouder : mr. J.M. Talman- van der Woude

Algemeen:

Programma-inhoud	Het stimuleren en instandhouden van voorzieningen op het gebieden van cultuur, monumenten, sport, kunst, kinderopvang, jeugd- en jongeren, ouderen, almede het subsidiëren van activiteiten in het kader van leefbaarheid.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Coalitieprogramma 2006-2010 "Voortvarend verder" • Notitie Welzijnsbeleid spoor II en de daarop gebaseerde subsidieverordening en vastgestelde beleidskaders; • Beheerplan gebouwen; • Specifiek voor muzikale vorming:<ul style="list-style-type: none"> - contract met centrum voor de kunsten "De Plantage" te Tiel; - beleidsnota muziekonderwijs op basisscholen; • Specifiek voor Kinderopvang/peuterspeelzaalwerk:<ul style="list-style-type: none"> - verordening wet Kinderopvang 2005; - verordening kwaliteitsregels peuterspeelzaalwerk Neder-Betuwe.
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> • Vergrijzing; • Toename aantal tweeverdieners/individualisering van de samenleving; • Regionale samenwerking; • Beroep op eigen verantwoordelijkheid van burgers wordt meer benadrukt.

Wat wilden we bereiken, wat zouden we daarvoor doen en wat is er bereikt en gedaan?

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?
<p><u>Bibliotheekwerk</u></p> <p><i>Wat willen we bereiken?</i> Toegankelijk en beschikbaar maken voor inwoners van literatuur, lectuur, informatie en documentatie in alle vormen en categorieën en daarbij het aanbod afstemmen op de vraag en inspelen op ontwikkelingen.</p> <p><i>Wat gaan we daarvoor doen?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • In samenspraak met de deelnemende gemeenten een notitie opstellen met betrekking tot de wijze van instandhouding van een bibliotheekvoorziening in Echteld, Ochten, IJzendoorn en Opeusden. • In overleg met de Stichting Basisbibliotheek Rivierenland speerpunten formuleren die in 2009 zullen worden opgepakt m.b.t. collectievorming en dienstverlening. 	2008	<p>De geformuleerde doestelling is gehaald.</p> <p>De Stichting Basisbibliotheek Rivierenland heeft een conceptspreidingsplan voor bibliotheekvoorzieningen opgesteld. De discussie daarover is nog gaande. Naar verwachting wordt de discussie in 2009 afgerond. Op basis van de uitkomsten daarvan zal worden gezien of en zo ja welke acties nog verder nodig zijn.</p> <p>In 2008 zijn voorbereidingen getroffen voor het vestigen van een bibliotheekvoorziening in het nieuw te bouwen wozone in Opeusden.</p> <p>In 2008 is er met behulp van provinciale subsidie onderzoek uitgevoerd naar het gemeentelijk opdrachtgeverschap voor de bibliotheek. In 2009 zal in een pilot-project de verdere uitwerking hiervan plaatsvinden. Daarnaast is een productbegroting opgesteld waarmee de gemeente meer inzicht krijgt in de kosten van de bibliotheek en de besteding van de subsidie. Ook zal de gemeente deze zaken beter kunnen sturen.</p>
<p><u>Culturele educatie</u></p> <p><i>Wat willen we bereiken?</i> Basisschooljeugd in groep 4 kennis laten maken met algemene muzikale vorming en andere vormen van cultuureducatie.</p> <p><i>Wat gaan we daarvoor doen?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aan alle scholen algemene muzikale vorming in groep 4 aanbieden. • Nieuwe lesmethoden voor cultuureducatie invoeren op de basisschool. 	2008	<p>Alle scholen krijgen in groep 4 muzikale vorming aangeboden. Op het gebied van cultuureducatie zijn nieuwe lessen ontworpen. Op die manier hebben zij kennis kunnen maken met de algemene muzikale vorming en andere vormen van cultuureducatie.</p>
<p><u>Sport</u></p> <p><i>Wat willen we bereiken?</i> Bevorderen dat meer inwoners gaan sporten om overgewicht te voorkomen en er voor te zorgen dat er vormen van aangepast sporten beschikbaar komen.</p> <p><i>Wat gaan we daarvoor doen?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Deelnemen aan projecten van en gebruikmaken van de ondersteuning door de Gelderse Sportfederatie. 	2008	<p>In september is gedurende het schooljaar 2008-2009 de nazorg van het Bios-project door de GSF gestart. Daarnaast is er een workshop Kanjers in de Sport voor vrijwilligers van sportverenigingen die met jeugd in aanraking komen gehouden. Hiervoor wordt in 2009 een cursus gestart. Er zijn ook afspraken gemaakt met kinderopvanginstellingen, zodat deze in 2009 de cursus Sportieve Opvang kunnen gaan volgen. Mede op die manier wordt aandacht besteed aan de sportbevordering.</p>
<p><u>Welzijnsbeleid</u></p> <p><i>Wat willen we bereiken?</i> Onvolkomenheden en onbedoelde effecten van het Welzijnsbeleid Spoor II herstellen en bezien in hoeverre de doelstellingen van het vastgestelde Welzijnsbeleid Spoor II zijn bereikt.</p> <p><i>Wat gaan we daarvoor doen?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Inventariseren welke effecten dat zijn en voorstellen voorleggen tot wijziging van de vastgestelde beleidsregels. • Evaluatienotitie opstellen. 	2008	<p>Omdat zich al in 2007 onvolkomenheden en onbedoelde effecten voor deden is een aantal kleine aanpassingen in de subsidieverordening en de beleidsregels aangebracht. De besluitvorming daarover heeft in december 2007 plaatsgevonden.</p> <p>In 2008 heeft er geen verdere evaluatie van het welzijnsbeleid plaatsgevonden. In samenspraak met de raad is in 2008 besloten de evaluatie een jaar door te schuiven om zodoende beter inzicht te krijgen over de effecten over meerdere jaren. De evaluatie staat nu gepland voor eind 2009 (zie Dylta 2009).</p>

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?
<p><u>Welzijnsaccommodaties/dorpshuizen</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Het ter beschikking hebben van adequate huisvesting voor verenigingen en andere groeperingen binnen de gemeenschap afgestemd op de behoefte, evenals het efficiënt gebruik ervan.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Opstellen van een accommodatiebeleid o.b.v. de vastgestelde startnotitie in samenhang met de sportaccommodaties en schoolgebouwen (raadsbesluit d.d. 28 juni 2007). 	2008	<p>De inventarisatie van het aanbod aan accommodaties en wie er gebruik van maakt is afgerond. Op dit moment worden acties uitgezet voor een verdiepingsslag op de oorspronkelijke inventarisatie.</p> <p>Het interactieve onderzoek naar de accommodatiebehoefte heeft in de periode mei-juli 2008 plaatsgevonden. De resultaten van deze behoefteondersteek zijn op 4 november 2008 tijdens een voorlichtingsbijeenkomst gepresenteerd en de rapportage is ter informatie aan de raad aangeboden.</p> <p>De planning zoals in de startnotitie aangegeven is als volgt:</p> <ul style="list-style-type: none"> maart 2009: Nota accommodatiebeleid: visie en uitgangspunten juli 2009: scenarioplan accommodatiebeleid 4e kwartaal 2009: Uitvoeringsplan accommodatiebeleid
<p><u>Jeugd- en jongerenwerk</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Samenhangend jeugdbeleid voor de leeftijdscategorie van 0 tot 23 jaar.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Opstellen nota integraal jeugd- en jongerenwerk die op interactieve wijze met de raad tot stand komt o.b.v. de vastgestelde startnotitie (raadsbesluit 28 september 2006). Keten overleggen van zorgaanbieders. Daarbij bezien welke zaken regionaal en welke lokaal kunnen worden ingericht. Lokaal in ieder geval casuïstiek jeugdoverleg voor risicojongeren en zorgadviesteams. 	2008	<p>De interactieve raadpleging heeft meer tijd geleverd dan vooraf aangenomen. De uitkomsten van een onder jongeren gehouden enquête zijn op 14 mei door de werkgroep besproken en geïnterpreteerd. Intermediairs zijn op 24 september jl. geraadpleegd. De uitkomsten daarvan zijn op 21 januari 09 besproken en worden vervat in aanbevelingen voor de nota. Die nota moet uiteindelijk het samenhangende beleid in beeld brengen.</p> <p>De planning voor behandeling van de nota in de raad is bijgesteld op oktober 2009, om daarin ook visie en richting voor ontwikkeling CJG te kunnen betrekken.</p> <p>Na overleg met de stuurgroep ZAT-Primair Onderwijs (PO) wordt ingezet op verbreding van dit overleg voor 0-23 jarigen. ZAT's Voortgezet onderwijs blijven daarnaast bestaan, evenals de werkgroep jongeren en omgeving (overlastgevendende groepen).</p> <p>Met verbreding van het ZAT-PO tot in principe alle jeugdigen zou een belangrijke stap gezet zijn richting de vorming van een centrum voor jeugd en gezin (CJG) (uiterlijk 2011 operationeel) Deze uitbouw van het ZAT is in 2008 nog niet geëffectueerd. In 2009 zal hieraan, mede in het licht van de verder te ontwikkelen visie CJG, aandacht geschonken worden. Voor de opzet van het CJG is een regionale projectleider aangesteld, bekostigd uit RSA-gelden. Samen met de regionale ambtelijke werkgroep worden regionaal en in de verdere verfijning later ook per gemeente de mogelijkheden en behoeften in kaart gebracht. Een Regionale Visie wordt in februari 2009 in het AB van de regio vastgesteld. Op basis daarvan wordt met het veld gesproken over concretisering van de ideeën. Medio 2009 zullen voorstellen aan de raad worden voorgelegd over de gewenste samenstelling en werkwijze van het CJG.</p>
<p><u>Monumenten</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Beperkt aantal kwalitatief goede monumenten behouden.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Opschonen gemeentelijke monumentenlijst. Uitvoeren van het vastgestelde plan van aanpak. 	2008	<p>De gemeente Neder-Betuwe heeft ca. 160 gemeentelijke monumenten. Aan de hand van een lijst met criteria, die vastgesteld is in het plan van aanpak uit voorjaar 2008, worden de gemeentelijke monumenten bekeken op monumentwaardigheid.</p> <p>Tot nu toe zijn de monumenten in Kesteren, Echteld, Opheusden, Ochten en IJendoorn grotendeels bekeken.</p> <p>Dodewaard, Hien en Wely moeten dus nog bekeken worden. Dit moet de komende maand gebeuren. Medio 2009 moet de concrete lijst, met af te voeren panden klaar zijn.</p>
<p><u>Archeologie</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Inzicht in mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden in gronden gemeente.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u> Opstellen archeologische waarden- en beleidskaart door RAAP archeologisch adviesbureau.</p>	2008	<p>De strenge verplichting tot archeologisch onderzoek bij het aanvragen van bouwvergunningen heeft in eind 2008 aanleiding gegeven tot het vragen van een second opinion bij een ander archeologisch bureau. De archeologische beleidskaart zal nu in de raad van juli 2009 worden vastgesteld.</p>

Wat is er nog meer gedaan?

- a. De bouw van de Verenigingshal De Leede te Kesteren is in 2007 gestart en in juni 2008 in gebruik genomen;
- b. De gymzaal in Kesteren is door het faillissement van de aannemer een paar maanden later opgeleverd dan gepland. De zaal is na de kerstvakantie in gebruik genomen.

Wat heeft het gekost?

P6 Programma: Welzijn en cultuur			
	Begroot voor wijziging 2008	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008
	Bedragen x € 1.000		
Bestaand Beleid			
Lasten	2.709	2.759	2.706
Baten	-270	-293	-329
Exploitatieresultaat	2.439	2.466	2.377

Analyse van het verschil per programma

Nr.	Programma	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008	Vershill
P6	Welzijn en cultuur + = nadeel - = voordeel	2.466	2.377	-89

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening

(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

	x € 1.000	
	€	
Overige kleine verschillen.	€	-89 V
Saldo verschil begroting na wijziging en rekening	€	-89 V

PROGRAMMA 7: ZORG, WERK EN INKOMEN

Portefeuillehouder: Wethouder : mr. J.M. Talman- van der Woude

Algemeen:

Programma-inhoud	Het verstrekken van bijstand en maatschappelijke diensten, het op weg helpen van inwoners naar werk, het bestrijden van armoede, de inburgering van nieuw- en oudkomers en het ontwikkelen c.q. uitvoeren van lokaal zorgbeleid.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Coalitieprogramma 2006-2010 "Voortvarend verder" • Samenwerkingsovereenkomst Neder-Betuwe/Tiel m.b.t. werk en reïntegratie; • Nota Hoogwaardig handhaven; • Nota Bijzondere bijstand 2007; • Basisnota Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)/Verordening WMO en vierjarig beleidsplan Wmo ; • Budgetovereenkomst Algemeen Maatschappelijk Werk 2004-2008; • Nota welzijnsbeleid spoor II en de daarop gebaseerde subsidieverordening inclusief beleidsregels; • Taakstelling huisvesting statushouders, afspraken met St. Woningbeheer Betuwe; • Productencatalogus GGD Rivierenland 2002;
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> • Vergrijzing; • Toename aantal tweeverdieners/individualisering van de samenleving; • Regionale samenwerking; • Landelijke tendens: "zorg" legt de verantwoordelijkheid neer bij de burger en zijn directe omgeving; • Herijkingstraject GGD. • Zelfredzaamheid van de burgers en mantelzorg als "vangnet"

Wat wilden we bereiken, wat zouden we daarvoor doen en wat is er bereikt en gedaan?

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Werk</p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Het beperken van de instroom in de uitkeringen, bevorderen van de uitstroom en duurzame arbeidsparticipatie en daarbij de volgende resultaten te behalen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aantal uitkeringsgerechtigden Wwb/loaz/loaw verminderen met 6% tot 120 cliënten (2005: 151/2006: 150/jan. 2007: 139/ juni 2007: 130). Dekkingspercentage uitgaven en inkomsten Inkomensdeel realiseren van minimaal 90%. (2007: 85%). Inspanningsverplichting met Tiel om eind 2009 in ieder geval uit te komen op 100%. inwoners, bedrijven en instellingen er meer ruimte is voor eigen initiatief en de administratieve lasten lager worden. <p><u>Wat gaan we daar voor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> In samenspraak met de gemeente Tiel op een adequate wijze uitvoering geven aan de uitvoering van de Wwb (Wet werk en bijstand). 	<p>2^e kw. 2008</p>	<p>Per 31 december 2008 waren er nog 116 cliënten met een WWB-uitkering, terwijl qua planning is uitgegaan van 120 cliënten op 31 december 2008. Het dekkingspercentage bedraagt per 31 december 2008: 99,8. De doelstelling voor 2008 is daarmee ruim gehaald.</p> <p>Onvoorziene omstandigheden daargelaten kan worden gesteld, dat de uitvoering volgens planning verloopt.</p> <p>Het cliëntenbestand loaw bedroeg 7, loaz 4 en Bijstandsbesluit Zelfstandigen 1 op 31 december 2008.</p> <p>De uitvoering van de nWsw is opgedragen aan Lander.</p> <p>Volgens de laatst bekende cijfers is er per 1 oktober 2008 88,41 plaatsen gerealiseerd binnen de Sociale Werkvoorziening (Lander: 56,18, 24,24 bij andere SW-bedrijven zoals Presikhaaf, IW4-bedrijven, en Per-mar en 7,99 begeleid werken). De taakstelling bedraagt 84,92, zodat er sprake is van een overrealisatie. De kosten daarvan komen voor rekening van de uitvoerende schappen.</p> <p>Per 1 oktober 2008 staan 11 inwoners uit onze gemeente op de wachtlijst bij Lander. Gezien het ontoereikend budget (geld voor te realiseren formatie) lukt het niet deze cliënten, conform de voorschriften, binnen 12 maanden te plaatsen.</p>
<p>Algemeen maatschappelijk werk</p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Voorkomen moet worden dat cliënten op een wachtlijst terecht komen.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u> Sluiten van nieuwe budgetovereenkomst voor 2008 tot 2011 op basis van huidige rekeneenheid van 2,2 fte. en daarbij sluitende afspraken maken over het wegwerken van wachtlijsten op het moment dat die dreigen te ontstaan.</p>	<p>2008</p>	<p>Er is een budgetovereenkomst voor de periode 2008-2011 afgesloten en vindt er jaarlijks overleg plaats. Er op dit moment is er geen wachtlijst.</p>
<p>Wet Maatschappelijke Ondersteuning</p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Uitvoering van een algemeen beleid gericht op bevordering van zelfredzaamheid van burgers, hun maatschappelijke participatie en de leefbaarheid van de woonomgeving.</p> <p>Het compenseren van beperkingen die burgers ondervinden in zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Uitvoering geven aan het beleidsplan WMO. 	<p>2^e kw. 2008</p>	<p><u>Wmo gerealiseerde actiepunten in 2008:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Wmo krant is in november 2008 uitgekomen. Verbreding Wmo loket door deelname van cliëntadviseur SWB Klanttevredenheidsonderzoek Wmo Oprichting Wmo-raad en intensivering contacten Evaluatie besluit Wmo Leesbare beschikkingen Wmo-voorzieningen Start Wmo balie: digitaal Wmo loket via de website, Europese aanbesteding huishoudelijke verzorging en indicatie-stelling Training en cursussen voor vrijwilligers Vrijwilligersverzekering <p>Redelijkerwijs kan worden aangenomen dat bovengenoemde activiteiten een bijdrage hebben geleverd te bevordering van de zelfredzaamheid van burgers, hun maatschappelijke participatie en de leefbaarheid van de omgeving.</p> <p><u>Niet gerealiseerd en nu gepland voor 2009:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Nota mantelzorg: 1 juli 2009 stopt het regionale steunpunt Mantelzorg in Tiel. Op 2 juli zullen we een Nota mantelzorg aan de raad aanbieden, waarin we aangeven hoe we mantelzorg lokaal organiseren en ondersteunen. Reden niet gehaald: onvoldoende capaciteit. Digitaal aanvragen (met DigiD) van Wmo hulp in de huishouding. Reden niet gehaald: probleem met technische uitvoerbaarheid. Deelname van cliëntadviseur van MEE in Wmo loket. Reden niet gehaald: onvoldoende capaciteit en geen adequate huisvesting.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Ouderenzorg</p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Behoudt zelfstandig wonen van ouderen met zorgbehoefte.</p> <p>Initiatieven ouderenbeleid baseren op Wmo visie en doelstellingen.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • In de vier grootste kernen realiseren van aangepaste huisvesting in combinatie met een individueel afgestemd zorgarrangement. • Uitvoering geven aan het beleidsplan Wmo (vast te stellen in de raad van 15 november 2007).Uitvoering geven aan het beleidsplan WMO. 	<p>2^e kw. 2008</p>	<p>Wozoco/woonservicewijken</p> <p>In Ochten en Dodewaard bestaan al WoZoCo's. Op dit moment wordt vooral gewerkt aan de woonservicewijken in Opheusden en Kesteren.</p> <p>De ontwikkeling van een WoZoCo voorziening in het dorp Opheusden verkeert in de ontwerpfase. De bestemmingsplanprocedure loopt en de samenstelling van deelnemende partijen neemt vastere vormen aan. Zoals het er thans naar uitziet zullen in het WoZoCo gebouw een huisartsenpraktijk, fysiotherapie, apotheek, bibliotheek en een dagopvang voor ouderen worden ondergebracht. Nagegaan wordt of ook het consultatiebureau het het WoZoCo gebouw kan worden ondergebracht.</p> <p>Het ontwikkelingsproces heeft helaas vertraging opgelopen waardoor de datum van realisatie een jaar later zal uitvallen dan was voorzien. Samen met SWB zal het uiterste worden gedaan om tot een inhaalslag te komen. SWB heeft, omdat de vertraging voor de huisartsen niet acceptabel was, in samenwerking met ons op het terrein van de voormalige gemeentewerf in Opheusden een tijdelijke praktijkruimte gerealiseerd. SWB besteedt veel zorg aan en biedt maatwerk bij het herhuisvesten van de bewoners die voor dit plan de woning moeten verlaten. Inmiddels heeft meer dan 50% van deze bewoners een andere woning aanvaard (situatie 31 december 2008).</p> <p>In het plan is een WoZoCo voorziening opgenomen, een kerkgebouw en uitbreiding van De Schutse, een aantal grondgebonden woningen en een appartementengebouw. Er zal sprake zijn van wonen in combinatie met zorgaanbod op maat. Habion voert op dit moment gesprekken met zorgaanbieders aan wie mogelijk onderdak kan worden geboden in het WoZoCo gebouw. Plezierig is te melden dat de ontwikkeling van het plan volgens planning verloopt, de stedenbouwkundige visie is inmiddels in het college vastgesteld.</p> <p>Wonen-welzijn-zorg</p> <p>De concept nota wonen-welzijn-zorg is in het 4e kwartaal 2008 met externe partijen (zorg- en welzijnsinstellingen, woningcorporaties en WMO-raad) besproken. De nota wordt in mei 2009 aan de raad ter behandeling voorgelegd. In het verlengde van de nota wordt een uitvoeringsconvenant opgesteld, waaraan alle partijen zich verbinden.</p> <p>Vooruitlopend op de nota heeft het college besloten dat alle nieuwbouw appartementen dienen te voldoen aan de eisen van het Tielse sterrenstelsel (50% 1-2 sterren, 50% 3-4 sterren). Voor eengezinswoningen is die 40% (1-2 sterren). Met SWB worden hierover prestatieafspraken gemaakt (zie programma 8), waarin hun inzet wordt vastgelegd (1e kwartaal 2009). Voor markt-partijen zijn in het 4e kwartaal 2008 richtlijnen voor levensloopgeschikt bouwen opgesteld, die waar mogelijk deel uitmaken van exploitatie-overeenkomsten. Voor eigenaar-bewoners wordt in 2009 een handreiking opgesteld, met adviezen voor het levensloopgeschikt maken van hun woning.</p> <p>Samen met de gemeenten Buren en West Maas en Waal wordt geparticipeerd in het provinciale project Ontgroening en Vergrijzing. De bijeenkomsten staan vooral in het teken van kennisuitwisseling en ondersteuning. Het subsidieaandeel van onze gemeente is vooral besteed voor het inhuren van specifieke externe deskundigheid bij het ontwikkelen van WoZoCo's en beleid op het gebied van wonen, welzijn en zorg. De termijn van dit samenwerkingsproject loopt af op 1 oktober 2009. De drie gemeenten hebben de intentie uitgesproken om dit overlegverband voort te zetten.</p>

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?
<p><u>Volksgezondheid</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Het bevorderen van de algemene lichamelijke en geestelijke gezondheid van inwoners van de gemeente.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Opstellen van actiepunten voor lokaal Gezondheidsbeleid voor 2008-2011, waarbij ook aandacht wordt besteed aan verslaving. 	<p>2^e kw. 2008</p>	<p>In regionaal verband is in samenwerking met de GGD gewerkt aan het opstellen van een nota regionaal gezondheidsbeleid. Tijdens de themabijeenkomst op 3 september 2008 bent u over de plannen geïnformeerd. De regionale nota is op 8 oktober door het Db van de regio vastgesteld. Dit proces langer heeft geduurd dan vooraf was verwacht. Conform afspraak zal de regionale nota worden aangevuld met een lokale paragraaf. In ieder geval zullen het lokale gezondheidsprofiel en de resultaten van het onderzoek onder de jeugd, het E-movo rapport "Hoe gezond zijn jongeren in Neder-Betuwe" onderdeel uitmaken van de nota.</p> <p>Vervolgens zal in het tweede kwartaal van 2009 in een bijeenkomst voor zowel het veld als de raad een presentatie van de diverse lokale rapporten plaatsvinden. Hierbij zal met behulp van de GPC-methode (Gemeente-lijke Preventie Combinatie) mogelijke lokale preventieproducten worden uitgewerkt en vastgelegd in een lokaal uitvoeringsplan.</p> <p>Tenslotte zal alles worden samengevoegd tot een nota Lokaal Gezondheidsbeleid en in 2009 ter vaststelling aan de Raad worden aangeboden.</p> <p>Daarnaast wordt actief deelgenomen aan het project alcoholmatiging Jeugd van de regio Rivierenland. Resultaten zullen t.z.t. in het jaarverslag van dit project worden opgenomen.</p>
<p><u>Ambulancehulpverlening</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Aanrijdtijd van ambulances in 90% van de gevallen binnen 15 minuten (in 2006 voor regio: 84 % en voor Neder-Betuwe: 77 %).</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Bij de Provincie Gelderland er op aandringen, dat in het spreidingsplan de locatie Kesteren in stand blijft. 	<p>2^e kw. 2008</p>	<p>Medio december 2007 is bekend geworden dat de provincie Gelderland extra geld beschikbaar stelt voor de ambulancezorg. Met deze financiële bijdrage kan de RAV Gelderland-Zuid extra ambulancecapaciteit op de weg brengen, met als doel een verbetering van de aanrijdtijden.</p> <p>Ook is door het Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport besloten dat de regio Gelderland-Zuid er een extra ambulance bij krijgt.</p> <p>De gemeente Neder-Betuwe heeft een dringend beroep op zowel Provinciale als Gedeputeerde Staten gedaan, om hun verantwoordelijkheid in deze kwestie op te pakken.</p> <p>In afwachting van het nieuwe spreidingsplan blijft de locatie Kesteren in stand.</p> <p>In 2007 is aan aanrijdtijd voor Neder-Betuwe in 79% van de gevallen op tijd geweest. Ondanks de extra inzet is er nagenoeg geen verbetering t.o.v. 2006 opgetreden. De doelstelling van 90% is in ieder geval niet gehaald.</p> <p>De gegevens over 2008 zijn op dit moment nog niet in ons bezit. Het wachten is op het jaarverslag RAV 2008. Zodra de informatie beschikbaar is, zal die via de infobrief aan de raad worden kenbaar gemaakt.</p>

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?
<p><u>Zorg voor vluchtelingen</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Het regelen van huisvesting en opvang van vluchtelingen door het behalen van de opgelegde taakstelling ofwel per 1 jan. 2008: 195 personen, en taakstelling over 2008: 10 personen. Totaal t/m 2008: 205. Zorgdragen voor begeleiding en inburgering.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • In overleg met de woningbouwvereniging zorgdragen voor de huisvesting van minimaal 4 personen in 2008 (Medio 2007 zijn reeds 201 personen gehuisvest. • Aanbieden van WIN-trajecten en begeleidingstrajecten. 	<p>2^e kw. 2008</p>	<p>Rekening houdende met de taakstelling voor het 2e halfjaar 2008 dienen er per 31 december 2008 nog 4 personen te worden gehuisvest. De reden dat de taakstelling niet is gehaald is gelegen in het feit, dat de besluitvorming m.b.t. een verzoek tot gezinsvereniging (5 personen) enigszins vertraagd is.</p> <p>Aangaande de taakstelling pardonregeling is een opgave verstrekt tot 1 januari 2010 (24). Per 31 december 2008 lag er nog een taakstelling van 16 personen. Met de woningbouwver. SWB wordt overlegd hoe deze taakstelling in te vullen. De uitvoering loopt aardig in de pas bij de doelstelling. Van de aangeboden WIN- en begeleidingstrajecten wordt volop gebruik gemaakt.</p>

Wat is er nog meer gedaan?

Regiocontract RSP
Binnen de peiler 1 zelfredzaamheid Rivierenland (regionale sociale agenda) is in 2008 hard gewerkt aan het opstellen van de projectvoorstellen. Alle projectvoorstellen zijn inmiddels geaccordeerd door het DB van de Regio. De gemeente Neder-Betuwe heeft aangegeven vooralsnog in de volgende projecten te participeren: info steunpunt vrijwilligers, beleid kleine kernen/wijk en buurtgericht werken, brede school, adviesfunctie ouderen/huisbezoeken, woonservicegebieden, sociaal economische gezondheidverschillen, overgewicht, aanpak breedtesport/ professioneel lichamelijke opvoeding op scholen, alcoholmatig, zorgadviesteams /schoolmaatschappelijk werk, Centrum voor Jeugd en Gezin, Jeugdpreventie, schuldhulpverlening en aansluiting arbeid/onderwijs.

De keuzen voor deze projecten is gemaakt, omdat die in het verlengde liggen van de programmabegroting 2008-2011. De overige projecten zijn minder relevant voor onze gemeente.

Voor de andere peilers "Aantrekkelijk Rivierenland" (peiler 2), "Welvarend Rivierenland" (peiler 3) en "bereikbaarheid Rivierenland"(peiler 4) zijn met name de projecten "versterken land en tuinbouw: "laadboomcentrum" en "bevorderen recreatie en toerisme" in beeld.

De uitvoering van de projecten zal m.i.v. 2009 plaatsvinden. Over de voortgang zal worden gerapporteerd.

Wat heeft het gekost?

P7 Programma: Zorg, Werk en Inkomen

	Begroot voor wijziging 2008	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008
Bedragen x € 1.000			
Bestaand Beleid			
Lasten	7.181	9.474	10.165
Baten	-2.842	-5.196	-5.836
Exploitatieresultaat	4.339	4.279	4.329

Analyse van het verschil per programma				
Nr.	Programma	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008	Vershil
P7	Zorg, Werk en Inkomen	4.279	4.329	50
	+ = nadeel - = voordeel			

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)		
	x € 1.000	
Bijstandverlening Het behaalde voordeel van € 133.000 op bijstandverlening wordt veroorzaakt door: - Wet Werk en Bijstand (WWB) De uitgaven van de sociale uitkeringen zijn lager uitgevallen, aangezien de daling van het aantal cliënten hoger is uitgevallen dan was verwacht. Door de daling van het aantal cliënten zijn de daarmee samenhangende uitvoeringskosten (uitbesteding Tiel) eveneens lager uitgevallen. Een extra voordeel betreft de bij beschikking van 26 november 2008 definitieve vaststelling van het inkomensdeel 2008. Per saldo betreft het voordeel op de WWB € 80.000. - Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz) Over 2006 is alsnog een aanvullende uitkering van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van de Bbz, omdat de uitgaven in 2006 meer dan 115% bedroegen van de destijds toegekende uitkering. Voordeel € 35.000. Tussentijdse bijstelling bij de 2e Bestuursrapportage 2009 heeft niet plaatsgevonden om mogelijke effecten van de hagelstormen in juni en het najaar van 2008 op te vangen. Er zijn echter geen aanvragen daarvoor binnengekomen. - Fraudebestrijding. Er is een bedrag van € 18.000 ontvangen van het Rijk voor de uitvoering van hoogwaardig van het handhavingsbeleid. In 2009 wordt uitvoering gegeven aan dat beleid.	€	-133 V
Maaschappelijke begeleiding en advies Voor de invoering van schoolmaatschappelijk werk is rekening gehouden tot een bedrag van € 50.000. Omdat het schoolmaatschappelijk werk in 2008 nog niet is gerealiseerd wegens het ontbreken van overeenstemming tussen de diverse partners is hierop een voordeel ontstaan van € 32.000. Naar verwachting zal realisatie medio augustus 2009 plaatsvinden.	€	-32 V
WMO hulp bij huishouding De bijstelling van het budget voor de Wmo bij de 2e bestuursrapportage 2008, is achteraf geen goede keuze geweest. Op basis van de verwachtingen en ervaringscijfers van de eerste anderhalf jaar Wmo uitvoering, is er bij bestuursrapportage 2 2008 voor gekozen om het budget met € 150.000 te verlagen (€100.000 incidenteel en € 50.000 structureel). De verwachtingen van toen zijn niet uitgekomen. In de 2e helft van 2008 heeft zich een aanzienlijke stijging van het aantal aanvragen en toegekende persoonsgebonden budgetten (PGB's) voorgedaan. Dit aantal in combinatie met de kosten per PGB zorgden in de 2e helft van 2008 voor een onverwachte budgetoverschrijding. Ook voor de zorg in natura geldt dat in de 2e helft van 2008 meer kosten zijn gemaakt dan was voorzien. Totaal betreft het nadeel € 138.000.	€	138 N
WMO voormalige WVG onderdelen Het behaalde nadeel van € 117.000 op de voormalige WVG wordt veroorzaakt door: - Woningaanpassingen Aantal woningaanpassingen 2007: 70 Aantal woningaanpassingen 2008: 120 Het beroep op woningaanpassingen is aanzienlijk gestegen. In de eerste helft van 2008 zijn er 51 aanpassingen gedaan en in de tweede helft van het jaar waren dan er 69, waaronder een dure woonunit. Per saldo een nadeel van € 79.000 op woningaanpassingen. - Vervoersvoorzieningen Aantal vervoersvoorzieningen 2007: 67 Aantal vervoersvoorzieningen 2008: 91 Het aantal toegekende vervoersvoorzieningen is in 2008 met meer dan 30% gestegen ten opzichte van 2007. De eerste 6 maanden zijn er 36 toegekend en in de laatste 6 maanden zijn dit er 55 geworden. Vooral in de laatste periode van het jaar is een groter beroep gedaan op de vervoersvoorzieningen. Vooral de vraag naar scootmobielen is erg toegenomen. Per saldo een nadeel van € 56.000 op vervoersvoorzieningen. - Rolstoelen Aantal verstrekte rolstoelen 2007: 107 Aantal verstrekte rolstoelen 2008: 109 Het aantal herverstrekkings ligt in 2008 hoger dan voorgaande jaren waardoor een voordeel van € 18.000 is behaald.	€	117 N
Baten en lasten WMO en WSW Bij het onderdeel WMO is in de maand december 2008 een verplichte afkoopregeling vanuit de overheid kenbaar gemaakt. Wij hebben daarvoor in de maand december 2008 ongeveer € 300.000 ontvangen. Dit bedrag is eveneens bij de lasten als verplichting meegenomen in de rekening. Afhandeling vindt plaats in 2009. Bij het onderdeel WSW is de doeluitkering van het rijk € 100.000 hoger uitgevallen. De doorbetaling naar Lander is daarbij eveneens € 100.000 uitgevallen. Deze bijstelling was ten tijde van de 2e bestuursrapportage 2008 nog niet bekend.	€	400 N
	€	-400 V
Overige kleine verschillen.	€	-40 V
Saldo verschil begroting na wijziging en rekening	€	90 N

PROGRAMMA 8: BOUWEN EN MILIEU

Portefeuillehouders: Burgemeester : ir. C.W. Veerhoek
Wethouder : J.W. Keuken
Wethouder : H. Willemsen

Algemeen:

Programma-inhoud	Beleid en uitvoering van milieuzorg, bouw- en woningtoezicht, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Coalitieprogramma 2006-2010 "Voortvarend verder" • bestemmingsplannen • diverse beleidsnotities op het gebied van RO (zoals beleidsnota inwoning, beleidsnota vrijkomende agrarische bebouwing) • woningbouwprogramma • woonvisie • nota grondbeleid • welstandsnota • handhavingnota • milieu-uitvoeringsprogramma
Ontwikkelingen	Op 1 juli 2010 zal de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in werking treden. Onder de omgevingsvergunning vallen als eerste alle vergunningen op VROM-gebied, zoals die voor wonen, bouwen, ruimte en milieu. Ook vergunningen op het gebied van monumenten, natuurbescherming, flora en fauna en water gaan daarin mee. Dat maakt de Wabo tot een ambitieuze wet die zorgvuldig geïmplementeerd zal moeten worden. Het klimaat verandert. Wereldwijd en landelijk wordt hier aandacht voor gevraagd. Ook lokaal kunnen er mogelijk maatregelen worden genomen die de opwarming van de aarde helpen stoppen. In 2008 wordt beleid ontwikkeld m.b.t. praktische en realistische oplossings-richting voor de aanpak van zwerfafval en duurzaam onkruidbeheer op verhardingen binnen de openbare ruimte.

Wat wilden we bereiken, wat zouden we daarvoor doen en wat is er bereikt en gedaan?

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Milieu</p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Voorkomen/beperken van nadelige gevolgen voor het milieu als gevolg van bedrijven, verkeer en huishoudens:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 85 % van de inrichtingen voldoet na de eerste controle; • 90 % van de milieuvergunningen wordt binnen de wettelijke termijn afgehandeld. <p><u>Wat gaan we daar voor doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vaststellen van een bodemkwaliteitskaart (hierdoor wordt hergebruik van grond binnen de gemeente vergemakkelijkt). • Vaststelling van beleid hogere grenswaarde Wet geluidhinder. • Korte notitie over mogelijkheden die Neder-Betuwe kan benutten om een bijdrage te leveren aan het stoppen van klimaatveranderingen. 	<p>1^e kw. 2008</p>	<p>Binnen de Regio is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar het opstellen van een gezamenlijke bodemkwaliteitskaart. Als de afzonderlijke gemeenten de meerwaarde hiervan onderschrijven, kunnen gemeenten in 2009 afzonderlijk aansluiting zoeken bij het regionale project. Er heeft in 2008 nog geen doorvertaling plaatsgevonden van het Regionale geluidsbeleid voor Hogere Grenswaarden naar de gemeente. Jaarlijks komen er dusdanig weinig aanvragen (in 2008 2 stuks) dat dit geen prioriteit heeft gekregen. Het stuk staat als taakstelling voor het derde kwartaal 2009 ingepland.</p> <p>Om ruimtelijke knelpunten door agrarische activiteiten op te lossen is in 2008 een Gebiedsgerichte geurvisie gemaakt dat heeft geleid tot een geurverordening die in ontwerp door de Raad is vastgesteld.</p> <p>In 2008 heeft een vacature Handhaver milieu geleid tot een uitbesteding van nagenoeg alle milieu controles. Uiteindelijk is dit gehele programma gecontroleerd en zal de vacature in februari 2009 zijn ingevuld. Het naleefgedrag (het voldoen aan de voorschriften) levert als resultaat op dat 82% van alle inrichtingen voldoet na de eerste milieucontrole waarmee het streefpercentage bijna wordt gehaald. Tijdens het doorlopen van het controleprogramma voor bedrijven heeft een brede toets plaatsgevonden op gevolgen van het Activiteitenbesluit, nieuwe milieuwetgeving waaraan bedrijven moeten voldoen.</p> <p>Het afhandelen van alle milieu vergunningen binnen de termijn (van orde, zes maanden) is niet gehaald. Voor de agrarische vergunningaanvragen ligt de oorzaak besloten in een aanhoudingsbesluit t.b.v. de geurverordening waardoor deze niet konden worden vergund in 2008.</p> <p>Vanaf december 2008 is gemeentelijk een opstart gemaakt voor het programma Duurzaam inkopen. Er is vanwege de langdurige vacature en ontwikkeling van ander beleid zoals geurverordening en externe veiligheid geen ruimte geweest om een Klimaatnotitie te schrijven. Dit is doorgeschoven naar 2009 en zal een onderdeel gaan vormen van de nota duurzaamheid.</p>
<p>Ruimtelijke ordening</p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Het zorgdragen dat iedere functie op de juiste plek wordt gepland en conform wordt gehandhaafd.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u> Het opstellen en in procedure brengen van bestemmings-, wijzigings-, en uitwerkingsplannen voor nieuwe ontwikkelingen. Alle bestemmingsplannen voor komplannen en bedrijfsterreinen zijn op 1-7-2010 geactualiseerd en digitaal raadpleegbaar.</p>	<p>2^e kw. 2008</p>	<p>In de komende periode wordt gewerkt aan het verder stroomlijnen van processen in het licht van de nieuwe WRO, digitalisering van bestemmingplannen en inbedding van het eveneens verplicht te regelen kostenverhaal. Verwachting is dat de bestemmingsplannen voor de kommen op 1-7-2010 zijn geactualiseerd. De bestemmingsplannen bedrijventerreinen zullen op 1-11-2011 geactualiseerd en digitaal raadpleegbaar zijn.</p>

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?
<p><u>Bouw- en woningtoezicht</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Zorgdragen voor kwalitatief goede en veilig uitgevoerde bouwwerken die voldoen aan het ruimtelijk beleid en wettelijke regelgeving.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn geen van rechtswege verleende vergunningen; • 90 % van de bouwaanvragen waarvoor geen fatale termijn geldt, wordt binnen de proceduretermijn afgehandeld; • 85 % van de verleende vergunningen wordt zonder afwijkingen van de vergunning tijdens de bouw gerealiseerd. <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u> Evaluatie van de Welstandsnota.</p>	2008	<p>Van de 264 besluiten op een aanvraag bouwvergunning zijn er twee besluiten van rechtswege verleend.</p> <p>Door de wijziging van de Wet ruimtelijke ordening op 1 juli 2008 zijn er in de maanden daarvoor extra vrijstellingsverzoeken ingediend waardoor een achterstand is ontstaan in de afhandeling van deze aanvragen. Inmiddels zijn de achterstanden weggewerkt en zijn de laatste plannen op dit moment in procedure.</p> <p>Voor zover bouwvergunningen met een vrijstellingsprocedure (art. 19, lid 1, 2 en 3) of een binnenplanse vrijstelling zijn verleend, is helaas geen registratie bijgehouden van de behandelingsduur ten opzichte van de proceduretermijnen als bedoeld in de wet. Voor 2009 zal dit worden gedaan.</p> <p>Door de raad is eind oktober een werkgroep van drie personen benoemd. Dit werkgroepje zal komen met een voorstel voor de onderwerpen die in de evaluatie van de welstandsnota worden meegenomen. Er zijn nog geen concrete voorstellen voor de evaluatie gedaan door de werkgroep.</p> <p>Op het toezicht van de bouw is nog steeds een vacature welke tijdelijk is opgevuld.</p> <p>Wij hebben nog geen registratiesysteem die gegevens betreffende percentage afwijkingen tijdens de bouw bijhoudt. Deze indicator is daarom op dit moment niet uitvoerbaar.</p> <p>Als gevolg van het feit dat niet alle fracties gereageerd hebben op de enquêtevragen, uitgezet na de presentatie over de uitgangspunten van het nieuwe welstandsbeleid, heeft de geplande evaluatie in 2008 niet plaatsgehad..</p>
<p><u>Vastgoed</u></p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Kwalitatief goede taxaties van alle objecten binnen de gemeente. Een goed beheer van adres- en gebouwgegevens.</p> <p>De nieuwe wet BAG per 1 juli 2009 invoeren.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u> Uitvoering geven aan implementatie wet BAG.</p>	2008	<p>Met dagtekening 29 februari 2008 zijn de aanslagen/WOZ beschikkingen verstuurd. Ten aanzien van de WOZ zijn er 151 bezwaarschriften ontvangen die binnen het jaar zijn afgehandeld. Van deze bezwaren is 68% gehandhaafd en 32% is verlaagd. Tevens zijn er 6 beroepen ingesteld. Eén hiervan is reeds ingetrokken. De zitting van de overige beroepschriften zal in 2009 plaats vinden.</p> <p>BAG applicatie wordt momenteel gevuld en ontbrekende gegevens worden opgespoord. Neder-Betuwe hoorde tot de eerste 15 gemeenten die een proefaansluiting hebben gerealiseerd. Hoewel er nog wat nadere technische aansluitingsproblemen dienen te worden opgelost verwachten wij goed op tijd definitief te kunnen aansluiten op de landelijke voorziening.</p>

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?																																										
<p>Volkshuisvesting</p> <p><u>Wat willen we bereiken?</u> Het bouwen van woningen afgestemd op de vraag in de diverse kernen, met inachtneming van de ruimtelijke randvoorwaarden.</p> <p><u>Wat gaan we daarvoor doen?</u> Uitvoering geven aan de woonvisie en het woningbouwprogramma (voor aantallen zie volgende bladzijde). Startersprojecten realiseren. Zie ook Zorg.</p>	2 ^e kw. 2008	<p>De gemeente bouwt voor starters (o.a. startersprojecten in De Leede en Herenland), kleine huishoudens, gezinnen en senioren.</p> <p>In 2008 zijn 88 woningen gereed gemeld, waarvan er al 33 eind 2007 waren bewoond. Het werkelijk aantal opgeleverde woningen bedraagt dus 55. Eind 2008 zijn er 48 woningen in aanbouw. Volgens de woonvisie zouden er 100 woningen per jaar moeten worden gebouwd.</p> <p>De Rekenkamer heeft eind 2008 haar onderzoek naar de woningbouw in Neder-Betuwe afgerond. Het wordt binnenkort aan de raad aangeboden. Het rapport bevat een aantal conclusies en aanbevelingen om tot een betere sturing met betrekking tot de woningbouw te komen. Het college kan zich vinden in de conclusies en aanbevelingen.</p> <table border="1" data-bbox="715 613 1382 1189"> <thead> <tr> <th>Kern</th> <th>In aanbouw eind 2008</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Dodewaard</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- Wilhelminalaan</td> <td>12</td> </tr> <tr> <td>Echteld</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- Broederhof</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Kesteren</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- De Leede</td> <td>11</td> </tr> <tr> <td>- Van Lodenstein College</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- Winkelconcentratie</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- Casterhoven</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ochten</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- Waalfront</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- Triangel</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Opheusden</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- particuliere woningen</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>- Herenland</td> <td>16</td> </tr> <tr> <td>- Ooievaarstraat/Kemkeslaan</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- Herenland 4e fase</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ijzendoorn</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- Ijzendoorn West</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td>48</td> </tr> </tbody> </table> <p>In het eerste kwartaal 2009 wordt begonnen met de meerjarige prestatieafspraken met SWB. Naar verwachting kunnen deze in mei/juni 2009 worden ondertekend.</p>	Kern	In aanbouw eind 2008	Dodewaard		- Wilhelminalaan	12	Echteld		- Broederhof		Kesteren		- De Leede	11	- Van Lodenstein College		- Winkelconcentratie		- Casterhoven		Ochten		- Waalfront		- Triangel		Opheusden		- particuliere woningen	9	- Herenland	16	- Ooievaarstraat/Kemkeslaan		- Herenland 4e fase		Ijzendoorn		- Ijzendoorn West		Totaal	48
Kern	In aanbouw eind 2008																																											
Dodewaard																																												
- Wilhelminalaan	12																																											
Echteld																																												
- Broederhof																																												
Kesteren																																												
- De Leede	11																																											
- Van Lodenstein College																																												
- Winkelconcentratie																																												
- Casterhoven																																												
Ochten																																												
- Waalfront																																												
- Triangel																																												
Opheusden																																												
- particuliere woningen	9																																											
- Herenland	16																																											
- Ooievaarstraat/Kemkeslaan																																												
- Herenland 4e fase																																												
Ijzendoorn																																												
- Ijzendoorn West																																												
Totaal	48																																											

Wat is er nog meer gedaan?

In december 2008 is er een informatieavond gehouden over het bestemmingsplan Triangel daarmee is in feite een start gemaakt met de procedure om te komen tot de vaststelling van het bestemmingsplan . De ontwikkeling van de locaties Oranjehof in Ochten en Ijzendoorn West zijn in 2008 bij de provincie aangemeld als versnellingsprojecten. Dit betekent dat er extra ambtelijke capaciteit beschikbaar is om deze locaties eerder in procedure te brengen. Met de realisering van het windmolenpark te Echteld is een belangrijke impuls gegeven om de duurzaamheidsdoelstelling in te vullen.

Wat heeft het gekost?

P8 Programma: Bouwen en milieu			
	Begroot voor wijziging 2008	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008
	Bedragen x € 1.000		
Bestaand Beleid			
Lasten	13.099	15.838	20.608
Baten	-10.742	-12.211	-17.330
Exploitatieresultaat	2.357	3.628	3.279

Analyse van het verschil per programma				
Nr.	Programma	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008	Vershil
P8	Bouwen en milieu	3.628	3.279	-349
	+ = nadeel - = voordeel			

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)			
		x € 1.000	
Afvalstoffenheffing.			
Het resultaat van de afvalstoffenheffing over het jaar 2008 moet in verhouding worden gezien met de lasten voor de uitvoering van de afvalverwijdering van 2008. In de begroting is rekening gehouden met een totaal voordeel tussen baten en lasten van € 230.000. Het werkelijke voordeel tussen baten en lasten bedraagt in de jaarrekening 2008 € 212.000 een lagere baat van 18.000. Tevens is er een afrekening van € 19.000 ontvangen over het jaar 2007. De verantwoording van deze afrekening over 2007 heeft plaatsgevonden in 2008.	€	37	N
Milieubeheer.			
De geplande werkzaamheden door de regio voor samenstellen eenduidig gemeentelijk beleid voor de procedure hogere grenswaarde en het opstellen en vaststellen van de gemeentelijke bodemfunctiekaart zijn doorgeschoven naar 2009. Aangezien het tempo van de regio niet past bij de urgentie van het vaststellen van een bodemkaart wordt dit nu door derden opgepakt.	€	-50	V
Handhaving.			
Jaarlijks wordt er een werkpakket uitbesteed. De extra kosten voor 2008 worden deels gedekt door de opbrengst van opgelegde dwangsommen. Zie ook het vermelde onder opbrengst dwangsommen.	€	51	N
Begraafrechten.			
De ontvangen rechten voor afkoop van onderhoud graven blijven achter bij de raming. Daardoor wordt er echter via het overzicht mutaties in reserves ook minder aan de reserve begraafplaatsen toegevoegd. Per saldo verloopt het dus budgettair neutraal binnen de rekening 2008. Zie pagina 60.	€	27	N
Leges vergunningen.			
De werkelijk ontvangen leges voor herziening bestemmingsplannen, aanleg- en ontgronding en vrijstellingen zijn achtergebleven bij de ramingen. Per saldo levert dit een nadelig verschil op van € 35.000.	€	35	N
Opbrengst dwangsommen.			
Dit jaar is er voor € 48.000 aan dwangsommen bij diverse personen opgelegd. Hiervan is nog niet zeker of dit volledig ontvangen zal worden en is er € 20.000 aan de voorziening dubieuze debiteuren toegevoegd. Per saldo resulteert dan een voordelig resultaat. Zie ook het vermelde onder handhaving	€	-28	V

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)		
	x € 1.000	
Lasten derden inzake vergunningverlening bouw. Per saldo is er minder uitgegeven aan welstandstoezicht en inhuur derden voor constructieberekeningen. Het voordeel hierop wordt gedeeltelijk door lagere opbrengsten leges welstand ter zake weer teniet gedaan.	€	-50 V
Leges bouwvergunningen. Het budget voor leges bouwvergunningen is in de 2 ^e bestuursrapportage 2008 verlaagd met € 267.000 van € 667.000 naar € 400.000. De werkelijk ontvangen leges voor bouwvergunningen over het jaar 2008 bedraagt € 522.000. Een extra baat van € 123.000. Deze extra baat is ontstaan door een drietal grote bouwprojecten. Met deze ontvangen bouwleges was bij de 2 ^e bestuursrapportage 2008 geen rekening is gehouden.	€	-122 V
Woonwagenzaken. Met de bewoners van de Fruitstraat was afgesproken dat als er aan bepaalde voorwaarden van hun voldaan zou zijn de gemeente hun een bijdrage zou geven in het opknappen van de woonwagen. Hiertoe was in 2006 een verplichting van € 19.550. Deze wordt nu via overzicht mutatie reserves aan de reserve woonwagens toegevoegd. Daarnaast is de ontmanteling van standplaats Fruitstraat 62c niet afgerond in 2008. Hierdoor is uiteindelijk maar € 2.000 van de geraamde € 22.500 in 2008 gebruikt. Deze kosten zouden worden gedekt uit de reserve woonwagenstandplaatsen. Per saldo verloopt alles budgettair neutraal maar heeft het voor dit programma een voordelig resultaat van ca. € 40.000.	€	-40 V
Afwikkeling diverse grondexploitaties. In 2008 zijn de volgende exploitaties afgesloten: - Restgronden Aansluiting A15 Echteld e.a. met een positief saldo van € 45.410 - Voorbereidingskosten ontwikkeling DAMCON-terrein met een negatief saldo van € 55.991 - Restant boekwaarde Westeinde (spuitzone) met een negatief saldo van € 82.431 - Verplaatsing Van Dam Meubelen uiteindelijk een positief saldo van € 384.404 - Exploitatieovereenkomst Rijnbandijk Nrd met een positief saldo van € 55.140 - Overige kleine overeenkomsten/voorbereidingskosten per saldo positief € 5.663	€	-352 V
Stortingen in reserve Bovenwijkse Voorzieningen. Met Bestuursrapportage 2 2008 was uitgangspunt om de toevoeging aan de reserve Bovenwijkse Voorzieningen via het overzicht mutaties reserves in 2008 te verantwoorden. Om aansluiting te blijven houden met de herziene grondexploitaties zijn deze administratieve boekingen doorgeschoven naar verslagjaar 2009. Voor dit programma betekent het een nadeel terwijl op overzicht mutaties reserves daardoor een voordeel	€	37 N
Urentoerekening aan Grondexploitaties. Bij de 2e bestuursrapportage 2008 was al aangegeven dat van de oorspronkelijk geraamde € 692.560 toerekening aan de diverse grondexploitaties/overeenkomsten € 275.000 substantieel minder zou kunnen worden toegeschreven (417.560). Bij de kaderstelling was voorgesteld om voor 50% een budget onvoorzien te vormen. Met de 2e bestuursrapportage 2008 is gerekend met 40%. Uiteindelijk is € 321.123 vanuit de ambtelijke organisatie aan grondexploitaties toegeschreven. Derhalve is er een nadeel ontstaan van € 96.437	€	96 N
Project Casterhoven. De eigen uren aan dit project kunnen niet worden doorberekend. De kosten van het eigen personeel en de inhuur van derden wegens vacature en ziekte komen derhalve ten laste van de gemeente. Dit betekent een nadeel van € 53.000 hiervan is € 30.000 structureel.	€	53 N
Hogere Baten en Lasten Grondexploitaties In de begrote cijfers is uitgegaan van de jaarschijven uit de exploitatieopzetten zoals deze medio 2007 door de raad waren vastgesteld. De latere herzieningen van 2008 zijn niet meegenomen in de ramingen. Voornaamste exploitaties die de verschillen hebben veroorzaakt zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Herenland ca. € 2,4 miljoen (grondverwerving) • De Leede ca. € 1,4 miljoen (minder grondopbrengsten dan geprognosticeerd) • Tolsestraat ca. € 0,6 miljoen (meer grondopbrengsten dan geprognosticeerd) • Bonegraaf West per saldo € 0,3 meer toegerekend aan onderhanden werk. • ABC ontwikkeling € 0,2 miljoen meer toegerekend aan onderhanden werk. 	€	4.900 N
	€	-4.900 V
Overige kleine verschillen.	€	-43 V

OVERZICHT VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Portefeuillehouder: Wethouder H. Willemsen

Algemeen:

Conform het Besluit begroting en verantwoording voor gemeenten moeten de algemene dekkingsmiddelen in een afzonderlijk overzicht weergegeven.

Wat wilden we bereiken, wat zouden we daarvoor doen en wat is er bereikt en gedaan?

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan?
Hondenbelasting <u>Wat willen we bereiken?</u> <u>Controle op het aantal honden</u> Het verscherpen van de controle op het bezit van honden. <u>Wat gaan we daarvoor doen?</u> Intensiever controle uitvoeren op het aantal aanwezige honden in de gemeente Neder-Betuwe.	1 ^e kw. 2009	Het aantal geregistreerde honden loopt al jaren terug en de op beperkte schaal uitgevoerde controles hebben deze trend niet gekeerd. In het 4 ^e kwartaal zou een algehele (deur aan deur) controle binnen de gemeente worden uitgevoerd. De controle heeft daadwerkelijk plaatsgevonden in het 1 ^e kwartaal van 2009. Daarmee is weer een actueel en volledig beeld van het aantal honden binnen de gemeente verkregen. In de 1 ^e bestuursrapportage 2009 zal aan u over de uitgevoerde controle worden gerapporteerd.

Wat is er nog meer gedaan?

Wat heeft het gekost?

D Overzicht van algemene dekkingsmiddelen

	Begroot voor wijziging 2008	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008
Bedragen x € 1.000			
Bestaand Beleid			
Lasten	0	0	0
Baten	-21.936	-21.936	-22.081
Exploitatieresultaat	-21.936	-21.936	-22.081

Analyse van het verschil per programma

Nr.	Overzicht	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008	Vershil
D	Overzicht van algemene dekkingsmiddelen + = nadeel - = voordeel	-21.936	-22.081	-145

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening

(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

	x € 1.000	
Algemene uitkering uit het gemeentefonds		
De werkelijke uitkering uit het gemeentefonds voor de gemeente Neder-Betuwe is in totaal € 135.000 hoger dan begroot. Deze fors hogere uitkering uit het gemeentefonds heeft alles te maken met een wijziging in het omgaan met de gebouwen van de scholengemeenschap "De Pantarijn" die op ons grondgebied staan. De gemeente Wageningen ontving in hun algemene uitkering uit het gemeentefonds een bijdrage voor de leerlingen (VO) die les ontvangen op de Panterijn in gebouwen die op ons grondgebied staan. De gemeente Wageningen betaalde deze bijdrage door aan de gemeente Neder-Betuwe. Het rijk heeft nu bepaald dat de Pantarijn, voor de gebouwen die op ons grondgebied staan, als nevenvestiging te moeten aanmerken. Dit betekent dat de gemeente Neder-Betuwe een hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds ontvangt. Maar de bijdrage van gemeente Wageningen is komen te vervallen.	€	-135 V
Algemene uitkering uit het gemeentefonds betreffende vorige jaren		
Wijzigingen in de maatstafgewichten en de wegingsfactoren binnen de algemene uitkering uit het gemeentefonds die betrekking hebben op vorige jaren leveren een voordeel op van €56.000	€	-56 V
Overige kleine verschillen.	€	46 N
Saldo verschil begroting na wijziging en rekening	€	-145 V

OVERZICHT VAN MUTATIES IN RESERVES

R Overzicht van mutaties in reserves			
	Begroot voor wijziging 2008	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008
Bedragen x € 1.000			
Bestaand Beleid			
Lasten	871	2.109	1.979
Baten	-1.123	-3.348	-3.267
Exploitatieresultaat	-251	-1.239	-1.288

Analyse van het verschil per programma				
Nr.	Overzicht	Begroot na wijziging 2008	Rekening 2008	Verschil
R	Overzicht van mutaties in reserves + = nadeel - = voordeel	-1.239	-1.288	-48

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)		
	x € 1.000	
Algemene reserve Bij de begroting 2009 en de nota reserves en voorzieningen 2008 is besloten om de reserves ter dekking van investeringen materieelspreidingsplannen brandweer, buitendienst en gladheidbestrijding op te heffen en het restant van deze reserves toe te voegen aan de algemene reserve. Het geraamde bedrag wat toegevoegd zou worden aan de algemene reserve was € 609.000. In werkelijkheid is de toevoeging maar € 549.000. Het lagere toe te voegen bedrag van € 60.000 is ontstaan door het feit dat er bij de raming geen rekening is gehouden met nog te onttrekken kapitaallasten voor 2008 in verband met investeringen conform deze materieelspreidingsplannen.		-60 V
Algemene reserve Bij de nota reserves en voorzieningen 2008 is besloten om het restant van de reserves BCF op te heffen en toe te voegen aan de algemene reserve dit omdat de hoogte van deze reserve onder de vastgestelde grens ligt van € 100.000. Alleen in de begroting 2008 was bij de ramingcijfers al rekening gehouden met een onttrekking uit deze reserve van hetzelfde bedrag. Dit resulteert in een lagere toevoeging aan de algemene reserve van € 25.000		-25 V
Reserves bovenwijkse voorzieningen Vanuit de programma 8 bouwen en milieu was geraamd dat van diverse grondexploitaties stortingen in de reserve bovenwijkse voorzieningen zouden gebeuren. Om aansluiting te houden met de geactualiseerde grondexploitaties vinden de stortingen pas in 2009 plaats. Het op dit overzicht ontstane voordeel wordt geneutraliseerd door het nadeel op programma 8 bouwen en milieu.		-37 V

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)		
	x € 1.000	
Reserves woonwagenstandplaatsen In december is door de raad besloten om de kosten van de ontmanteling van de Fruitstraat 62c ad € 22.500 te dekken uit deze reserve. De werkzaamheden zijn door het late tijdstip pas gedeeltelijk in 2008 maar voor € 2.100 uitgevoerd. Restant volgt in 2009 waardoor er nu een voordeel van € 20.400 ontstaat. In 2006 is besloten om aan de bewoners van de standplaats Fruitstraat bij nakoming van met hen afgesproken verplichtingen een tegemoetkoming in de opknapkosten van de wagens te vertrekken. Tot op heden zijn bewoners de afspraken niet nagekomen en heeft de uitbetaling nog niet plaats gehad. De eerder opgenomen verplichting ad € 19.500 wordt nu aan de reserve woonwagenstandplaatsen toegevoegd. Het op dit product ontstane voordeel verloopt budgettair neutraal binnen de rekening via programma 8 bouwen en milieu		40 N
Reserve begraafplaatsen De ontvangen rechten voor afkoop van onderhoud graven blijven achter bij de raming. Daardoor wordt er echter via het overzicht mutaties in reserves ook minder aan de reserve begraafplaatsen toegevoegd. Per saldo verloopt het dus budgettair neutraal binnen de rekening 2008.		-27 V
Overige kleine verschillen.	€	61 N
Saldo verschil begroting na wijziging en rekening	€	-48 V

gemeente
Neder-Betuwe

Programmarekening 2008

Jaarverslag

PARAGRAFEN

PARAGRAAF 1: LOKALE HEFFINGEN

Algemeen

Deze paragraaf is als volgt opgebouwd:

- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen
- Een totaaloverzicht van lokale heffingen 2008
- Een overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Het totale pakket van de gemeentelijke belastingen en heffingen bestaat uit een negental verschillende belastingen/heffingen, welke gelegitimeerd worden door een door de gemeenteraad vastgestelde belastingverordening.

Voor de hoogte van de tarieven en leges gelden de volgende uitgangspunten:

- Streven naar een volledige kostendekking bij leges en andere rechten.
- De opbrengst van leges en rechten niet meer laten stijgen dan met de inflatiecorrectie.

Een totaaloverzicht van lokale heffingen 2008

Totaaloverzicht lokale heffingen 2008				
	Opbrengst Begroot voor wijziging	Opbrengst Begroot na wijziging	Opbrengst Werkelijk	Verschil Begroot na wijz. en werkelijk
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN:				
1 OZB Zakelijk gerechtigden woningen	2.385.458	2.298.958	2.297.816	1.142
OZB Feitelijke gebruikers woningen	0	0	0	0
OZB Zakelijk gerechtigden niet-woningen	647.408	623.908	621.459	2.449
OZB Feitelijke gebruikers niet-woningen	462.848	442.848	432.517	10.331
2 Toeristenbelasting	65.000	65.000	50.521	14.479
3 Hondenbelasting	122.908	122.908	105.893	17.015
HEFFINGEN MET EEN BESTEMMING:				
4 Rioolrechten	1.606.546	1.620.546	1.629.637	-9.091
5 Afvalstoffenheffing	2.230.000	2.105.000	1.962.006	142.994
6 Lijkbezorgingrechten	243.200	243.200	233.728	9.472
7 Staangelden markten en kermissen	7.154	7.154	8.250	-1.096
8 Brandweerrechten	0	3.100	3.195	-95
9 Leges bevolkingsregistratie en burgerlijke stand	289.926	376.423	388.376	-11.953
Vergunningen APV	3.000	3.000	8.028	-5.028
Standplaats- en ventvergunningen	11.370	11.370	10.831	539
Bouwvergunningen	667.847	400.887	522.834	-121.947
	8.742.665	8.324.302	8.275.093	49.209

Een overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen

1. Onroerende-zaakbelasting

Onder de naam 'onroerende-zaakbelasting' worden met betrekking tot binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven. Het betreft hier een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt, en een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

Op basis van de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ) wordt van elke individuele onroerende zaak de waarde vastgesteld, waarna het te betalen bedrag aan belasting wordt berekend en middels een aanslag aan de belastingplichtige wordt opgelegd. Vanaf 2007 wordt er jaarlijks getaxeed.

De aanslagen OZB worden berekend over de WOZ-waarde van de betreffende onroerende zaken.

Hierbij wordt een vast tarief voor elke € 2.500 van de vastgestelde WOZ-waarde in rekening gebracht.

Tarieven Onroerende-zaakbelasting 2008	
Zakelijk gerechtigden woningen	2,90
Feitelijke gebruikers woningen	0,00
Zakelijk gerechtigden niet-woningen	4,11
Feitelijke gebruikers niet-woningen	3,29

In 2008 is begrotingstechnisch de gemiddelde waarde van de onroerende zaken met 7,5% gestegen. Hiertegenover zijn in 2008 de tarieven met 6,5 % gedaald. Het resultaat hiervan is een toename van de totale heffing OZB met het 1% (inflatiepercentage).

In werkelijkheid zijn de gemiddelde waarden van de onroerende zaken (binnen de gemeente Neder-Betuwe) met 4% gestegen en dit tegen dezelfde, in de begroting 2008 vastgestelde, tarieven heeft geresulteerd in een lagere werkelijke totale heffing OZB voor de gemeente Neder-Betuwe (in 2008 van ongeveer € 100.000) en dus een meevaller voor de burger. Daarnaast is er vanwege de zogenoemde 'kassenvrijstelling' voor niet-woningen er in 2008 sprake van een lagere opbrengst van OZB van niet-woningen van ongeveer € 30.000. Deze lagere opbrengst heffingen OZB van in totaal € 130.000 is in de 2^e bestuursrapportage 2008 aan u als gemeenteraad gerapporteerd. De totale begrote opbrengst heffing OZB was geraamd voor 2008 op € 3.496.000. In de 2^e bestuursrapportage 2008 is deze totale opbrengst heffing OZB naar beneden bijgesteld naar € 3.366.000 een daling van € 130.000. De werkelijk opbrengst heffing OZB voor 2008 bedraagt € 3.352.000. Ten opzichte van de begroting na wijziging is de werkelijke heffing OZB € 14.000 lager hetgeen hoofdzakelijke te maken heeft met correctie aanpassingen uit vorige jaren.

2. Toeristenbelasting

Onder de naam 'toeristenbelasting' wordt een directe belasting geheven met betrekking tot het houden van verblijf met overnachten binnen de gemeente in hotels, pensions e.d., tegen vergoeding in welke vorm dan ook, door personen die niet als ingezetene in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens van de gemeente zijn opgenomen. Deze belasting kan worden geheven als een bijdrage in de kosten van de voorzieningen die de gemeente heeft getroffen. Deze kosten kunnen dus worden verhaald op de toerist.

Forfaitaire tariefstelling per overnachting 2008 € 0,76.

Voor 2008 was er begroot voor toeristenbelasting € 65.000. Werkelijk is er € 50.500 ontvangen. De minder opbrengst van € 14.500 is ontstaan door twee campings die aan het vernieuwen cq. renoveren zijn waardoor er minder plaatsen waren voor toeristen.

3. Hondenbelasting

Onder de naam 'hondenbelasting' wordt een directe belasting geheven met betrekking tot het houden van honden binnen de gemeente. De belasting wordt geheven naar het aantal honden dat binnen de gemeente wordt gehouden.

Hondenbelasting 2008				
Overzicht van aantal honden	Tarieven 2008	Begroot aantal honden	Werkelijk aantal honden	Verschil aantal honden
Aantal 1e honden	€ 59	1711	1515	-196
Aantal 2e honden	€ 79	251	160	-91
Aantal 3e honden en meer	€ 99	20	14	-6
Aantal Kennels	€ 182	5	12	7

De werkelijke opbrengst hondenbelasting 2008 blijft € 17.000 achter ten opzichte van de begroting. Deze lagere opbrengst is ontstaan omdat het aantal geregistreerde honden daalt. In 2009 is er een verscherpte controle op het bezit van honden uitvoerd waarover, zoals toegezegd, in de 1^e bestuursrapportage 2009 aan u gerapporteerd zal worden.

4. Rioolrechten

Onder de naam 'rioolrecht' wordt een recht geheven van de eigenaar van een eigendom van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd recht wordt geheven volgens een vast bedrag van de eigenaar. Bij de jaarlijkse tariefaanpassing wordt uitgegaan van de lijn die in het Gemeentelijk Rioleringsplan is vastgelegd.

Voor 2008 was er begroot voor rioolrechten € 1.606.000. Bij de 2^e bestuursrapportage 2008 is er al melding gemaakt van een hogere opbrengst rioolrechten van € 14.000. Werkelijk is er € 1.629.000 ontvangen. Een hogere opbrengst rioolrechten t.o.v. van de begroting na wijziging van € 9.000 die ontstaan is door meer rioolaansluitingen dan begroot.

Overzicht aantal aansluitingen	Tarieven	Begroot aantal aansluitingen	Werkelijk aantal aansluitingen	Verschil aantal aansluitingen
	198,83	8.080	8.196	-116

5. Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van degene die in de gemeente Neder-Betuwe feitelijk gebruik maakt van een perceel ten aanzien waarvan ingevolge de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt. De heffing wordt per perceel geheven. De inzameling van huishoudelijke afvalstoffen, het vaststellen van de tarieven en het innen van de heffing wordt geheel uitgevoerd op regionaal niveau. (AVRI)

Afvalstoffenheffing	Tarieven 2008
Geen containers (minimumtarief)	237,00
1 x 140 liter groen, 1 x 140 liter grijs	237,00
1 x 140 liter groen, 1 x 240 liter grijs	273,00
2 x 140 liter groen, 1 x 140 liter grijs	287,40
2 x 140 liter groen, 1 x 240 liter grijs	323,40
1 x 140 liter groen, 2 x 240 liter grijs	359,40
1 x 240 liter groen, 2 x 240 liter grijs	409,80

Het resultaat van de afvalstoffenheffing over het jaar 2008 moet in verhouding worden gezien met de lasten voor de uitvoering van de afvalverwijdering van 2008

De werkelijke ontvangen afvalstoffenheffing voor 2008 is € 33.000 lager dan begroot. Tegenover deze lagere opbrengst staan lagere lasten voor de uitvoering van de afvalverwijdering van € 15.000.

Tevens is er een afrekening ontvangen over het jaar 2007 lagere afvalstoffenheffing € 110.000 en lagere lasten voor afvalverwijdering van € 91.000. Deze afrekening is verantwoord in 2008

6. Lijkbezorgingrechten

Op basis van een verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de algemene begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de algemene begraafplaatsen. De rechten worden geheven van degene op wiens aanvraag dan wel ten behoeve van wie de dienst wordt verricht of van degene die van de bezittingen, werken of inrichtingen gebruik maakt. Van de bij de oorspronkelijke begroting geraamde begraafrechten ad € 212.000 is uiteindelijk afgerond € 208.000 gerealiseerd.

7. Staangelden markten en kermissen

Onder de naam 'marktgeld' wordt een recht geheven voor het ter beschikking stellen van een standplaats op een markt als bedoeld in de marktverordening, daaronder begrepen de diensten welke in verband hiermee door de gesteld. Voor 2008 was er begroot voor staangelden markten en kermissen € 7.154. Werkelijk is er € 8.250 ontvangen. Een hogere opbrengst van € 1.096.

8. Brandweerrechten

Onder de naam 'brandweerrechten' worden rechten geheven voor het gebruik in overeenstemming met de bestemming van voor de openbare dienst bestemde bezittingen van de gemeentelijke brandweer of van voor de voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen die bij de gemeentelijke brandweer in beheer of in onderhoud zijn. Ook worden rechten geheven voor het genot van door de gemeentelijke brandweer verstrekte diensten. In 2008 van een bedrag van €3.100 begroot voor te ontvangen brandweerrechten. Werkelijk is er € 3.195 ontvangen. Deze geringe afwijking tussen het begrote budget brandweerrechten en de werkelijkheid behoeft geen nadere toelichting.

9. Legesverordening

Onder de naam 'Leges' wordt een groot aantal verschillende rechten geheven ter zake van door het gemeentebestuur verstrekte diensten. De rechten worden geheven van de aanvrager van de dienst dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend. Uitgangspunt is dat de totale rechten, zoals geheven via deze verordening, in totaliteit 100% kostendekkend zijn. Er vindt voor de leges een jaarlijkse algemene inflatiecorrectie plaats.

De leges opbrengst voor bevolkingsregistratie, burgerlijke stand, vergunningen APV en standplaats- en ventvergunningen is in 2008 in totaal € 16.500 hoger dan dat er was begroot.

Het budget voor leges bouwvergunningen in de 2^e bestuursrapportage verlaagd met € 267.000 van € 667.000 naar € 400.000. De werkelijk ontvangen leges voor bouwvergunningen over het jaar 2008 bedraagt € 523.000. Een extra baat van € 123.000. Deze extra baat is ontstaan door een drietal grote bouwprojecten. Met deze ontvangen bouwleges was bij de 2^e bestuursrapportage 2008 geen rekening is gehouden.

Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

Bij de kwijtschelding van heffingen wordt de 100% norm van de relevante bijstandsnorm gehanteerd.

Voor de overige regels wordt het Rijksbeleid gevolgd. Kwijtschelding wordt verleend voor de Hondenbelasting (alleen 1^e hond), het Rioolrecht en de Onroerende-zaakbelastingen. Voor de overige heffingen en rechten wordt geen kwijtschelding verleend.

Kwijtschelding	2005	2006	2007	2008
Aantal opgelegde aanslagen	8.553	6.741	6.494	6.419
Aantal dwangbevelen	362	122	128	155
Aantal kwijtscheldingsverzoeken	225	11	12	9

PARAGRAAF 2: RISICOMANAGEMENT EN WEERSTANDSVERMOGEN

Algemeen

Bij het vaststellen van de nota risicomanagement en weerstandsvermogen in 2007 is er afgesproken om het risicomanagement verder te verankeren in de planning en controlcyclus. Hiertoe is onder meer afgesproken om de paragraaf weerstandsvermogen uit te bouwen tot een paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen. In deze paragraaf zijn de risico's geactualiseerd. Naast nieuw geanalyseerde risico's worden ook de in de begroting 2008 opgenomen risico's genoemd.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de voor afdekking van de risico's benodigde weerstandscapaciteit (middelen).

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door het risicoprofiel van de gemeente als geheel, waarbij de waarschijnlijkheid en de omvang van ieder risico afzonderlijk is gewaardeerd.

Deze relatie wordt uitgedrukt in een verhoudingsgetal.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Hierin komt de eigen beleidsvrijheid tot uitdrukking om te bepalen in welke mate de gemeente risico's wil afdekken. Als referentiekader kan de hieronder gepresenteerde waarderingstabel worden genomen welke is opgesteld door de universiteit van Twente en het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement, die in meerdere gemeenten gebruikt wordt:

Ratio	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,4	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Op basis van de waarderingstabel wordt gestreefd naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,0. Op basis van de door de raad gestelde kaders wordt uitgegaan van een ratio van weerstandsvermogen van minimaal 1,5.

Berekening weerstandscapaciteit

De belangrijkste componenten voor de weerstandscapaciteit zijn de vrije reserves en de stille reserves.

De berekening hiervan luidt:

Weerstandscapaciteit	2008	2008	2009	Meerjarenraming		
	Begroting	Rekening	Begroting	2010	2011	2012
Algemene reserve	-1.232.000	-1.688.000	-2.124.977	-2.247.519	-2.369.126	-2.490.733
Algemene reserve grondexploitatie	-1.604.000	-788.000	-747.973	-753.582	746.766	836.572
Stille reserves, direct verkoopbaar	-600.000	-600.000	-600.000	-600.000	-600.000	-600.000
Bestemmingsreserve nieuw gemeentehuis	-688.000	-722.000	0	0	0	0
Subtotaal - Reserves	-4.124.000	-3.798.000	-3.472.950	-3.601.101	-2.222.360	-2.254.161
OZB x)	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Leges en andere heffingen x)	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Onbenutte belastingcapaciteit	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien algemeen	-85.050	-21.000	-31.864	-86.000	-86.000	-86.000
Onvoorzien dekking uren grondexploitatie	0	0	-95.000	-95.000	-95.000	-95.000
Saldo begroting en/of resultaatjaarrekening voor beste	58.889	-857.000	-131.555	-400.880	-608.007	-284.021
Subtotaal - Onvoorzien en saldo	-26.161	-878.000	-258.419	-581.880	-789.007	-465.021
Totale weerstandscapaciteit	-4.150.161	-4.676.000	-3.731.369	-4.182.981	-3.011.367	-2.719.182

Verloop van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit was voor 2008 begroot op € 4,1 miljoen. Per 31 december 2008 bedroeg de werkelijke weerstandscapaciteit € 4,7 miljoen. De toename is als volgt te verklaren:

- Toename algemene reserve € 0,5 miljoen (bestemming saldo 2007, aflossing lening Vitens, effect bestuursrapportage II 2008, effect nota reserves en voorzieningen 2008 en opheffen van MSP);
- Afname algemene reserve grondexploitatie € 0,8 miljoen;
- Toename bestemmingsreserve nieuw gemeentehuis € 0,1 miljoen;
- Lager budget onvoorzien € 0,1 miljoen;
- Hoger rekeningresultaat t.o.v. de begroting € 0,9 miljoen.

Voor de jaren 2009 is wat betreft de weerstandscapaciteit uitgegaan van de cijfers uit de notitie "De financiële positie van de gemeente Neder-Betuwe in beeld" van 25 maart 2009. Het positieve verschil in de weerstandscapaciteit ten opzichte van deze notitie worden met voornamelijk veroorzaakt de effecten van het hogere rekeningresultaat 2008. Deze konden nog niet in de notitie van 25 maart 2009 worden meegenomen.

Beschrijving van de risico's

1. Grondexploitaties

1a. Algemene risico's

Grondexploitaties kennen algemene en specifieke risico's. De algemene risico's bestaan onder andere uit het stijgen van de rente, een hoger inflatiecijfer, tegenvallende aanbestedingen van de werkzaamheden ten behoeve van het bouw- en woonrijp maken, marktontwikkelingen en vertragingen in de planvorming of in de gronduitgifte. Voor de dekking van algemene, niet gespecificeerde risico's die met de huidige en toekomstige exploitaties gelopen worden wordt een bedrag van € 1,8 miljoen nodig geacht. Dit is gebaseerd op een landelijk normbedrag dat wordt toegepast ter dekking van onbenoemde risico's uit grondexploitaties.

1b. Specifieke risico's uit de begroting 2008

De specifieke risico's zijn risico's die betrekking hebben op specifieke projecten. De specifieke risico's die zijn benoemd in de begroting 2008 zijn bij het vaststellen van de nota reserves en voorzieningen 2008 ondervangen. Het betrof risico's (€ 520.000) ten aanzien van de grondexploitaties Bonegraaf en De Leede en een risico met betrekking tot de winkelconcentratie Ochten.

Verder waren in de meerjarenbegroting 2008-2011 risicobedragen opgenomen voor de nog in exploitatie te nemen projecten Fructus en AgroBusinessCenter (vanaf 2009). Conform de actualisatie bij de 2^e bestuursrapportage 2008 resteert alleen nog het risico ten aanzien van Fructus van € 100.000 vanaf 2009.

1c. Specifieke risico's uit recente actualisaties

Het project Herenland kent de volgende specifieke risico's:

- Een deel van het project Herenland bevindt zich binnen een spuitzone van een boomkwekerij. Dit wordt opgeheven wanneer het de gemeente lukt deze boomkwekerij te verplaatsen. Wanneer dit niet lukt, leidt dit tot een opbrengsten derving van ca. € 700.000.
- De berekening van de grondexploitatie van fase 5 is gebaseerd op schetstekeningen. Wanneer de uiteindelijke invulling hiervan afwijkt, kan dit leiden tot lagere financiële resultaten.
- In deelplan 5 is rekening gehouden met de aanlegkosten van een speeltuin.
- In de huidige onzekere marktomstandigheden is het goed denkbaar dat de uitgifte stagneert. Dit heeft tot gevolg dat er vertraging optreedt en dat er van prijsstijgingen minder sprake zal zijn. Wanneer alle opbrengsten 1 jaar vertragen en de opbrengsten slechts met 1% stijgen zal het resultaat van de grondexploitatie met circa € 440.000 afnemen.

Het project De Leede kent onder andere de volgende specifieke risico's:

- De particuliere kavels zijn vrij groot. Wanneer deze niet in de markt afgezet kunnen worden en derhalve verkleind dienen te worden, zal dit tot een vermindering van de grondopbrengsten kunnen leiden. Reden hiervan is dat de vrijvallende vierkante meters alleen toebedeeld kunnen worden aan de Openbare Ruimte of aan de kavels voor starters waarvoor een vaste kavelprijs geldt.
- Aangezien al veel woningen gebouwd zijn, wordt er vroegtijdig woonrijp gemaakt. Dit kan leiden tot herstelkosten aan de openbare ruimte wanneer nieuwe woningen gebouwd gaan worden. Hiervoor is een bedrag opgenomen in de grondexploitatie. Of dit voldoende is, moet nog blijken.

Het project Tolsestraat kent onder andere de volgende specifieke risico's:

- De afwikkeling van een oude koopovereenkomst kan tot gevolg hebben dat minder grond uitgegeven kan worden. Dit kan leiden tot een afname van de opbrengsten met ca. € 150.000.
- Als positief risico kan genoemd worden dat nog nagegaan wordt hoeveel Nuon zal bijdragen aan de kosten voor de aanleg van kabels en leidingen.

Het project Bonegraaf-West kent onder andere de volgende specifieke risico's:

- Bij de huidige exploitatie-opzet is het uitgangspunt dat de aanwezige gasleiding geen beperking oplevert voor de uitgifte van de gronden.

Voor de hiervoor genoemde actualisaties (van risicobedragen in de genoemde) projecten is op basis van inschatting van de kans dat deze becijferde risico's zich ook werkelijk voordoen een risicobedrag van € 645.000 opgenomen.

Voor de projecten Nedereindsestraat, Bonegraaf en Wilhelminalaan zijn de risico's gering. Er is voor deze projecten geen risicobedrag in deze paragraaf opgenomen.

Voor de projecten waarin de gemeente faciliterend optreedt is aangenomen dat alle kosten worden verhaald op de initiatiefnemer van het project middels een exploitatieovereenkomst. Van de gronden die de gemeente in eigendom heeft, wordt aangenomen dat de toekomstige exploitaties minimaal sluitend zullen zijn. Wanneer dit niet het geval is, kan dit leiden tot verliezen. Gezien de aannahme van minimaal sluitende exploitaties is er geen risicobedrag opgenomen in deze paragraaf.

1d. Apparaatskosten grondexploitaties

In verband met gemaakte apparaatskosten die ongedekt blijven bij het niet doorgaan of bij het vertragen van projecten in het kader van grondexploitaties was in de begroting 2008 een risico van € 50.000 geraamd. Op basis van de meest recente actualisering van de financiële positie wordt een risico van € 215.000 opgenomen.

2. Planschadevergoedingen

De in de begroting 2008 opgenomen risico's op planschadevergoedingen in de grondexploitaties zijn ondervangen door het opnemen van ramingen voor planschade in de meest recente actualisaties van de grondexploitaties. Daarnaast loopt de gemeente nog een klein risico op planschade ten aanzien van de zaak Dekker. Gezien het kleine risico ten aanzien van Dekker is er geen risicobedrag in deze paragraaf meer opgenomen.

3. Nieuwbouw Van Lodenstein College

Volgens de huidige planning wordt de nieuwbouw in augustus 2009 in gebruik genomen. In de meerjarenraming wordt rekening gehouden met tijdelijke huisvestingskosten voor het Van Lodenstein College tot 1 januari 2010. Het risico dat de school niet per 1 januari 2010 in gebruik kan worden genomen en dat de tijdelijke huisvesting van de school nodig is, kosten ca. € 25.000 per maand is zeer klein. Het opgenomen risico hiervoor van € 250.000 kan daarom komen te vervallen.

Bij de kredietverlening voor de nieuwbouw is rekening gehouden met verkoopopbrengst van de oude school. Op dit moment is nog onduidelijk wanneer deze bijdrage wordt ontvangen. Tot het moment van verkoop dient rekening te worden gehouden met het risico van extra dekkingslasten van € 60.000 per jaar (jaarlijkse rentelast). Deze is als risicoraming opgenomen in deze paragraaf.

4. Algemene risico's grondexploitatie (Verantwoord onder 1a)

6. Bodemsanering

Met ingang van 1 november 2007 heeft de gemeente Neder-Betuwe aantal woonwagencentra overgedragen aan de woningcorporatie SWB. Uit uitgevoerde bodemonderzoeken blijkt dat op minimaal twee woonwagencentra sprake is van een ernstig geval van bodemverontreiniging waarvoor de gemeente ook in de toekomst verantwoordelijk blijft. Ter dekking van mogelijke saneringskosten dient hiervoor een bedrag te worden geraamd van € 200.000.

7. Verantwoord onder 1d

8. Wet WOZ/OZB

Het opgenomen risico voor schommelingen in de OZB opbrengst blijft gehandhaafd. Hiertoe is in deze paragraaf een structureel risicobedrag van € 17.000 opgenomen.

9. Ambulancehulpverlening

Het bestuur van de GR hulpverlening en Veiligheid Gelderland-Zuid heeft aangegeven dat zij - als gevolg van de afschaffing van het functioneel leeftijdonslag bij de Regionale Ambulancevoorziening - hogere kosten hebben. Dit omdat diverse medewerkers onder een overgangsregeling vallen. Er is nog niet zeker of deze overgangsregeling ook door de rijksoverheid wordt gecompenseerd.

Het bestuur is hierover in overleg met betrokken partijen en het kan zijn dat er een beroep op de gemeenten moet worden gedaan. De Nederlandse Zorgautoriteit (Nza) is de publieke ambulancediensten wel gedeeltelijk tegemoet gekomen, zodat per jaareinde 2008 een risico van € 40.000 resteert. Voor de jaren 2009 t/m 2011 resteert een risico van € 50.000 per jaar.

10. De Plantage Tiel

Bij de laatste bezuiniging heeft de Plantage de werkgelegenheid zo goed als op peil kunnen houden door de invoering van andere (goedkopere) onderwijsvormen en door herbezetting van uren op andere plaatsen. Hierbij zijn gedwongen ontslagen niet voorgekomen. Op dit moment worden er dus geen wachtgeldverplichtingen voorzien.

11. Grondexploitatie (Verantwoord onder 1b)

13. Aansprakelijkheidsstelling in relatie tot verzekeringen

Er is een stijging te constateren in het neerleggen van schadeclaims bij de gemeente o.a. als gevolg van de toename van de mondigheid van de burger in relatie tot de onderhoudstoestand van de wegen. Bij het handelen van ambtenaren en het bestuur loopt de gemeente risico op het maken van fouten en het ten onrechte doen van toezeggingen met als gevolg het indienen van schadeclaims door toegenomen mondigheid burgers en de imagoschade die de gemeente loopt. De kans op een onrechtmatige daad is groot en kan forse financiële, juridische en organisatorische effecten hebben. Er is een risicobedrag van € 180.000 opgenomen.

14. Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Het risico voor schommelingen in de algemene uitkering blijft gehandhaafd. Hiertoe was in deze paragraaf een structureel risicobedrag van € 138.000 opgenomen. Naast dit algemene risico van 1% van de algemene uitkering is op basis van de recente actualisatie van de financiële positie als gevolg van de recessie ingeschat dat de algemene uitkering in 2009 met nog eens € 165.000 daalt. Voor het jaar 2009 wordt vooralsnog uitgegaan van een daling van € 265.000, voor 2011 een daling van € 365.000 en voor de jaren van voor het jaar 2012 en verder moet van een daling van € 465.000 per jaar worden uitgegaan. Deze dalingen zijn nu als risicobedrag opgenomen.

15. Garantstellingen leningen aan derden

De gemeente staat garant voor geldleningen van derden. Grotendeels zijn dit de woningbouwstichting, zorginstellingen en de waterleidingmaatschappij. Als de derde niet aan zijn verplichtingen voldoet, wordt de gemeente aansprakelijk gesteld voor betaling van rente en aflossing. De gemeente heeft leningen tot een totale boekwaarde van € 47,4 miljoen gewaarborgd, waarvan het merendeel is ondergebracht bij de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw. De overige leningen waarvoor de gemeente garant staat hebben een boekwaarde van € 14,2 miljoen. De kans dat de stichting of instelling niet aan de verplichtingen kan voldoen, wordt vrij klein geschat. Omdat het om een relatief hoog bedrag gaat, is er een p.m. risico-inschatting opgenomen. Verder staat de gemeente nog garant voor in het verleden aan particulieren verstrekte hypotheekleningen. Destijds bekend als gemeente garantie. Dit is een aflopende zaak omdat in de jaren 90 de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) in het leven is geroepen, welke de gemeente garantie vervangt. De toenmalige gemeente Kesteren heeft er destijds voor gekozen om de bestaande leningportefeuille niet over te dragen aan de Stichting Waarborgfonds Eigenwoning, welke de NHG uitvoert. De omvang van de restantschuld bedraagt € 2,5 miljoen (72 leningen). Het risico dat de gemeente zal worden aangesproken kan momenteel op nihil worden geschat. Naast het feit dat op alle leningen wordt afgelost, is de waarde van de woningen dusdanig gestegen, dat ingeval van gedwongen verkoop de opbrengst hoger uit zal vallen dan de restant schuld.

16. Verbonden partijen

Het risico voor schommelingen in de bijdragen aan verbonden partijen blijft gehandhaafd. Hiertoe is in deze paragraaf een structureel risicobedrag van € 53.200 opgenomen.

17. Renteontwikkeling

Voor de met vreemd vermogen gefinancierde gemeentelijke investeringen loopt de gemeente risico op rentestijgingen. Het rijk is op dit moment fors bezig om het verstrekken van kredieten door banken te stimuleren. De ruimte hiervoor is echter beperkt zodat dit naar verwachting leidt tot rentestijgingen. Uitgaande van een rentestijging van 1% wordt een structureel risico in deze paragraaf opgenomen van € 60.000.

18. Archief

De gemeente is verplicht conform de Archiefwet haar archieven in geordende en toegankelijke staat te bewaren. Dit gemeentehuis heeft niet de beschikking over archiefruimtes die volledig voldoen aan de wettelijke vereisten. Bijvoorbeeld waterschade of schimmelexplosie is daarom niet onmogelijk, met verlies van belangrijke bedrijfsvoeringinformatie en historische gegevens tot mogelijk gevolg. Daarnaast heeft de provinciale archiefinspecteur de situatie rondom de archiefkelders slechts gedoogd tot en met eind 2005. Op een verzoek tot verlenging van deze gedoogperiode is niet ingegaan. Bij overtreding hiervan kan hij een dwangsom opleggen. Dit kan gaan om € 10.000 per maand. Er is een risicobedrag opgenomen van € 30.000.

19. Loonkosten

Het risico voor schommelingen in de loonkosten blijft gehandhaafd. Hiertoe is in deze paragraaf een structureel risicobedrag van € 18.000 opgenomen.

20. Ontwikkeling prijspeil

Het risico voor schommelingen in het prijspeil blijft gehandhaafd. Hiertoe is in deze paragraaf een structureel risicobedrag van € 50.000 opgenomen.

21. WW-uitkeringen

De gemeente is eigen risicodragers voor de ww-uitkering van medewerkers. Afvloeiingskosten van medewerkers die conform artikel 8.6 ontslag verleend krijgen, of tijdelijke aanstellingen die van rechtswege eindigen zijn niet te voorzien. Ze zijn namelijk afhankelijk van inschaling en dienstjaren bij de gemeente en andere overheden (arbeidsverleden) en de periode tot een nieuwe werkkring is gevonden. Het aantal ontslagzaken en hoogte van de kosten is slecht in te schatten. Er is een risicobedrag van € 30.000 opgenomen.

22. Decentralisatie overheidstaken en nieuw overheidsbeleid

Het risico voor schommelingen in de ramingen als gevolg van decentralisatie van overheidstaken blijft gehandhaafd. Hiertoe is in deze paragraaf een structureel risicobedrag van € 40.000 opgenomen.

23. Externe juridische bijstand

Het opgenomen risico voor pieken in het kader van externe juridische bijstand blijft gehandhaafd. Hiertoe is in deze paragraaf geen risicobedrag opgenomen.

24. Arbo

Het opgenomen risico voor pieken in het kader van Arbo blijft gehandhaafd. Hiertoe is in deze paragraaf een structureel risicobedrag van € 12.000 opgenomen.

25. Dubieuze debiteuren

Om te voorkomen dat het afboeken van oninbare vorderingen het resultaat incidenteel beïnvloed is er een voorziening dubieuze debiteuren om af te boeken vorderingen uit te dekken. De omvang van deze voorziening wordt jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening geactualiseerd. Er hoeft daarom geen risicobedrag in deze paragraaf te worden opgenomen.

26. Bijstands- en bestrijdingskosten

De gemeente moet rekening houden met een eigen risico in geval zich een calamiteit of ramp voordoet. Dit in het kader van het Besluit rijksbijdragen bijstands- en bestrijdingskosten. Het eigen risico bedraagt € 72.000 en hiervoor is een structureel risicobedrag van € 7.200 opgenomen in deze paragraaf.

27. Personele knelpunten onderwijs

Binnen het openbaar onderwijs moeten een aantal besluiten worden genomen om het openbaar onderwijs weer gezond te krijgen. Welke besluiten dat zijn en welke financiële gevolgen dat met zich meebrengt voor de gemeente is nu nog niet bekend. Op dit moment is hiervoor deskundigheid ingehuurd om hierover meer duidelijkheid te krijgen. Op basis van de eerste berichten is er sprake van een risico van minimaal € 50.000 tot maximaal € 150.000. Uitgaande van het gemiddelde van deze bedragen dient rekening te worden gehouden met een risico van € 100.000.

28. Wettelijke maatregelen waterplan

Dit risico is vervallen nu medio 2008 bij het opstellen van het waterplan is gebleken dat zich geen onverwachte risico's hebben voorgedaan.

29. Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Vanaf het moment van invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) in januari 2007 tot halverwege 2008 hebben we steeds binnen het beschikbare budget onze dienstverlening kunnen uitvoeren en onze producten kunnen leveren. Aan het eind van 2008 bedroeg de overschrijding van het budget meer dan € 250.000,- (zie ook programma 7 van deze programmarekening).

Een grondige analyse van deze overschrijding vindt op dit moment plaats. Op hoofdlijnen wordt verwacht dat er een aanzienlijke stijging van het aantal toekenningen voor huishoudelijke verzorging heeft plaatsgevonden. Daarnaast kunnen dure woningaanpassingen niet meer gedeclareerd worden maar dienen uit het Wmo budget betaald te worden. Op basis daarvan dient bij de kadernota 2010-2013 een actualisatie van het budget te worden bepaald. In het verlengde daarvan kan dan ook een actueel risicobedrag worden opgenomen.

30. Overdracht c.q. groot onderhoud woonwagencentrum Fruitstraat

De woonwagenlocatie Fruitstraat is de enige locatie die nog niet is overgedragen aan de woningcorporatie SWB. Besloten is om met de huidige bewoners in overleg te treden omtrent een eventuele verkoop van de woonwagen standplaatsen aan hen. In verband met deze verkoop vindt een bodemonderzoek plaats. De resultaten hiervan zijn nog niet bekend. De kans is aanwezig dat hieruit een eventuele vervuiling zal blijken. Indien het bodemonderzoek géén vervuiling aan het licht brengt, wordt met de huurders het overleg voortgezet om te komen tot verkoop van de standplaatsen. Er is geen risicobedrag in deze paragraaf opgenomen. Zie ook onder bodemsanering (risico 6).

31. Gemeentelijke eigendommen

De risico's op eigendommen betreffen voornamelijk de uitvoering van beheerplannen. Het vaststellen van beheerplannen is een van de belangrijkste onderdelen van de gemeentelijke huishouding. Met het vaststellen van beheerplannen brengt de gemeente de risico's van een categorie gelijksoortige werkzaamheden c.q. taken in kaart. Op dit moment zijn de meeste beheerplannen reeds vastgesteld of onderhevig aan wijziging.

De financiële gevolgen worden doorvertaald naar de begroting van 2009 en volgende jaren. Als de nodige financiële middelen beschikbaar zijn gesteld en de voorzieningen op peil zijn gebracht of kunnen worden gebracht, kan aan de plannen volledig uitvoering gegeven worden. Via de paragraaf verbonden partijen wordt u hiervan op de hoogte gehouden.

32. Interne bedrijfsvoering

De risico's ten aanzien van AO, doeltreffendheid, doelmatigheid en treasury worden gevolgd en tevens verantwoord via de paragrafen financiering en bedrijfsvoering. Ook wordt ten aanzien van treasury verwezen naar punt 17 (renteontwikkelingen) van deze paragraaf.

33. Vervallen bijdragen Wet Uitkering Wegen

Met ingang van 2013 vervalt de jaarlijkse uitkering binnen het gemeentefonds voor de Wet Uitkering Wegen. Dit betekent een structureel nadeel voor de financiële positie met ingang van 2013. Dit effect is nog niet zichtbaar in deze tabel.

34. Onderhoudslasten gebouwen Pantarijn

Op basis van de decembercirculaire 2008 ontvangen wij nu jaarlijks middelen voor het onderhoud en instandhouding van de onderwijsgebouwen van de scholengemeenschap De Pantarijn. In het verleden werden deze gelden van de gemeente Wageningen ontvangen en aan de voorziening onderhoud schoolgebouwen toegevoegd. Hoe de gemeente Neder-Betuwe hier in de toekomst mee om dient te gaan (en in hoeverre er verplichtingen tegenover staan) kan forse invloed hebben op onze financiële positie. Dit wordt momenteel nader uitgezocht.

35. Risico 10% inkomensdeel WWB

Per saldo loopt de gemeente een risico van 10% van de hoogte van het inkomensdeel. Het inkomensdeel voor de gemeente Neder-Betuwe bedraagt voor de komende jaren een bedrag van jaarlijks € 1.450.000. Het eigen risico bedraagt daarom € 145.000 op jaarbasis. Gezien de huidige economische situatie lopen we hier groot risico.

36. Stijging uitvoeringskosten W&I Tiel

Bij een stijging van het aantal bijstandsgerechtigden valt verder nog te denken aan extra uitvoeringskosten Werk en Inkomen Tiel. Hiervoor is een p.m. risico opgenomen.

37. Lagere opbrengst bouwleges

Door de huidige economische situatie stagneert naar verwachting de bouw. Hierdoor zal het aantal bouwaanvragen gaan dalen en daarmee ook de legesinkomsten. Op basis van gemiddelde leges per bouwaanvraag kan indicatief rekening worden gehouden met een daling van legesinkomsten van € 67.000 bij een daling van het aantal bouwaanvragen met 10%.

38. Pensioenen (oud) wethouders

Het ouderdomspensioen voor onze zittende wethouders is ondergebracht bij Loyalis (afkoop). Voor onze nieuwe wethouder, ligt er een voorstel om zijn pensioen onder te brengen bij Legal and General via Proambt. Het te betalen maandbedrag voor de nieuwe wethouder zal gelijk zijn aan de te betalen premie voor de vertrekkende Wethouder. Zo niet dan vindt er bijraming plaats via de bestuursrapportages.

Voor de wachtgeldverplichtingen van onze zittende wethouders kan niet worden afgekocht. De gemeente Neder-Betuwe neemt de lasten voor wachtgeldverplichting op het moment wanneer het nodig is. Dit risico is p.m. opgenomen.

Beleid weerstandsvermogen

In de onderstaande tabel is een samenvattende opstelling gemaakt van de hiervoor risico's afgezet tegen de werkelijke weerstandscapaciteit per 31 december 2008. Het betreft dus een terugkoppeling op de risico's zoals die in de programmabegroting 2008-2011 waren opgenomen. Eventueel nog niet eerder geanalyseerde risico's worden opgenomen in de kadernota 2009-2012.

RISICO-INVENTARISATIE	2008	2008	2009	2010	2011	2012
	begroting	rekening	<i>prognose</i>	<i>prognose</i>	<i>prognose</i>	<i>prognose</i>
1. Grondexploitaties						
a. Algemene risico's	1.800.000	1.800.000	1.800.000	1.800.000	1.800.000	1.800.000
b. Specifieke risico's begroting 2008	520.000	0	100.000	100.000	100.000	100.000
c. Specifieke risico's recente actualisaties	0	0	645.000	645.000	645.000	645.000
d. Apparaatskosten grondexploitatie	50.000	95.000	215.000	215.000	215.000	215.000
2. Planschade	20.000	0	0	0	0	0
3. Nieuwbouw Van Lodenstein College	250.000	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000
4. Alg. risico's grondexploitatie (Zie 1a)	0	0	0	0	0	0
6. Bodemsanering	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
7. Verantwoord onder 1d	0	0	0	0	0	0
8. Wet WOZ/OZB	17.000	17.000	17.000	17.000	17.000	17.000
9. Ambulancehulpverlening	50.000	40.000	50.000	50.000	50.000	0
10. De Plantage Tiel	30.000	0	0	0	0	0
11. Gronexploitatie (Verantwoord onder 1c)	0	0	0	0	0	0
13. Aansprakelijkheidsstelling verzekeringen	0	180.000	180.000	180.000	180.000	180.000
14. Algemene uitkering	138.000	138.000	303.000	403.000	503.000	603.000
15. Garantstellingen	42.000	pm	pm	pm	pm	pm
16. Verbonden partijen	58.000	53.200	53.200	53.200	53.200	53.200
17. Renteontwikkelingen	23.000	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000
18. Archief	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
19. Loonkosten	18.000	21.000	21.000	21.000	21.000	21.000
20. Prijspeil	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
21. WW-uitkeringen	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
22. Nieuwe taken	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
23. Externe juridische bijstand	3.600	0	0	0	0	0
24. Arbo	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
25. Dubieuze debiteuren	0	0	0	0	0	0
26. Bijstands- en bestrijdingskosten	0	7.200	7.200	7.200	7.200	7.200
27. Personele knelpunten onderwijs	0	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
28. Wettelijke maatregelen waterplan	0	0	0	0	0	0
29. Wet Maatschappelijke Ondersteuning	0	pm	pm	pm	pm	pm
30. Woonwagencentrum Fruitstraat	0	0	0	0	0	0
31. Gemeentelijke eigendommen	0	0	0	0	0	0
32. Interne bedrijfsvoering	0	0	0	0	0	0
33. Vervallen bijdragen Wet Uitkering Wegen	0	0	0	0	0	0
34. Onderhoudslasten gebouwen Pantarijn	0	pm	pm	pm	pm	pm
35. Risico 10% inkomensdeel WWB	0	0	0	145.000	145.000	145.000
36. Stijging uitvoeringskosten W&I Tiel	0	pm	pm	pm	pm	pm
37. Lagere opbrengst bouwleges	0	0	67.000	67.000	67.000	67.000
38. Pensioenen oud wethouders	0	pm	pm	pm	pm	pm
Financiële risico's	2008	2008	2009	2010	2011	2012
Totaal risico's	3.381.600	2.933.400	4.040.400	4.285.400	4.385.400	4.435.400
af: Weerstandscapaciteit (zie boven)	4.150.161	4.676.000	3.731.369	4.182.981	3.011.367	2.719.182
Saldo weerstandscapaciteit minus risico's	768.561	1.742.600	-309.031	-102.419	-1.374.033	-1.716.218
Ratio Weerstandsvermogen	1,2	1,6	0,9	1,0	0,7	0,6
	voldoende	ruim voldoende	matig	matig	onvoldoende	onvoldoende

PARAGRAAF 3: ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Algemeen

Door de Wet dualisering gemeentebestuur en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn de begrotingen en jaarrekeningen belangrijk veranderd.

Artikel 12 van het BBV geeft aan, dat voor het onderhoud van kapitaalgoederen wordt aangegeven het beleidskader, de daar uit voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling van de financiële consequenties in de begrotingen. Het gaat hierbij ten minste om de volgende groepen kapitaalgoederen: wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Het onderhoud van kapitaalgoederen vergt een substantieel van de begroting, zodat deze paragraaf belangrijk is voor de beoordeling van de financiële positie. Uiteraard is aangegeven van het gewenste onderhoudsniveau van groot belang. Door de gemeentelijke herindeling per 1 januari 2002, waarbij de gemeenten Dodewaard, Echteld en Kesteren en de Dienst openbare werken midden Betuwe werden samengevoegd tot de nieuwe gemeente Neder-Betuwe, was het noodzakelijk een nieuw afschrijvingsbeleid op te stellen. Dit nieuwe afschrijvingsbeleid, vorm gekregen in de notitie afschrijvingen 2003, was er op gericht om eenheid te verkrijgen in de waardering, administratieve verantwoording en afschrijving van de geactiveerde uitgaven. Hierbij werd voorts rekening gehouden met de invoering van spreidingsplannen en de daarmee verband houdende vorming van egalisatiereserves. Bij het nieuwe afschrijvingsbeleid was mede een onderzoek betrokken naar de geactiveerde uitgaven, die eigenlijk niet geactiveerd hadden mogen worden, zoals groot onderhoud aan wegen e.d. Door tekortschietende financiële dekkingsmiddelen was bij alle oude organisaties gebruik gemaakt van activering met als doel toch werken te kunnen uitvoeren. Een andere belangrijke reden om een nieuw beleid op te stellen was de ongunstige financiële positie van de gemeente. Door de structurele begrotingstekorten is gekozen voor beperking van de kapitaallasten door extra afschrijving ten laste van diverse reserves en voorzieningen. Deze reeds ingezette handelwijze sluit goed aan bij het BBV, waarbij onderscheid gemaakt wordt in investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut en investering met een economisch nut.

Voor de eerste groep is het de bedoeling, dat investeringen niet geactiveerd worden, maar rechtstreeks ten laste van de exploitatie komen. Activering is echter niet uitgesloten. De tweede groep investeringen wordt geactiveerd.

Wegenbeheerplan

Beleidskader

Het Wegenbeheerplan is vastgesteld met als uitgangspunten:

1. Voldaan moet worden aan het wettelijk kader, zorgplicht voor het voldoen van wegen aan hun functie.
2. Keus voor minimaal niveau van onderhoud aan wegen.
3. Uitgaan van een relatief lage frequentie van inspectie van de wegen.
4. Bepaling van de methodiek voor de minimale eeuwigdurende gemiddelde jaarlijkse beheerkosten (CROW systematiek voor rationeel wegbeheer)
5. Wegwerken achterstallig onderhoud wegen.
6. Relatie met gemeentelijk rioleringsplan, groenbeheerplan, beheerplan openbare verlichting en verkeersveiligheidsplan voortdurend bezien.

Het operationeel plan voor de jaren 2008-2013 vastgesteld is door de raad in 2008 vastgesteld.

Financiële consequenties

De wegen welke opgenomen waren in het programma van achterstallig onderhoud zijn inmiddels uitgevoerd of aanbesteed. Behoudens de Cuneraweg in Ochten. Deze weg is nog niet aanbesteed i.v.m. de ontwikkelingen van bestemmingsplan "Triangel".

In 2008 is vastgesteld dat jaarlijks een bedrag van € 815.600 nodig is. Dit bedrag moet jaarlijks geïndexeerd worden en aangepast naar aanleiding van areaaltoename.

Gemeentelijk Riolerings Plan

Beleidskader

Het beleidskader vloeit voort uit het Gemeentelijk Riolerings Plan 2006-2010. De belangrijkste punten zijn:

1. Voldaan moet worden aan het wettelijk kader, zorgplicht voor doelmatige inzameling en transport van afvalwater (wet milieubeheer).
2. Streven naar 100% aansluiting van percelen, inclusief IBA's.
3. Het bedrijfszeker houden van de rioleringen, gemalen en andere installaties.
4. Relatie met andere gemeentelijke beheerplannen steeds bezien, wegenbeheerplan, groenbeheerplan.
5. Streven naar optimale samenwerking met andere waterkwaliteitsbeheerders.
6. Uitvoeren periodieke inspectie.
7. Streven naar 100% kostendekkendheid via rioolrechten.

Financiële consequenties

Het GRP geeft per jaar gespecificeerd aan welke investeringen zullen plaats vinden, zodat de kapitaallasten hiervan berekend kunnen worden. De rioolrechten zullen in principe op termijn 100% kostendekkend moeten zijn, doch om dit te bereiken worden verhogingen geleidelijk doorgevoerd. Verschillen tussen de baten de lasten leiden dan tot beschikkingen of toevoegingen aan de voorziening riolering. Een complicerende factor hierbij is de verfijningsuitkering rioleringen, die de gemeente nog tot en met 2011 als onderdeel van de algemene uitkering uit het gemeentefonds zal ontvangen. Deze uitkering wordt voor de rioolrechten als een bate meegenomen; na afloop van de uitkering, zal het rioolrecht alleen toereikend moeten zijn, al dan niet in combinatie met de voorziening. De financiële herziening geeft aan, dat het rioolrecht de eerste jaren niet hoeft te worden aangepast om 100% kostendekkend te blijven.

De Wet gemeentelijke watertaken is per 1 januari 2008 in werking getreden. In 2009 wordt het nieuwe GRP 2010-2015 opgesteld waarin rekening gehouden wordt met deze wet en de daaruit voortvloeiende (nieuwe) taken en de vervanging van het rioolrecht door een rioolheffing.

Water

Het gemeentelijk takenpakket voor het onderhoud van het water op ons grondgebied is zeer beperkt. De Rijn en de Waal vallen onder het beheer van Rijkswaterstaat. Het Waterschap Rivierenland is belast met het onderhoud van de Linge en de belangrijkste overige watergangen (A-watergangen). De gemeente blijft belast met het onderhoud van de geheel of deels in eigen bezit zijnde watergangen (B- en C-watergangen), doch de hierbij behorende werkzaamheden zijn voor het grootste gedeelte opgenomen in het groenbeheerplan.

Het waterschap heeft de meeste watergangen in het stedelijk gebied van de gemeente en van derden overgenomen.

In samenwerking met het Waterschap Rivierenland is in 2008 het Waterplan voor de gemeente Neder-Betuwe vastgesteld. Dit plan bevat inspanningsverplichtingen van beide partijen op het gebied van waterbeheer. Het waterplan is gebaseerd op het Europese, landelijke, regionale en lokale beleid op het gebied van water. Het waterplan wordt in 2012 geëvalueerd.

Baggerplan

Beleidskader

Taken en verantwoordelijkheden van het stedelijk water zijn in 2005 overgedragen aan het Waterschap.

Een gezamenlijke aanpak met het waterschap van de baggerproblematiek in het stedelijk gebied is in 2008 afgerond.

Groenbeheerplan

Beleidskader

1. Uitgangspunt is het groenbeheerplan 2002 waarbij onderhoud volgens CROW op B-niveau wordt uitgevoerd.
2. Uitvoering aan de hand van werkbeschrijvingen met beeldkwaliteit als uitgangspunt.
3. Uitvoering van de werkzaamheden in principe via uitbesteding aan derden voor meerdere jaren.

Financiële consequenties

Het groenbeheerplan is in diverse onderdelen gesplitst, waarvoor bestekken zijn opgesteld en offertes gevraagd zijn bij diverse ondernemingen.

Het totaal uitgegeven bedrag beloopt € 905.800 en de specificatie hiervan luidt:

1. Openbaar groen, heesters € 284.000
2. Openbaar groen, gras € 67.100
3. Openbaar groen, bomen € 79.100
4. Begraafplaatsen, onderhoud € 289.400
5. Wegen, onkruidbestrijding € 40.800
6. Bermen/sloten, onderhoud € 145.400
7. Wenselijk i.v.m. het parallel lopen van het wegbeheer en GRP een bedrag op te nemen, i.v.m. reconstructie. Dit kan namelijk vooruitlopend zijn op de afschrijving van het groen.

Gebouwenbeheerplan

Beleidskader

1. Splitsing in onderwijsgebouwen en overige gebouwen.
2. Prognoses op korte, middellange en lange termijn.
3. Uitvoering van de werkzaamheden door derden.
4. Onderhoud uitvoeren op niveau, waarop functie van het gebouw recht gedaan wordt.

Financiële consequenties

De beheerplannen, opgesteld in 2003 door INBO adviseurs, zijn in 2007 geactualiseerd. Uit de actualisatie is gebleken dat de kosten van groot onderhoud van een aantal gebouwen niet in de pas lopen met de ramingen van het beheerplan 2003.

Op 20 december 2007 heeft de gemeenteraad ingestemd met het voorstel om de jaarlijkse toevoegingen aan de onderhoudsvoorzieningen te verhogen met:

- € 13.100,= extra toevoeging aan de voorziening onderhoud huisvesting onderwijs.
- € 7.485,= extra toevoeging aan de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen.

De jaarlijkse toevoegingen aan de onderhoudsvoorzieningen bedragen dan in totaal

- € 207.687,= voorziening onderhoud huisvesting onderwijs
- € 258.485,= voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen

Verkeersveiligheidsplan

Beleidskader

1. Uitgangspunt zijn de samengevoegde plannen van de drie oude gemeenten.
2. Splitsing in infrastructurele maatregelen en niet-infrastructurele maatregelen.
3. Verdeling in projecten en prioriteitsstelling daarvan.
4. Kiezen voor sobere en minimale uitvoering.
5. Rekening houden met andere beheerplannen en ruimtelijke ontwikkelingen.

Van jaar tot jaar wordt bekeken of er subsidiemogelijkheden zijn in het kader van de Brede Doeluitkering (BDU).

Financiële consequenties

Aan de hand van een inventarisatie is een plan opgesteld voor een periode van zeven jaar met jaarlijkse kosten van gemiddeld € 200.000. Gelet op de financiële positie van de gemeente is een variant bedacht met een looptijd van vijftien jaar en jaarlijkse kosten van € 110.000. Ook wordt gebruik gemaakt van de voorziening verkeersveiligheid van € 676.000. De uit te voeren maatregelen worden tegelijkertijd met werkzaamheden uit het wegenbeheerplan verwezenlijkt. Het is de bedoeling om het verkeersveiligheidsplan en de bijbehorende financiële planning in 2009 te actualiseren.

Beheerplan openbare verlichting

Beleidskader

1. Uitgangspunt is een sobere, doelmatige verlichting.
2. Binnen bebouwde kom bestaande verlichtingsniveau handhaven; bij uitbreidingen en reconstructie rekening houden met politiekeurmerk Veilig Wonen en plannen voor integrale veiligheid.
3. Buiten bebouwde kom wegen met een maximumsnelheid van 60 km voorzien van verlichting bij discontinuïteiten in de weg; overtollige verlichting na einde levensduur verlichting verwijderen.
4. Buiten bebouwde kom bestaande verlichting handhaven op wegen met een maximumsnelheid van 80 km.
5. Afwijkingen van vorenstaande regels bij onveilige situaties en fietsroutes naar openbare voorzieningen.
6. Achterpaden: investeringen door SWB Woningstichting eigenaar van woningen en exploitatie door gemeente.
7. Regels voor lichtbronkeuze, systeemkeuze en beheer.
8. Groepsremplace lichtbronnen per drie jaar.
9. Schilderen masten staal eens per 7 jaar; verzinkte of gecoate masten na 15 jaar.

Financiële consequenties

De kosten van vervanging van lichtmasten en armaturen en het elektriciteitsverbruik zijn opgenomen in het beheerplan. In 2008 is geen groot onderhoud uitgevoerd. In dit jaar is Citytec de aannemer geworden voor het onderhoud bij 6 gemeenten binnen de regio Rivierenland. Door opstartproblemen is de samenwerking nog verre van optimaal. Hierdoor is besloten nog geen opdracht voor het groot onderhoud te verstrekken totdat Citytec de organisatie op orde heeft en in staat is om naast het reguliere onderhoud ook grote vervangingsklussen goed uit te voeren. Hierdoor is uit 2008 een geplande investering niet uitgevoerd. Deze investering wordt in 2009 uitgevoerd. Nadat de achterstallige investeringen in 2009 zijn uitgevoerd zal nader worden onderzocht in hoeverre de voorziening nog in stand gehouden dient te worden.

Beheerplan speelplaatsen

Beleidskader

Ten aanzien van speelplaatsen golden tot en met 2008 de volgende beleidskaders: Bestaande speeltoestellen zodanig onderhouden en in stand houden, zodat de kwaliteit van de speelplaats gewaarborgd wordt. Opzetten verdeling en inrichting van de speelplaatsen over de gehele gemeente.

Financiële consequenties

Het vaste jaarlijkse voor een beheerplan noodzakelijke budget voor instandhouding van het bestaande aanbod is in 2003 berekend op € 144.000. De raad gaf daarop aan een beheerplan te wensen dat op € 100.000,- sloot. In het kader van de bezuinigingen is dit bedrag met ingang van 2005 beperkt tot € 60.000. Met ingang van 2008 wordt er weer € 40.000 aan het budget toegevoegd, echter ook € 10.000 in mindering gebracht voor onderdeel wijkmanagement, zodat er dan weer € 90.000 (plus index) beschikbaar is, waarvan jaarlijks maximaal € 50.000,- aan de voorziening toegevoegd wordt. Tevens is afgesproken dat eventueel niet gebruikte gelden voor onderhoud en inspectie in een jaar aan de gevormde voorziening speelplaatsen mogen worden toegevoegd.

Het budget is in de achterliggende jaren slechts voldoende geweest voor het onderhouden van de speeltoestellen en de speelterreinen en een enkele noodzakelijke vervanging.

Voor vervanging op termijn zou een forse voorziening wenselijk zijn, die dus niet is aangelegd. Er zal met een voorziening gewerkt moeten worden in verband met de jaarlijkse fluctuaties in de kosten; een gemiddelde afschrijvingsduur varieert van 10 tot 15 jaar. Hierbij wordt dan wel rekening gehouden met de regels van het BBV ten aanzien het direct in de exploitatie opnemen van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. In januari 2009 is een nota speelruimte vastgesteld. De nota gaat uit van een goede spreiding van speelvoorzieningen en een bescheiden inrichting van de speelplekken. Doel is daarmee op termijn een beheerplan te kunnen hebben dat past binnen de thans beschikbare financiële ruimte. Opheffen van volgens de spreidingsnormen niet noodzakelijke speelplekken en hergebruik van vrijkomend materiaal maakte daarom deel uit van het voorstel. Bij amendement heeft de raad echter besloten dat het opheffen van speelplekken geen uitgangspunt van beleid zal zijn in de gesprekken die op kernenniveau gevoerd gaan worden met inwoners over locatie en inrichting van speelplekken. Het zal dus van het verloop van die gesprekken afhangen of de aanvankelijk beoogde herschikking plaatsvindt, en bestaand materiaal elders kan worden ingezet. Is dat niet het geval dan zal het arsenaal aan speeltoestellen groter worden in plaats van kleiner en zal deels nieuw moten worden aangeschaft in plaats van gebruik gemaakt worden van bestaand materiaal. Ook al geldt voor "overtollige speelplekken" een uitsterfconstructie, dan nog kan het amendement leiden tot meerkosten in zowel de sfeer van onderhoud en inspectie als ook in de sfeer van investeringen. Pas in de loop van 2009, na afronding van de gesprekken op kernenniveau zal meer duidelijk worden van de effecten van het amendement.

Voorshands blijft uitgangspunt dat voor het uiteindelijke beheerplan € 90.000,- plus index beschikbaar is.

Daarnaast, zo wordt verondersteld, zal er de komende jaren, zeker zolang de uitsterfconstructie geldt, incidenteel aanvullende financiering gezocht moeten worden.

Investeringen met een economisch nut

Volgens het eerste lid van artikel 59 van het BBV worden de investeringen met een economisch nut altijd geactiveerd. Dit geschiedt voor het volledige bedrag van de investering. Dit betekent dat reserves niet in mindering op het actief mogen worden gebracht. Hetzelfde geldt voor voorzieningen en prioriteiten. Ook mogen boekwinsten niet in mindering worden gebracht op de investering.

Brandweer.

Het bedrijfszeker hebben en houden van het brandweermaterieel in ruime zin, zoals auto's, garages, uitrusting e.d. Voor de vervanging is een schema opgesteld voor de jaren 2006 tot en met 2021.

In 2008 is geïnvesteerd in:

• Aanschaf dienstauto brandweer	€ 49.921
• Inrichting voertuigen	60.335
• Brandweerkleding / bepakking	45.521

Gladheidsbestrijding

Het bedrijfszeker hebben en houden van een vijftal strooiers en een vijftal sneeuwplougen. Voor de vervanging is een schema opgesteld voor de jaren 2005 tot en met 2018.

In 2008 is geïnvesteerd in:

• Aanschaf strooimachine	€ 29.500

Buitendienst

Het bedrijfszeker hebben en houden van het technisch materiaal van de buitendienst, zoals auto's, aanhangwagens, motorzagen, containers e.d. Voor de vervanging is een schema opgesteld voor de jaren 2005 tot en met 2018.

In 2008 is geïnvesteerd in:

• Aanschaf veegmachine	€ 139.000

PARAGRAAF 4: FINANCIERING

Algemeen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt in artikel 13 slecht het volgende vermeld "De paragraaf betreffende de financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille".

Maar in de toelichting op artikel 13 BBV komt de Wet financiering decentrale overheden (Fido) aan de orde. Voor de financiering vormt de Wet Fido het wettelijk kader. De wet is gesteld in termen van de financieringsfunctie (treasury) van de decentrale overheden.

De intentie van de Wet Fido is het beheersen van risico's, het bevorderen van de kredietwaardigheid van decentrale overheden en het bereiken van transparantie ten aanzien van het treasurybeleid van die decentrale overheden. Dit uit zich in een aantal bepalingen, te weten:

- Het verplicht stellen van de vervaardiging van een treasurystatuut en het opnemen van een paragraaf financiering in de programmabegroting en in het jaarverslag van de programmaverantwoording.
- Deze verplichtingen komen overigens niet rechtstreeks voort uit de Wet Fido maar uit artikel 212 van de Gemeentewet en de artikelen 9,13,26 van het BBV.
- Het stellen van de kwalitatieve voorwaarde dat het opnemen en uitzetten van gelden en verlenen van garanties alleen in het kader van het publieke belang mag plaatsvinden.
- Het stellen van de kwantitatieve voorwaarde in de zin dat uitzetten van overtollige gelden en het aangaan van derivaten een prudent karakter moet hebben.
- Het stellen van kwantitatieve begrenzingen aan het maximale renterisico dat een decentrale overheid in enig jaar mag lopen in het kader van de financiering door middel van korte schulden (bekend als kasgeldlimiet) en lange schulden (bekend als renterisiconorm).

Het doel van deze paragraaf, voor u als gemeenteraad, is om de uitvoering van de treasuryfunctie te kunnen volgen. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van het voorgenomen beleid uit de verschillende beleidsvelden in die zin dat de treasuryfunctie de financiering van het beleid omvat en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn.

Interne ontwikkelingen

Door niet of eerder geplande aankopen van gronden maar ook investeringen die sneller worden uitgevoerd dan gepland zijn er extra liquide middelen nodig wat extra rentelasten met zich mee brengt.

In afwachting van overdracht aan het industrieschap Medel is voor de grondexploitatie Medel II besloten om alvast gronden aan te kopen. De gemeente Neder-Betuwe moet dit voorfinancieren. Ultimo 2008 is er voor ca € 4,6 milj. door de gemeente voorgefinancierd. De te betalen rente voor deze voorfinanciering wordt in rekening gebracht bij het industrieschap Medel. In 2008 zijn er 6 langlopende geldleningen afgesloten van elk € 3 miljoen. Er heeft een verschuiving plaats gevonden van rente kort geld naar rente lang geld.

Gesteld kan worden, dat onze gemeente de financieringsfunctie uitsluitend voor de publieke taak gebruikt.

Onze Huisbankier is de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, waarmee een rekening-courantverhouding is afgesloten met automatische afroaming binnen bepaalde grenzen van de saldi naar daggelden ter beperking/ verbetering van de rentelasten/rentebaten. Tevens kan gesteld worden dat het beheer prudent is en dat aan kasgeldlimiet en renterisiconorm voldaan wordt.

Externe ontwikkelingen

De nationale en internationale economische ontwikkelingen van de laatste tijd hebben op het treasury gebeuren een stempel gedrukt. Dit is duidelijk zichtbaar aan de lage aandelenkoersen en de lage rentestanden, zowel op de geldmarkt als op de kapitaalmarkt. De lage rente heeft nog maar beperkt tot de gewenste economische verbetering geleid. Een voorspelling voor de toekomstige ontwikkeling is nauwelijks te geven.

Verloop financiering over het verslagjaar.

In het onderstaande overzicht wordt inzicht gegeven in het verloop van de financiering over het verslagjaar.

Betaalde rente		2008
Betaalde rente	schuld in rekening-courant	97.845
Betaalde rente	kort lopende geldleningen	77.884
Betaalde rente	langlopende geldleningen	934.242
Betaalde rente	interne financiering	1.589.245
Ontvangen rente	tegoeden rekening-courant	-22.542
totaal betaalde en ontvangen rente		2.676.673
Betaalde kosten	i.v.m. financiering	77.679
Totaal betaalde rente en kosten		2.754.352
Totaal afschrijvingen		1.763.279
Totaal door te berekenen rente en afschrijvingen en kosten		4.517.631
Door berekende kapitaallasten		-4.262.160
Rente resultaat		255.471

Mutaties in portefeuille opgenomen en uitgezette leningen

Onderstaande overzichten geven inzicht in de ontwikkeling van de financierings- en beleggingspositie over 2008.

Informatie portefeuille opgenomen leningen	
	2008
Aantal	15
Oorspronkelijk bedrag	23.998.309
Nieuwe leningen	18.000.000
Vervallen leningen	0
Stand per 1-1-	16.253.544
Stand per 31-12-	32.736.250
Gemiddelde grootte (oorspronkelijk)	1.999.919
Gemiddelde grootte 1-1-	1.083.570
Gemiddelde grootte 31-12-	1.558.869
Aflossingen regulier	1.517.294
Aflossingen vervroegd	0
Renteaanpassingen (oud percentage)	n.v.t.
Renteaanpassingen (nieuw percentage)	n.v.t.
Gemiddeld rentepercentage ongewogen 1-1-	4,94
Gemiddeld rentepercentage ongewogen 31-12-	4,86
Gemiddeld rentepercentage gewogen 1-1-	4,69
Gemiddeld rentepercentage gewogen 31-12-	4,68

Informatie portefeuille uitgezette leningen	
	Bedrag:
Aantal	12
Oorspronkelijk bedrag	1.940.793
Nieuwe leningen	0
Stand per 1-1-2008	1.384.936
Stand per 31-12-2008	1.286.234
Gemiddelde grootte (oorspronkelijk)	161.733
Gemiddelde grootte (per 31-12)	107.186
Aflossingen regulier	89.430
Aflossingen vervroegd	0
Renteaanpassingen (oud percentage)	n.v.t.
Renteaanpassingen (nieuw percentage)	n.v.t.

Uitzettingen

De uitzettingen bedragen per 31 december 2008 € 1.286.234. De aan Vitens verstrekte achtergestelde lening had een boekwaarde van € 930.886. Conform het raadsbesluit - om de voorheen uitstaande aandelen Vitens om te zetten in deze achtergestelde lening - worden de aflossingen van deze leningen direct in de algemene reserve gestort. Voor de overige € 355.348 betreffen de uitzettingen vooral renteloze leningen die de gemeente heeft verstrekt aan plaatselijke verenigingen. Het risico hierop is beperkt. Vaak is er sprake van een subsidieband met de gemeente, zodat verrekening kan plaatsvinden.

Risicobeheer

De belangrijkste algemene financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico, koersrisico, valutarisico, debiteurenrisico.

Renterisico

Renterisico is nooit uit te sluiten; voor in de toekomst aan te trekken leningen is de rentevoet afhankelijk van een groot aantal, nauwelijks te beïnvloeden factoren.

kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op korte termijn weer. De grens waarboven niet met kort geld gefinancierd mag worden. De grens voor kort geld ligt bij één jaar. De kasgeldlimiet op grond van de wet FIDO is voor het jaar 2008 vastgesteld op € 3,5 miljoen, zijnde het door het rijk vastgestelde percentage van 8,5 % over ons begrotingstotaal van € 40,8 miljoen.

Kasgeldlimiet				
Bedragen x € 1.000	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1 Toegestane kasgeldlimiet				
In procenten van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
In bedragen	3.466	3.466	3.466	3.466
2 Omvang vlottende korte schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	0	4.000	667	2.133
Schuld in rekening-courant	2.749	1.491	2.027	2.584
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
	2.749	5.491	2.694	4.718
3 Vlottende Middelen				
Contante gelden in kas	0	0	0	0
Tegoeden in rekening-courant	-274	0	0	-3
Overige uitstaande gelden <1 jaar	0	0	0	0
	-274	0	0	-3
4 Toets kasgeldlimiet				
2-3 Totaal netto-vlottende schuld	2.475	5.491	2.694	4.715
1 Toegestane kasgeldlimiet	3.466	3.466	3.466	3.466
1-4 Ruimte (-) Overschrijding (+)	-991	2.025	-772	1.249

In het jaar 2008 heeft er tweemaal een overschrijding plaats gevonden van het kasgeldlimiet. Voornaamste oorzaak hiervan is de voorfinanciering van Medel 2. Overschrijding is achteraf gemeld aan provincie, geen signaal van toezichthouder hierop ontvangen. Geen gevolgen voor de financiële rechtmatigheid.

Renterisiconorm

De renterisico's op de vaste schuld worden ingekaderd door de renterisiconorm. Jaarlijks mogen de renterisico's van renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van de vaste schuld.

Het doel is om spreiding te krijgen in de rentetypische looptijden in de leningenportefeuille waardoor een verandering in de rente vertraagd doorwerkt op de rentelasten en er geen schoksgewijze rente-effecten in de begroting optreden.

Renterisico op vaste schuld	
Bedragen x € 1.000	2008
Renterisiconorm	
1 Stand van de vaste schuld per 1 januari	16.254
2 Bij ministriële regeling vastgesteld percentage	20%
3 Renterisiconorm	3.251
4a Rente herziening op vaste schuld o/g	0
4b Rente herziening op vaste schuld u/g	0
5 Netto renteherziening op vaste schuld (4a-4b)	0
6a Nieuw aangetrokken vaste schuld (o/g)	18.000
6b Nieuw aangetrokken vaste schuld (u/g)	0
7 Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (6a-6b)	18.000
8 Betaalde aflossingen	1.517
9 Herfinanciering (laagste van 7 en 8)	1.517
10 Renterisico op vaste schuld (5+9)	1.517
Toets renterisiconorm	
3 Renterisiconorm	3.251
10 Renterisico op vaste schuld	1.517
Ruimte (-) Overschrijding (+) (10-3)	-1.734

De renterisiconorm is in 2008 niet overschreden. In 2008 zijn er 6 nieuwe leningen aangetrokken en er is afgelost zoals was geraamd. In 2008 hebben er geen renteherzieningen van de vaste schuld plaatsgevonden.

Kredietrisico

Kredietrisico is slechts beperkt aanwezig, omdat kredietverstrekkingen bijna uitsluitend aan plaatselijke verenigingen zijn verleend. Vaak is een verrekening met subsidies mogelijk.

Liquiditeitsrisico

Voor het jaar 2008 hebben zich geen liquiditeitsrisico's voorgedaan.

Koersrisico

Koersrisico wordt niet gelopen, omdat onze gemeente geen beleggingen met koersen meer heeft.

Valutarisico

Valutarisico is door invoering van de Euro nauwelijks meer van belang. Ons treasurystatuut verbiedt het gebruik van derivaten.

Debiteurenrisico

Debiteurenrisico voor het debiteurenrisico is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd.

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid van de belastingdebiteuren en de overige debiteuren is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd. De hoogte van deze voorziening wordt als volgt bepaald aan de hand van de openstaande vorderingen:

20% van het saldo betrekking hebbend op het dienstjaar -1

30% van het saldo betrekking hebbend op het dienstjaar -2

50% van het saldo betrekking hebbend op het dienstjaar -3

100% van het saldo betrekking hebbend op het dienstjaar -4.

Hierbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de op het moment van opstellen van de jaarrekening inmiddels ontvangen bedragen en met vorderingen waarvoor betalingsregelingen zijn getroffen.

De voorziening wordt in mindering gebracht op het totaalbedrag van de vorderingen.

Over 2002 tot en met 2007 is in totaal € 226.957 te ontvangen van belastingdebiteuren en overige debiteuren. Hiervan wordt minimaal € 143.736 als dubieus aangemerkt, zodat de bestaande voorziening dubieuze debiteuren van € 59.231 moest worden opgehoogd met € 84.505 om deze op het gewenste niveau te brengen. Hier was geen raming voor opgenomen. Daarnaast is er voor de openstaande opgelegde dwangsommen handhaving nog een bedrag van € 20.000 aan de voorziening toegevoegd. Hiermee is de stand van de voorziening € 163.736

PARAGRAAF 5: VERBONDEN PARTIJEN

Algemeen

Een verbonden partij is een privaat- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang heeft. Door het deelnemen in deze verbonden partijen wil de gemeente een publiek belang dienen, maar door deelname in een derde rechtspersoon moeten ook de belangen van die verbonden partij zelf worden gediend.

Financieel belang

Een financieel belang is aanwezig wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement, dan wel als financiële aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt (artikel 1 BBV). Bij leningen en garantstellingen is dus geen sprake van een verbonden partij: de gemeente behoudt juridische verhaalsmogelijkheden als de partij failliet gaat. Ook bij exploitatiesubsidies is er geen sprake van een verbonden partij: het gaat hier om overdrachten (subsidiën).

Bestuurlijk belang

Een bestuurlijk belang is aanwezig, indien er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht dan wel vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie: als de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente, namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alleen een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht – de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen – is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij. Gemeenten maken vaak van zo'n recht gebruik om ervoor te zorgen dat er kwalitatief goede bestuurders in het bestuur van de partij terechtkomen.

Verskillende juridische rechtsvormen van verbonden partijen

Een belangrijk onderscheid is het verschil tussen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke verbonden partijen. Daarnaast bestaat er nog een mengvorm, de zogenaamde Publieke Private Samenwerkingsverbanden (PPS - constructies). Hieronder wordt in het kort op de juridische verschillen ingegaan.

Publiekrechtelijk

Bij publiekrechtelijke verbonden partijen gaat het met name om gemeenschappelijke regelingen. Bij gemeenschappelijke regelingen gaat het vaak om primaire gemeentelijke taken met een uitvoerend karakter. Zij vormen een verlengd lokaal bestuur waarbij de vrijwilligheid van de samenwerking voorop staat (voor sommige taken is door de wetgever verplichte samenwerking opgelegd, denk hierbij bijvoorbeeld aan de veiligheidsregio). De gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam is de 'zwaarste' en meest voorkomende vorm: deze regeling heeft – als enige – rechtspersoonlijkheid en een algemeen bestuur (vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten), dat het dagelijks bestuur controleert. Gemeenten kunnen aan dit openbaar lichaam in principe alle gemeentelijke taken en bevoegdheden overdragen. In een gemeenschappelijke regeling kunnen gemeenten veel bestuurlijke en beleidsmatige invloed aanwenden met de mogelijkheid van sturing aan de voorkant. Daarnaast is het een goede vorm om op voet van evenredigheid en gelijkwaardigheid samen te werken met publieke partijen voor een publiek belang. Het risicoprofiel van een gemeenschappelijke regeling is hoog vanwege de financiële aansprakelijkheid. De participerende gemeenten zijn volledig financieel aansprakelijk. Bovendien is de bekostiging van de jaarlijkse activiteiten een verplichte uitgave.

Privaatrechtelijk

Bij privaatrechtelijke verbonden partijen gaat het met name om stichtingen en vennootschappen. Een stichting heeft een bestuur voor de dagelijkse leiding en kent een ideëel of sociaal doel, waarbij alleen aan dat doel kan worden uitgekeerd. Stichtingen kennen geen controlerend mechanisme, tenzij dat in de statuten is geregeld. Het risicoprofiel loopt van laag tot gemiddeld. De gemeente is alleen financieel aansprakelijk voor de verstrekte middelen. Alhoewel de stichting formeel zelf verantwoordelijk is voor exploitatierisico's wordt vaak bij de gemeente aangeklopt als dit risico zich voordoet of als er sprake is van onvoorziene uitgaven. Bestuurders zijn slechts aansprakelijk als er sprake is van wanbeleid.

Een vennootschap heeft een raad van bestuur en, afhankelijk van wat daarover in de statuten is bepaald of van de omvang van de vennootschap, een raad van commissarissen. De raad van bestuur wordt gecontroleerd door de vergadering van aandeelhouders. Gemeenten maken vaak gebruik van vennootschappen bij nutsvoorzieningen, havenactiviteiten, cultuur en economie. De belangrijkste reden om samen te werken met dit type verbonden partij zijn de financiële voordelen door winstdeling en dividend. Het risicoprofiel van een vennootschap ligt vaak hoger dan dat van een stichting. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de aard van de activiteiten, de omvang en de autonome positie die een vennootschap vaak inneemt. Toch kan het risicoprofiel als gemiddeld worden benoemd, vanwege het feit dat de gemeente alleen risico loopt over het ingebrachte geld.

Publiek Private Samenwerking (PPS)

Het Publieke Private Samenwerkingsverband (PPS) is een bijzondere vorm van een verbonden partij, omdat naast de overheid ook private partijen deelnemen. Een veel voorkomend voorbeeld van een PPS zien we in lokale gebiedsontwikkeling. Deze samenwerkingsvorm komt in verschillende variaties voor. Het risicoprofiel is op financieel gebied hoog te noemen. Bij een PPS constructie loopt de gemeente risico. Hiertegenover staat dat er forse exploitatiewinsten zijn waarin de gemeente kan meedelen.

De wetgever heeft een voorkeur voor publiekrechtelijke boven privaatrechtelijke participaties. Gedachte hierachter is dat in een publiekrechtelijke participatie de openbaarheid en de controle beter zijn gewaarborgd dan in een privaatrechtelijke participatie.

Risico's

Risico's van een verbonden partij kunnen worden samengevat in een tweetal dimensies: financiële en bestuurlijke risico's. Naast de aard en omvang van de activiteiten wordt het risicoprofiel ook beïnvloed door de juridische vorm, structuur en organisatie van een verbonden partij. De belangrijkste soorten verbonden partijen inclusief de mate van bijbehorende risico's zijn hieronder weergegeven:

Belangrijkste soorten verbonden partijen	Rechtsvorm	Risico (Financieel/bestuurlijk)
Stichting	Privaatrechtelijk	Laag
Vennootschap (BV,NV)	Privaatrechtelijk	Middel
Gemeenschappelijke regeling	Publiekrechtelijk	Hoog
Publiek Private Samenwerking (PPS)	Privaatrechtelijk	Hoog

De risico's van gemeenschappelijke regelingen en PPS-constructies zijn relatief hoger. Bij de gemeenschappelijke regelingen vanwege het feit dat de aangesloten gemeenten volledig financieel aansprakelijk zijn en bij de PPS-constructies vanwege de samenwerking met een private partij met eigen (winst)-doelstellingen.

Overzicht verbonden partijen

Het inzichtelijk maken van de verbonden partijen is om twee redenen van belang. De eerste reden is dat de verbonden partijen vaak beleid uitvoeren dat de gemeente in principe ook zelf kan blijven doen. De gemeente mandateert als het ware de verbonden partij. De tweede reden betreft de kosten / het budgettaire beslag / en de financiële risico's, die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

Hieronder is weergegeven een overzicht van rechtspersonen waarin de gemeente Neder-Betuwe participeert, die begrepen kunnen worden onder de noemer verbonden partijen.

Nummer	Naam partij (soort verbonden partij)	Relatie programma
1	Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	Diverse programma's
2	Regionaal archief Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	Diverse programma's
3	Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening en Veiligheid Gelderland-Zuid (Gemeenschappelijke regeling)	Openbare orde en veiligheid
4	Industrieschap Medel (Gemeenschappelijke regeling)	Economie
5	Waterbedrijf Vitens N.V. Vennootschap	Economie
6	Instelling voor openbaar speciaal en voortgezet onderwijs Stichting	Scholing en vorming
7	Lander, werk & integratie (Gemeenschappelijke regeling)	Zorg, werk en inkomen
8	Presikhaaf (Gemeenschappelijke regeling)	Zorg, werk en inkomen
9	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (Vennootschap)	Algemene inkomsten en uitgaven
10	Regio Arnhem in Liquidatie (Gemeenschappelijke regeling)	Bestuur en burger
11	Casterhoven (Publiek Private Samenwerking)	Bouwen en Milieu
12	Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal (Gemeenschappelijke regeling)	Openbare Ruimte

1. Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester C.W. Veerhoek, raadslid Th.J. de Vree,
raadslid A. Jansen. (plv: raadslid E.Ketellapper-Beek)
Dagelijks bestuur : Burgemeester C.W. Veerhoek

Vestigingsplaats Tiel

Doelstellingen

Algemeen

Samenwerkingsorgaan in de vorm van een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel en Zaltbommel met als doel de gemeenschappelijke belangen van die gemeenten te behartigen op basis van het principe van 'verlengd lokaal bestuur'. We hebben het dan over de volgende onderwerpen:

Verkeer en openbaar vervoer, WMO, Logopedie-schoolbegeleiding, Volwasseneneducati, Jeugd, Dienst bijzondere controle, Arbeidsmarktbeleid, Werk en sociale zaken, Volksgezondheid en zorg, Verslavingszorg, Preventieve- en jeugdgezondheidszorg, Milieuzorg/milieuvadvisdienst-geluidmeetdienst, Beleidsvorming ruimtelijke ordening en woonbeleid, Ruimte en Water, Wonen, Stimuleringsprogramma Economie Rivierenland (StER), Inkoopbureau en Eigenwijs-Rivierenland.

Bijdragen

De totale gemeentelijke bijdrage 2008 van Neder-Betuwe aan Regio Rivierenland bedraagt € 747.559. Voor het jaar 2009 zal deze bijdrage verhoogd worden naar € 764.091.

Eigen vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Reserves	3.407.448	3.308.840
Resultaat na bestemming	<u>182.013</u>	<u>177.135</u>
Totaal eigen vermogen	3.589.461	3.485.975

Vreemd vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Voorzieningen	12.018.593	11.945.299
Vaste schulden	13.923.388	10.198.435
Vlottende schulden	<u>3.544.857</u>	<u>13.094.561</u>
Totaal vreemd vermogen	29.486.838	35.238.295

Exploitatieresultaat	2007(rek)	2008(berap)	2009(begr)	2010(begr)
Resultaat voor bestemming	103.487 -/-	68.104	115.209 -/-	115.209 -/-
Resultaat na bestemming	<u>182.013 -/-</u>	0	0	0
(-/- voordelig, + nadelig resultaat)				

Ontwikkelingen

AVRI

Het Dagelijks Bestuur (DB) van Regio Rivierenland heeft zich maandagavond 27 oktober 2008 tijdens een ingelaste vergadering gebogen over het proces verzelfstandiging AVRI. Het DB is daarbij tot de conclusie gekomen dat er op dit moment onvoldoende steun onder onze gemeenten is voor een verzelfstandiging en heeft het proces stopgezet. Op 10 november 2008 is deze situatie in een vergadering van het Algemeen Bestuur van Regio Rivierenland besproken. Het bestuur van Regio Rivierenland heeft de heer W. (Wim) Reijs vanaf 28 oktober 2008 benoemd als tijdelijk directeur AVRI.

In de binnensteden van Tiel en Zaltbommel zijn de afgelopen maanden ondergrondse afvalcontainers geplaatst. Het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte om daarmee de leefbaarheid in de binnenstad te verbeteren, noemen de gemeenten als belangrijkste argument voor het plaatsen van de fraaie ondergrondse containers. AVRI heeft verschillende aanvragen ontvangen van gemeenten, woningbouwverenigingen en projectontwikkelaars met het verzoek in 2009 en 2010 ondergrondse afvalcontainers te plaatsen bij nieuwbouwprojecten en bij hoogbouwcomplexen waar renovaties plaats zullen vinden.

Expeditie Bestuursdienst

Als onderdeel van onze 'Expeditie Bestuursdienst' waarbij de taken, producten en diensten van de Bestuursdienst tegen het licht zijn gehouden, keurde het Dagelijks Bestuur van Regio Rivierenland afgelopen januari het nieuwe organisatiemodel goed. De Bestuursdienst werkt nu volgens dit nieuwe model. Dit houdt in dat er vanaf nu sprake is van twee nieuwe afdelingen nl. Kennis en Diensten (K&D) en Beleid en Strategie (B&S).

Afdeling Kennis en Diensten (K&D)

De afdeling bestaat uit: het Gemeenschappelijk Inkoopbureau, team Sociale Recherche, het team Milieu en de Regionale Meld-en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaters (RMC).

Afdeling Beleid en Strategie

Voor deze afdeling is uitsluitend de naam gewijzigd. Voorheen heette de afdeling Beleid en Projecten.

Jeugd

Minister Rouvoet heeft voor ogen dat er in 2011 een landelijk dekkend netwerk van Centra voor Jeugd en Gezin is. Dat kan in een gebouw, maar een samenwerkingsverband van organisaties is ook een optie. Waar het om draait in het CJG is dat voor jeugd en opvoeders op een laagdrempelige manier informatie en advies beschikbaar is, dat opvoedingsondersteuning gemakkelijk vindbaar en verkrijgbaar is en dat zorg goed gecoördineerd wordt aangeboden. In 2009 is een presentatie voor de raad gehouden.

RSP

In 2008 is met de uitvoering van het Regiocontract gestart. Ondanks het feit dat dit een relatief nieuwe manier van werken is in de regio, zijn er veel projecten door het bestuur van Regio Rivierenland goedgekeurd en van start gegaan. Door met name de deelnemende gemeenten is hier veel tijd en energie ingestoken. Alle projecten zijn inmiddels goedgekeurd.

2. Regionaal Archief Rivierenland

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester C.W. Veerhoek, raadslid C. van Tuijl (Plv: raadslid H. Tap)

Dagelijks bestuur : Burgemeester C.W. Veerhoek (Plv: Wethouder J.M. Talman - van der Woude)

Vestigingsplaats

Tiel

Doelstelling

Het Regionaal Archief Rivierenland is het historisch informatie- en documentatiecentrum voor de gemeenten Tiel, Buren, Culemborg en Neder-Betuwe. Het doel is het gemeenschappelijk beheren van de archiefbewaarplaats (en) van de deelnemers en van de naar die archiefbewaarplaats(en) overgebrachte archiefbescheiden, alsmede het toezicht op het beheer van de niet naar die archiefbewaarplaats (en) overgebrachte archiefbescheiden. Tevens worden diensten verleend aan het publiek alsmede aan de deelnemers.

Bijdragen

De totale gemeentelijke bijdrage 2008 van Neder-Betuwe aan het Regionaal Archief Rivierenland bedraagt € 126.858 en voor het jaar 2009 is deze begroot op € 303.310. De stijging van de gemeentelijke bijdrage wordt veroorzaakt door de nieuwbouw van het Regionaal Archief Rivierenland.

Eigen vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Reserves (divers)	<u>194.847</u>	<u>94.242</u>
Totaal eigen vermogen	194.847	94.242

Vreemd vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Schulden op korte termijn	<u>110.222</u>	<u>116.498</u>
Totaal vreemd vermogen	110.222	116.498

Exploitatieresultaat	2007(rek)	2008(begr)	2009(begr)
Resultaat voor bestemming	71.348 -/-	0	0
Resultaat na bestemming	0	0	0
(-/- voordelig, + nadelig resultaat)			

Ontwikkelingen

Het Regionaal Archief Rivierenland kampt met ruimtegebrek. Al enige jaren is er discussie gaande voor nieuwbouw of koop van een bestaand gebouw. In 2007 is door het algemeen bestuur besloten over te gaan tot nieuwbouw in Tiel. Afspraak is dat 90% voor rekening van de gemeente en 10% voor rekening van de provincie komt. In de begroting van Neder-Betuwe is voor de komende jaren rekening gehouden met een verhoging in de bijdragen naar ongeveer € 300.000, uitgaande van een gezamenlijke nieuwbouw van het Regionaal Archief Rivierenland en de Christelijke Woningbouwcorporatie Tiel.

De laatste ontwikkeling betreft de toetreding per 1-1-2009 van de gemeenten Geldermalsen en Neerijnen tot het Regionaal Archief Rivierenland. De verwachting is dat hiermee de jaarlijkse bijdrage van deelnemende gemeenten gaan dalen. Op dit moment is nog niet duidelijk hoeveel het voordeel voor de gemeente Neder-Betuwe zal betreffen.

3. Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening en Veiligheid Gelderland-Zuid

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester C.W. Veerhoek (Plv: Wethouder J.M. Talman - van der Woude)

Vestigingsplaats Nijmegen

Doelstelling

De Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening en Veiligheid Gelderland-Zuid is opgericht op 1 januari 2004 en bestaat uit de Regionale Ambulancevoorziening Gelderland-Zuid (RAV), de Gemeenschappelijke Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen Gelderland-Zuid (GHOR) en de Regionale Brandweer Gelderland-Zuid (RBGZ). De doelstelling is het behartigen van belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van hulpverlening en veiligheid door uitvoering te geven aan de volgende taken:

- Het onder alle omstandigheden bewerkstelligen van een uitvoering van de werkzaamheden ter voorkoming, beperking en bestrijding van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt.
- (Laten) uitvoeren van het vervoer van zieken en ongevalsloffers (incl. registratie).
- Het voorbereiden en bewerkstelligen geneeskundige hulpverlening bij rampen.
- Inventariseren en analyseren gemeenteoverschrijdende risico's op het gebied van fysieke veiligheid.
- Adviseren op het gebied van hulpverlening en veiligheid.
- Samenwerken met andere hulpverleningsdiensten.

Bijdragen

De totale gemeentelijke bijdrage 2008 van Neder-Betuwe aan de Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening en Veiligheid Gelderland Zuid bedraagt € 166.000 en voor 2009 is deze begroot op € 168.000 (€ 138.000 brandweer en € 30.000 rampenbestrijding).

Eigen vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Reserves	1.855.000	1.866.000
Resultaat n.t. bestemmen	<u>1.130.000-</u>	<u>12.000 -</u>
Totaal eigen vermogen	728.000	1.855.000

Vreemd vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Vaste schulden	154.000	821.000
Viottende schulden	<u>5.815.000</u>	<u>4.672.000</u>
Totaal vreemd vermogen	5.969.000	5.493.000

Exploitatieresultaat	2007(rek)	2008(berap)	2009(begr)
Resultaat voor bestemming	1.127.000	1.841.000 -/-	1.134.000
Resultaat na bestemming (-/- voordelig, + nadelig resultaat)	0	0	0

Ontwikkelingen

- Oprichten van de veiligheidsregio. Hierbij komen brandweer, politie en ambulance (GHOR) onder leiding van één directeur. De komende maanden zal het bestuur uitgebreid over de convenanten gaan spreken en hoe hiermee om te gaan.
- De gemeentelijke brandweerkorpsen omvormen tot clusters. De clustervorming is begin 2008 grotendeels functioneel afgerond met uitzondering van cluster Beuningen/Druten/West Maas en Waal.
- Het in regionale dienst nemen van de lokale brandweercommandanten. Begin 2008 zijn 11 van de 18 gemeenten binnen Gelderland-Zuid reeds akkoord gegaan met het voorstel de commandant functioneel in regionale dienst aan te stellen.

4. Industrieschap Medel

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester C.W. Veerhoek, wethouder J.W. Keuken, raadslid A. Schouten, en raadslid H. Tap.

Dagelijks bestuur : Burgemeester C.W. Veerhoek, wethouder J.W. Keuken

Vestigingsplaats

Tiel

Doelstelling

De economische ontwikkelingen in de regio en onze gemeente bevorderen en ontwikkelen middels het ontwikkelen en exploiteren van het bedrijventerrein Medel. Deze ontwikkeling vormgeven in gezamenlijkheid met de gemeente Tiel binnen de gemeenschappelijke regeling 'Industrieschap Medel'.

Participeren, voorbereiden en ondersteunen in het Dagelijks en Algemeen Bestuur van het Industrieschap, alsmede toetsen en beoordelen van ontwikkelingen die ons grondgebied raken.

Bijdragen

Nvt

Eigen vermogen	31 dec 2008	31 dec 2007
Reserves	2.580.072	1.337.624
Resultaat na bestemming	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal eigen vermogen	2.580.072	1.337.624

Vreemd vermogen	31 dec 2008	31 dec 2007
Vaste schulden	26.500.000	42.500.000
Vlottende schulden	<u>6.210.711</u>	<u>13.290.588</u>
Totaal vreemd vermogen	32.710.711	55.790.588

Exploitatieresultaat	2007(rek)	2008(rek)	2009(begr)	2010(begr)
Resultaat voor bestemming	825.000 -/-	1.242.448 -/-	898.000 -/-	659.000 -/-
Resultaat na bestemming	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

(-/- voordelig, + nadelig resultaat)

Ontwikkelingen

Het jaar 2009 staat, net als de voorgaande jaren, in het teken van voortzetting van de regionale en bovenregionale acquisitie.

De verkeersproblematiek zal zich, naar het er nu naar uitziet, hoofdzakelijk richten op de afslag 34 op de A15 nabij Echteld, alsmede de aansluiting van de Diepert op de Grotebrugse Grintweg. Het ligt in de planning om beide knelpunten in 2009 aan te gaan pakken.

Regulier overleg in Algemeen en Dagelijks Bestuur van het Industrieschap Medel. Jaarlijks vindt actualisatie GREX plaats. De GREX 2009 is opgesteld in het licht van de huidige economische verwachtingen. Hierbij is ook gekeken en geluisterd naar mogelijke gevolgen van de zeer actueel zijnde kredietcrisis, waarbij enkele exploitatiescenario's zijn doorgerekend.

5. Waterbedrijf Vitens N.V.

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Als aandeelhouder

Vestigingsplaats
Velp

Doelstelling

In stand houden van het waterbedrijf door de levering van drinkwater aan de inwoners van Neder-Betuwe. De gemeente Neder-Betuwe heeft zeggenschap in het Waterbedrijf via het stemrecht op de aandelen. De gemeente Neder-Betuwe bezit 16.023 (0,28%) gewone aandelen van € 1 nominaal.

Bijdragen
Nvt

Eigen vermogen	<i>31 dec 2007</i>	<i>31 dec 2006</i>
In miljoenen euro's	361,4	353,8

Vreemd vermogen	<i>31 dec 2007</i>	<i>31 dec 2006</i>
In miljoenen euro's	1299,7	1356,0

Exploitatieresultaat	<i>2006</i>	<i>2007</i>
Netto resultaat in miljoenen euro's (-/- voordelig, + nadelig resultaat)	62,9 -/-	42,1 -/-

Ontwikkelingen

Als gevolg van de fusie met Hydron in 2006 zijn de watertarieven, door het goedkoper kunnen werken vanwege de vergrote schaal, voor 2008 gemiddeld met 5% verlaagd. Vitens verwacht voor de komende jaren opnieuw te profiteren van de schaalvergroting door middel van een kostenreductie van 8 miljoen euro. De harmonisatie om te komen tot 1 drinkwatertarief in haar verzorgingsgebied verwacht Vitens sneller af te ronden dan eerder voorzien.

6. Instelling voor openbaar speciaal en voortgezet onderwijs (De Wissel)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur en Dagelijks bestuur : Wethouder J.M. Talman - van der Woude

Vestigingsplaats

Tiel

Doelstelling

Samenwerkingsorgaan in de vorm van een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel met als doel de instandhouding van een school voor openbaar speciaal- en voortgezet speciaal onderwijs te Tiel. Het betreft hier De Wissel.

Bijdragen

De totale gemeentelijke bijdrage 2008 van Neder-Betuwe aan de gemeenschappelijke regeling Instelling voor openbaar speciaal en voortgezet onderwijs bedraagt € 3.727 en voor 2009 is deze bijdrage voorlopig nog geraamd op een bedrag van € 2.206.

Eigen vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Reserves	1.019.238	945.918
Resultaat na bestemming	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal eigen vermogen	1.019.238	945.918

Vreemd vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Vorzieningen	243.960	188.838
Kortlopende schulden	<u>486.604</u>	<u>873.912</u>
Totaal vreemd vermogen	730.564	1.062.750

Exploitatieresultaat	2007(rek)	2008(begr)
Resultaat (-/- voordelig, + nadelig resultaat)	73.319 -/-	83.010

Ontwikkelingen

Op basis het rapport "Met OPO-Rivierenland vooruit" van oktober 2008 heeft bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden over een besturen fusie per 1 augustus 2009 tussen de:

- Instelling voor openbaar speciaal basisonderwijs in de Betuwe te Tiel (De Wissel)
- Stichting openbaar basisonderwijs Tiel
- Stichting Copo Culemborg

De stichting Openbaar Primair Onderwijs Rivierenland zal het openbaar onderwijs in de gemeenten Tiel en Culemborg gaan verzorgen ingaande 1 augustus 2009.

Deze fusie betekent dat de huidige gemeenschappelijke regeling zijnde : Regeling Instelling voor openbaar Speciaal basisonderwijs in de Betuwe"gevestigd te Tiel per 1 augustus 2009 moet worden opgeheven.

De gemeente Neder-Betuwe is op dat moment geen bijdrage meer verschuldigd voor het exploitatiekort van De Wissel. In de begroting 2009 is voornog rekening gehouden met een gemeentelijke bijdrage van € 2.206 . Dit op basis van de ingediende begroting 2009 door het Algemeen Bestuur van de instelling. Het is op dit moment nog onzeker of deze bijdrage geheel of gedeeltelijk moet worden betaald.

7. Lander, werk & integratie

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Wethouder J.M. Talman - van der Woude, raadslid M.J. van Veen,
burgerraadslid D. van Zetten

Dagelijks bestuur : Wethouder J.M. Talman - van der Woude (Plv: wethouder H. Willemsen)

Vestigingsplaats

Tiel

Doelstelling

Lander behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening en andere vormen van gesubsidieerde arbeid.

Bijdragen

De totale gemeentelijke bijdrage 2008 van Neder-Betuwe aan de gemeenschappelijke regeling Lander, werk & integratie is nihil. De "bijdrage" bestaat momenteel uit de inkoop van de verschillende reïntegratietrajecten die ten laste komen van het werkdeel WWB.

Eigen vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Reserves	12.129.919	13.530.013
Resultaat na bestemming	<u>1.193.252</u>	<u>1.420.476-</u>
Totaal eigen vermogen	13.323.171	12.109.537

Vreemd vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Voorzieningen	1.247.668	1.440.268
Kortlopende schulden	6.097.078	3.486.315
Langlopende schulden	<u>16.600</u>	<u>11.334</u>
Totaal vreemd vermogen	7.361.346	4.937.917

Exploitatieresultaat	2007(rek)	2008(begr)	2009(begr)
Resultaat voor bestemming	1.213.580 -/-	285.000	100.000 -/-
Resultaat na bestemming	<u>1.193.252 -/-</u>	<u>95.000</u>	<u>330.000 -/-</u>

(-/- voordelig, + nadelig resultaat)

Ontwikkelingen

Per 1 januari 2008 is de rol van de gemeenten door een wetswijziging in de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) fors versterkt. Gemeenten ontvangen de budgetten, in tegenstelling tot voorgaande jaren waarbij de reïntegratiebedrijven de budgetten ontvingen, en storten deze door naar Lander. Tevens zijn afspraken gemaakt over invloed van gemeenten op beleid en uitvoering en de daarbij behorende verantwoording van prestaties en resultaten. Ook het beheer van de wachtlijsten, invoering van cliëntenparticipatie en persoonsgebonden budgetten worden in samenwerking met gemeenten en Lander ingevuld.

8. Presikhaaf

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Wordt geen gebruik van gemaakt vanwege uitsterfconstructie.

Vestigingsplaats
Arnhem

Doelstelling
Presikhaaf behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening en andere vormen van gesubsidieerde arbeid.

Bijdragen
De totale gemeentelijke bijdrage 2009 van Neder-Betuwe aan de gemeenschappelijke regeling Presikhaaf bedraagt € 18.900.

Eigen vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Totaal eigen vermogen	4.793.000	7.664.000

Vreemd vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Vorzieningen	3.658.000	6.102.000
Vaste schulden	42.593.000	46.425.000
Kortlopende schulden	<u>15.371.000</u>	<u>13.776.000</u>
Totaal vreemd vermogen	61.622.000	66.303.000

Exploitatieresultaat	2007(rek)	2008(begr)	2009(begr)
Resultaat (-/- voordelig, + nadelig resultaat)	3.129.000 -/-	2.544.000 -/-	984.000 -/-

Ontwikkelingen
Er is sprake van een 'uitsterfconstructie'. De gemeente heeft recht op een zetel in het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling, maar maakt daar geen gebruik van.

9. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Als aandeelhouder

Vestigingsplaats
Den Haag

Doelstelling

De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. Onze gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op 18.246 aandelen van € 2,50. Dit aandelenbezit heeft een duurzaam karakter.

Bijdragen

Nvt

Eigen vermogen

In miljoenen euro's

31 dec 2008

1.984

31 dec 2007

2.053

Vreemd vermogen

In miljoenen euro's

31 dec 2008

99.386

31 dec 2007

90.549

Exploitatieresultaat

Netto resultaat in miljoenen euro's
(-/- voordelig, + nadelig resultaat)

2006

199 -/-

2007

195 -/-

2008

158 -/-

Ontwikkelingen

De BNG achtte het eigen vermogen de afgelopen jaren te groot en heeft derhalve totaal 1 miljard euro uitgekeerd aan de aandeelhouders (2006: 500 miljoen euro en 2007: 500 miljoen euro). Zodoende is er sprake van een aanzienlijke daling van het eigen vermogen. Voor Neder-Betuwe heeft dit geresulteerd in een uitkering van € 163.000, zowel over 2006 als 2007 (verwerkt in de jaarrekeningen 2006 en 2007).

De toekomstige resultaten van de BNG zullen structureel lager gaan uitvallen. Hogere financieringslasten ten gevolge van de extra uitkeringen aan de aandeelhouders in 2006 en 2007 klinken hierin door.

10. Regio Arnhem in liquidatie

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Wordt geen gebruik van gemaakt vanwege uitsterfconstructie.

Vestigingsplaats
Arnhem

Doelstelling
Aangezien de gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem in liquidatie verkeerd betreffen de nog te maken kosten voor de komende jaren (tot en met 2012) alleen personele kosten met betrekking tot voormalig personeel.

Bijdragen
De gemeentelijke bijdrage van Neder-Betuwe aan de gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem in liquidatie vervalt met ingang van 2009. In 2008 heeft Neder-Betuwe, op verzoek van Regio Arnhem in liquidatie, de gemeentelijke bijdrage voor de resterende jaren ineens voldaan (€ 985).

Eigen vermogen	<i>31 dec 2007</i>	<i>31 dec 2006</i>
Totaal eigen vermogen	Onbekend	0
Vreemd vermogen	<i>31 dec 2007</i>	<i>31 dec 2006</i>
Totaal vreemd vermogen	onbekend	70.403

Exploitatieresultaat

	<i>2008(begr)</i>	<i>2009(begr)</i>	<i>2010(begr)</i>	<i>2011(begr)</i>
Netto resultaat in miljoenen euro's (-/- voordelig, + nadelig resultaat)	44.500	36.800	10.300	640

Ontwikkelingen

Er is sprake van een 'uitsterfconstructie'. De gemeente heeft recht op een zetel in het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling, maar maakt daar geen gebruik van.

11. Casterhoven (CV)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester ir. C.W. Veerhoek

Dagelijks bestuur : Directeur dhr. G. Verkerk

Vestigingsplaats

Neder-Betuwe

Doelstelling

De opgerichte vennootschap Casterhoven (Gemeente Neder-Betuwe / Bouwbedrijf Gebroeders van Wanrooij BV / Van Grootheest Projekten BV) heeft ten doel: het risicodragend uitvoeren van de grondexploitatie voor het plangebied Kesteren-Zuid, door middel van het verwerven van gronden, het bouw- en woonrijpmaken van gronden, het realiseren van binnenwijkse voorzieningen, het uitgeven van bouwrijpe kavels en gronden voor de realisatie van woningen (waaronder begrepen: appartementsrechten) en andere bebouwing, overdracht van binnenwijkse voorzieningen aan de gemeente en dergelijke, en voorts al degene wat tot het voorgaande kan dienen, zulks in de meest ruime zin.

Bijdragen

N.v.t.

Eigen vermogen

31 dec 2008

31 dec 2007

Totaal eigen vermogen

781.486 negatief

236.675 negatief

Vreemd vermogen

31 dec 2008

31 dec 2007

Totaal vreemd vermogen

12.027.767

12.316.986

Exploitatieresultaat

2007(rek)

2008(rek)

Resultaat voor bestemming

236.675

544.811

Resultaat na bestemming

0

0

(-/- voordelig, + nadelig resultaat)

Ontwikkelingen

Het project Casterhoven kent na het aantrekken van een financiering haar eigen financiële afwikkeling. Deze is vastgelegd in de grondexploitatie. Op dit moment kent de grondexploitatie een positieve winstverwachting. Het uiteindelijke resultaat zal conform financiële verhouding over partijen worden verdeeld.

12. Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Wethouder H. Willemsen

Dagelijks bestuur : Wethouder H. Willemsen

Vestigingsplaats

Kerk-Avezaath

Doelstelling

Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openlucht recreatie en het toerisme in het gebied, zulks met bestemming van het landschappelijk karakter. Middels aandeelhouderschap in de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied wordt getracht deze doelstelling te realiseren.

Bijdragen

De provincie en gemeenten hebben in het kader van de verzelfstandiging die in 1999 heeft plaatsgevonden (ontstaan B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied) hun bijdragen in de exploitatietekorten afgekocht met als uitgangspunt dat de nieuwe organisatie zichzelf moet bedruipen.

De gemeente Neder-Betuwe heeft in 2008 voor de laatste maal een afkoopsom betaald (€ 158.000) en zal vanaf 2009 geen financiële bijdrage meer leveren.

Eigen vermogen

31 dec 2008

31 dec 2007

Totaal eigen vermogen

0

0

Vreemd vermogen

31 dec 2008

31 dec 2007

Totaal vreemd vermogen

6.910

6.910

Exploitatieresultaat

2007(rek)

2008(rek)

Resultaat voor bestemming

0

0

Resultaat na bestemming

(-/- voordelig, + nadelig resultaat)

Ontwikkelingen

In de jaarrekening van het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal zijn uitsluitend nog de waarde van de deelnemingen in de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied en Avezaath B.V. verantwoord. Alle operationele activiteiten met financiële consequenties worden door de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied uitgevoerd zodat er in de administratie van het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal geen mutaties meer plaatsvinden.

PARAGRAAF 6: GRONDBELEID

Algemeen

Grondbeleid wordt gedefinieerd “als beleid dat is gericht op de markt waar grond wordt gekocht, ontwikkeld, geëxploiteerd en verkocht”.

In concreto gaat het daarbij onder meer om het verwerven van grond, het (tijdig) inzetten van grondbeleidsinstrumenten, het opstellen en beheersen van grondexploitaties, kostenverhaal en grondprijnsbeleid. Het gemeentelijk grondbeleid omvat tevens de strategische visie en doelstellingen op het gebied van grondzaken en met name gebiedsontwikkeling. Het grondbeleid is geen doel op zich maar een middel om vaak gelijktijdig met de inzet van ruimtelijke ordeninginstrumenten, de gemeentelijke doelstellingen te realiseren c.q. te doen realiseren met name op het gebied van wonen, werkgelegenheid, economie, infrastructuur, recreatie en milieu.

Actief, passief en faciliterend grondbeleid

Bij de toepassing van een **actief** grondbeleid vervult de gemeente een dominante en actieve rol: zij neemt initiatief om gronden te verwerven, maakt bouwrijp en geeft kavels uit. Daarmee neemt een gemeente een sturende rol in zowel de productie als de exploitatie van gebiedsontwikkelingen.

Bij **passief** grondbeleid is de grond meestal (grotendeels) in handen van private partijen. Deze verzorgt het bouw- en woonrijp maken en de bebouwing van de uitgeefbare gronden. In dat geval laat een gemeente de aankoop en exploitatie van de grond bewust (geheel) over aan marktpartijen. Het bestemmingsplan vormt immers het sturingsinstrument waarmee de kosten van openbare nutsvoorzieningen op de ontwikkelaar kunnen worden verhaald.

Ingeval van **faciliterend** grondbeleid hebben de grondeigenaar/marktpartijen in de regel een overheersende rol ten opzichte van de gemeente. Zij kan de gewenste ontwikkelingen sturen door kaders te stellen aan de plannen van de private partijen. Een gemeente kan dat doen door:

- De inzet van grondbeleidsinstrumenten als kostenverhaal, onteigening en voorkeursrecht;
- Het stellen van ruimtelijke, programmatische, kwalitatieve en financiële eisen aan de betreffende locatieontwikkeling;
- Het verwerven van gronden ter bevordering van de beoogde ontwikkeling.

Bij een faciliterend grondbeleid kan het initiatief om tot een locatieontwikkeling te komen bij marktpartijen liggen maar ook bij de gemeente.

Huidig beleid

Het grondbeleid is medio 2007 geheel geactualiseerd en integraal opgetekend in een nieuwe Nota Grondbeleid Neder-Betuwe 2007. In deze nota zijn tal van beleidsregels opgenomen ter verbetering en ondersteuning van de sturingsfilosofie en controlerende taak van de raad en uiteraard ook het proces en de besluitvorming bij ruimtelijke projecten en ontwikkelingen.

In 2008 heeft er een onderzoek plaats gevonden door de Rekenkamer betreffende het grondbeleid. Dit heeft geleid tot een aantal aanbevelingen wat een gevolg krijgt in 2009.

Actief grondbeleid

De gemeente Neder-Betuwe staat hoofdzakelijk een actief grondbeleid voor. Daarbij wordt opgemerkt dat dit niet per definitie betekent dat te allen tijde grondverwerving wordt nagestreefd. Grondbezit teneinde het kostenverhaal te vereenvoudigen is na de invoering van de Grondexploitatiewet in 2008 ook “geen must” meer omdat via het publiekrechtelijke spoor (via de bouwvergunning) het kostenverhaal wettelijk afgedwongen kan worden zonder dat de gemeente grond bezit. Het inzetten van dit publiekrechtelijke spoor zal pas aan de orde zijn als via een anterieure (privaatrechtelijke) overeenkomst het kostenverhaal niet of niet voldoende verzekerd kan worden. De praktijk wijst echter uit dat het gevoerde grondbeleid bij een aantal gebiedsontwikkelingen beter gekenmerkt wordt als faciliterend dan actief. Dat wil echter niet zeggen dat de gemeente daardoor haar gestelde doelen niet bereikt.

Kostenverhaal

Indien de gemeente kosten heeft gemaakt voor de aanleg van voorzieningen van openbaar nut, dan verhaalt zij die als grondeigenaar in beginsel via de gronduitgifte. In de gevallen dat daar geen sprake van is, vond kostenverhaal onder de oude WRO plaats via de Exploitatieverordening, de Exploitatieovereenkomst en de Baatbelasting. Onder het nieuwe regiem van de Wro en de daarin opgenomen Grondexploitatiewet zal bij gebiedsontwikkeling het kostenverhaal via een tweesporenbeleid plaats vinden:

- privaatrechtelijk (dus langs de weg van consensus wordt het kostenverhaal verzekerd);
- publiekrechtelijk (door financiële voorwaarden aan de bouwvergunning te verbinden).

Grondprijsbeleid

Uit het streven om een actief grondbeleid te voeren vloeit voort dat de gemeente voor de bepaling van grondwaarden en uitgifteprijzen, de residuele grondwaardeberekening hanteert. Dat wil zeggen dat er marktconforme grondprijzen voor woningbouw en bedrijfsgrond worden gehanteerd.

Afstoten vastgoed

Bij de gemeente is het afstoten van onroerende zaken aan de orde als dat onroerend goed de relevante functie voor de gemeente heeft verloren en bovendien niet via functiewijziging en/of herstructurering op andere wijze ten nutte van de gemeente ingezet kan worden.

Restgroen

Openbaar groen dat geen essentiële groenwaarde (meer) heeft voor de (woon)omgeving wordt in de regel "op verzoek" verkocht. Voor restgroen wordt een tevoren vastgestelde prijs gehanteerd.

Financiële positie

Negatieve planresultaten van gebiedsontwikkelingen worden door de gemeente genomen op het moment dat zij bekend zijn en voldoende "bepaald zijn". Winst wordt pas genomen (voorzichtigheidsprincipe) als die geprognosticeerde winst ook daadwerkelijk is gerealiseerd.

Per 1-7-2007 is door de gemeente een strikt risicomangement ingevoerd via haar Nota Risicomangement en weerstandsvermogen 2007. Voor de gebiedsontwikkelingen betekent dat onder meer dat:

- van iedere (beoogde) gebiedsontwikkeling marktconforme grondexploitaties worden berekend;
- alle grondexploitaties zijn voorzien van een gedegen risicoprofiel (gekwantificeerd in geld);
- er een afdoende "Voorziening" is getroffen om als zich in de toekomst toch risico's voltrekken zoals in het risicoprofiel aangegeven, opgevangen kunnen worden zonder het weerstandsvermogen van de gemeente aan te tasten. De Algemene reserve grondexploitatie is per 1 januari 2009 vastgesteld op een bedrag van € 1.604.091.
- er tenminste 1 x per jaar een Meerjarenperspectief grondexploitaties aan de raad wordt voorgelegd waarin alle geactualiseerde planresultaten van de grondexploitaties zijn verwerkt;
- zonodig tussentijds via een kredietwijziging (aanvullende nieuwe bepaling van de Commissie BBV) de raad gevraagd zal worden tot aanpassing van de betreffende grondexploitatie en de gevolgen daarvan naar reserve en weerstandsvermogen van de gemeente te doen verwerken.

Kostentoe rekening ambtelijke uren aan grondexploitatie:

Op basis van werkelijk geschreven uren in de eerste helft van 2008 en de planning tot het eind van het jaar zullen er substantieel minder uren kunnen worden toegeschreven aan grondexploitaties dan geraamd. Het betreft 40% van de begrote uren. (oorspronkelijk was bij de kaderstelling voorgesteld om voor 50% van de uren een budget onvoorzien te vormen. Dit is 35% geworden vanaf 2012). Door zieke medewerkers en vacatures op de afdeling is de toelevering aan grondexploitaties verminderd. Het 1 op1 vervangen door externen bleek niet mogelijk (beschikbaarheid in de markt). Hoewel de tweede helft van 2008 meer mogelijkheden van urenlevering biedt zal dit geen volledige inhaalslag kunnen zijn voor de opgelopen vertraging, aangezien wettelijke terinzageleggingen moeten worden aangehouden. Hiermee verschuiven ook alle toeleveringen van andere disciplines naar achteren. Bovendien doen zich vertragingen voor in gebiedsontwikkelingen die geen oorzaak vinden in inzet van capaciteit. In 2008 is er uiteindelijk maar 50% van de begrote uren aan de diverse exploitaties toegeschreven.

Bovendien is een berekening gemaakt van de verliezen en winsten uit gebiedsontwikkelingen voor de periode 2009-2013 waarbij tevens de gevolgen voor reserve en weerstandsvermogen van de gemeente zijn aangegeven en verwerkt.

Ultimo 2008 is geïnvesteerd in:

In exploitatie genomen gronden	€ 10.432.000
Grondaankopen/investeringen nog niet in exploitatie genomen	€ 6.950.000
Vorbereidingskosten exploitatieovereenkomsten	€ 1.225.000

In de grondaankopen/investeringen nog niet in exploitatie genomen zijn ook de kosten begrepen die gemaakt zijn voor de toekomstige exploitatie Medel II. Ultimo 2008 is voor Medel IA en Medel II ca € 4,6 miljoen voorgefinancierd door de gemeente Neder-Betuwe.

De meest recente becijfering van in exploitatie genomen en nog niet in exploitatie genomen gronden dateert van 1-1-2009 (uitgezonderd Bonegraaf-West 1-1-2008):

• Herenland	ultimo 2013	€ 1.319.000
• Tolsestraat	ultimo 2010	€ 145.000
• Wilhelminalaan Dodewaard	ultimo 2011	€ 165.000
• Bonegraaf West	ultimo 2014	€ 515.000
• Nedereindsestraat	ultimo 2009	€ 4.000-

De projecten waar gezamenlijk met andere partijen wordt opgetrokken (Medel en Kesteren Zuid) zijn in bovenstaande opstelling niet meegenomen omdat de looptijden nog ver in de toekomst zijn.

Naast de positieve exploitaties moet er ook rekening gehouden worden met exploitaties die niet positief kunnen worden afgesloten:

• Industrierrein Bonegraaf	eind 2009	€ 298.000
• De Leede	eind 2011	€ 938.000

Voor de hierboven genoemde exploitaties zijn voorzieningen gevormd

Voor de dekking van onbenoemde risico's die met de huidige en toekomstige exploitaties gelopen worden wordt een bedrag van € 1,8 miljoen nodig geacht. Dit is gebaseerd op een landelijk normbedrag dat wordt toegepast ter dekking van onbenoemde risico's uit grondexploitaties.

Conclusie is dat algemene reserve grondexploitatie de eerste jaren niet hoog genoeg is om de eventuele risico's grondexploitatie op te kunnen vangen.

In 2008 zijn de volgende grondexploitaties afgesloten:

- Restgronden aansluiting A15 Echteld met een positief saldo van € 45.000
- Voorbereidingskosten ontwikkeling DAMCON-terrein met een negatief saldo van € 56.000
- Restant boekwaarde Westeinde (spuitzone) met een negatief saldo van € 82.000
- Verplaatsing Van Dam meubelen een positief saldo van € 384.000
- Exploitatieovereenkomst Rijnbandijk Noord met een positief saldo van € 55.000
- Overige kleine overeenkomsten/voorbereidingskosten per saldo positief € 6.000

PARAGRAAF 7: BEDRIJFSVOERING

Algemeen

In het duale stelsel ligt de verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoering bij het college. T.b.v. de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad geeft deze paragraaf inzicht in stand van zaken en beleidsverantwoording t.a.v. de bedrijfsvoering.

De bedrijfsvoering ondersteunt en schept de juiste voorwaarden voor de uitvoering van alle gemeentelijke taken en activiteiten. Het welslagen van deze taken en activiteiten is in belangrijke mate afhankelijk van de kwaliteit en omvang van de bedrijfsvoering. De inzet van college, management en medewerkers is om steeds stappen vooruit te zetten om de taken die uit de programmabegroting voortvloeien, zo doelmatig en efficiënt mogelijk uit te voeren.

Personeel en Organisatie

Visie

De lange termijn P&O-visie is als volgt formuleerd: *“Een organisatie die evenwichtig is opgebouwd qua leeftijd, ervaring (in werk en werkomgeving) en expertise (vakkennis en vaardigheden) en die het ontwikkelen van medewerkers centraal stelt en die hen een werkomgeving biedt die inspirerend en veilig is”.*

Deze visie is in 2008 de leidraad geweest bij het actualiseren van diverse beleidsterreinen en het vormgeven van opleidingsplan.

Formatie & kosten

Het uitgangspunt voor de formatieomvang is het organiseren van de benodigde arbeidscapaciteit op het kunnen uitvoeren van de structurele werkzaamheden en een groot deel van de incidentele werkzaamheden met het vaste personeel. De formatie van de organisatie bedroeg per 1-1-2008 126,5 fte's en 145 medewerkers.

Door nieuwe wet- en regelgeving (zoals BAG, DURP, WABO, WMO, E-Overheid, BBV), door verdergaande decentralisering van overheidsdiensten naar lokale overheid, door het oppakken van nieuwe (ruimtelijke) projecten en door de toenemende wensen van inwoners en bedrijven om betrokken te worden bij beleid e.d., is in 2008 duidelijk geworden dat op een aantal cruciale plaatsen in de organisatie de formatieruimte onvoldoende was. In het afgelopen jaar is dan ook een formatieclaim voorbereid die geleid heeft tot formatie-uitbreiding in de begroting 2009-2012 met netto 8,95 fte.

De begroting na deze wijziging laat een totaalbedrag voor personeelslasten zien van afgerond € 8.559.000.

De werkelijke personeelskosten van de organisatie voor 2008 bedroegen in totaal € 7.516.000.

Dit betreft een voordeel van € 1.043.000. Dit voordeel is als volgt ontstaan:

- € 40.000 voordeel op de personeelslasten van het bestuur. Het betreft voornamelijk lagere personeelslasten voor onze huidige en voormalige wethouders;
- € 934.000 is ontstaan door vrijval van personeelslasten door vacatures. Dit budget is in 2008 ingezet voor inhuur van derden;
- € 69.000 niet betaalde FPU rechten over het jaar 2008.

In bijgevoegde tabel is een overzicht gegeven van de gehele organisatie inclusief bestuur.

OVERZICHT VAN PERSONELE LASTEN EN STERKTE		Jaarrekening 2008				
Omschrijving	Begrote sterkte en lasten Begroting voor wijziging 2008		Begrote sterkte en lasten Begroting na wijziging 2008		Werkelijke sterkte en lasten Jaarrekening 2008	
	Formatie	Lasten	Formatie	Lasten	Formatie	Lasten
Totaal Bestuur	0,00	540.367	0,00	580.366	0,00	540.825
Totaal Organisatie	126,50	7.889.043	126,50	7.978.934	126,50	6.975.419
Totaal Bestuur en Organisatie	126,50	8.429.410	126,50	8.559.300	126,50	7.516.244

De noodzakelijke arbeidscapaciteit voor de uitvoering van de programma's zou grotendeels door eigen personeel moet worden geleverd. Vooral de afdelingen Ruimte en Middelen hebben dit jaar echter een groter beroep moeten doen op externe inhuur i.v.m. niet te vervullen vacatures en ziekte. In 2008 hebben we al met al i.v.m. langdurige zieken voor € 490.135 extern ingehuurd en i.v.m. vacatures voor € 890.678 extern ingehuurd.

Overzicht inhuur van derden				
	Begroting voor wijziging 2008	Begroting na wijziging 2008	Jaarrekening 2008	Verschil
inhuur derden i.v.m. vrijval van vacaturegelden	0	934.000	890.678	-43.322
inhuur i.v.m. langdurige zieken	172.000	542.950	490.135	-52.815
	172.000	1.476.950	1.380.813	-96.137

Het overschot van € 96.000 op het budget inhuur van derden is grotendeels ontstaan door het feit dat het moeilijk is om goed gekwalificeerd personeel te vinden dat direct op een bepaalde werk gezet kan worden. Hierdoor is er wel budget maar geen mensen.

De inschaling van de functies wordt bepaald door het inwonersaantal < 25.000. Om toch een aantrekkelijker werkgever te kunnen zijn, heeft de gemeente in 2008 haar werknemers de mogelijkheid geboden om maximaal gebruik te maken van fiscale voordelen in het bruto-netto traject via het zogenaamde NB-Flexa systeem. Hier is in 2008 door 30,6% van de werknemers gebruik van gemaakt. Al met al heeft NB-Flexa een vrijval aan werkgeverslasten van € 11.800 opgeleverd. Het werknemersvoordeel voor de gehele organisatie bedroeg € 24.700. Qua inkomensmanagement door medewerkers zelf loopt Neder-Betuwe nog steeds als een van de weinig gemeentes voorop en kan zich daarmee onderscheiden t.o.v. andere werkgevers in gemeenteland.

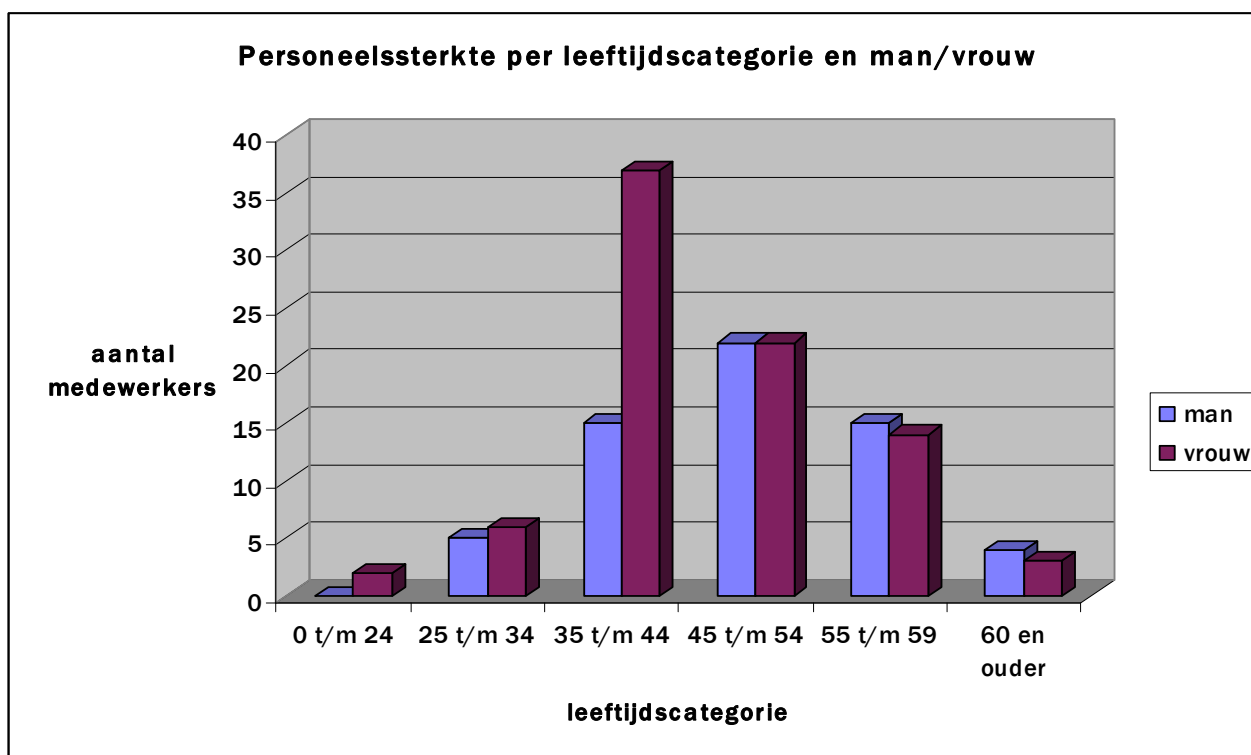
In 2008 is in het kader van de definitieve functiewaardering een reparatieronde gestart van het functieboek, met als gepland sluitstuk, de definitieve waardering. De afronding van dit traject vindt niet eind 2008 plaats maar medio 2009.

Personeelbestand 2008

Ook 2008 was een jaar met een relatief grote uit- en instroom. Er zijn 22 medewerkers uitgestroomd. In 2008 heeft 1 medewerker gekozen om gebruik te maken van de mogelijkheid om vervroegd met pensioen te gaan (FPU). Het merendeel van de medewerkers heeft ontslag verzocht om elders een baan te aanvaarden of als zelfstandige te starten. Enkele medewerkers hebben om ontslag verzocht i.v.m. gezondheid of ouderschap. Aan 2 medewerkers is administratief ontslag verleend.

Gedurende 2008 zijn 21 nieuwe medewerkers verwelkomd. Een gedeelte (86%) via de eigen werving- en selectieprocedure, de rest via de tussenkomst van andere organisaties zoals detachering- of uitzendbureaus. Door het relatief grote personeelsverloop is er tussentijds extra budget gevraagd voor de kosten van werving - en selectie. De totale kosten voor werving - en selectie bedroegen € 77.983.

Doorstroom: 12 vacatures zijn intern vervuld. 8 hiervan ontstonden door wijzigingen in het functieboek. Het jaar is afgesloten met 11 openstaande vacatures.

Opleidingen en trainingen

Op basis van het opleidingsplan 2008 hebben individuele medewerkers (meerjarige) opleidingen en cursussen gevolgd voor op peil houden en/of verwerven van noodzakelijke kennis en vaardigheden voor hun functie. Daarnaast is een deel van het budget ingezet om medewerkers de mogelijkheid te bieden zich verder te ontwikkelen en (op termijn) door te stromen.

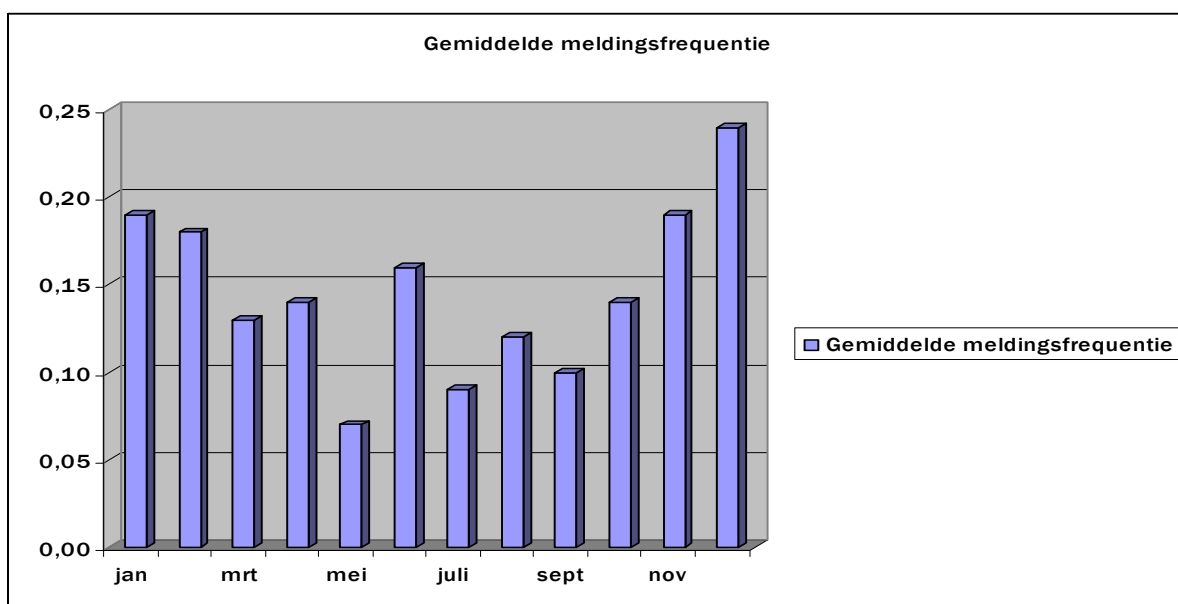
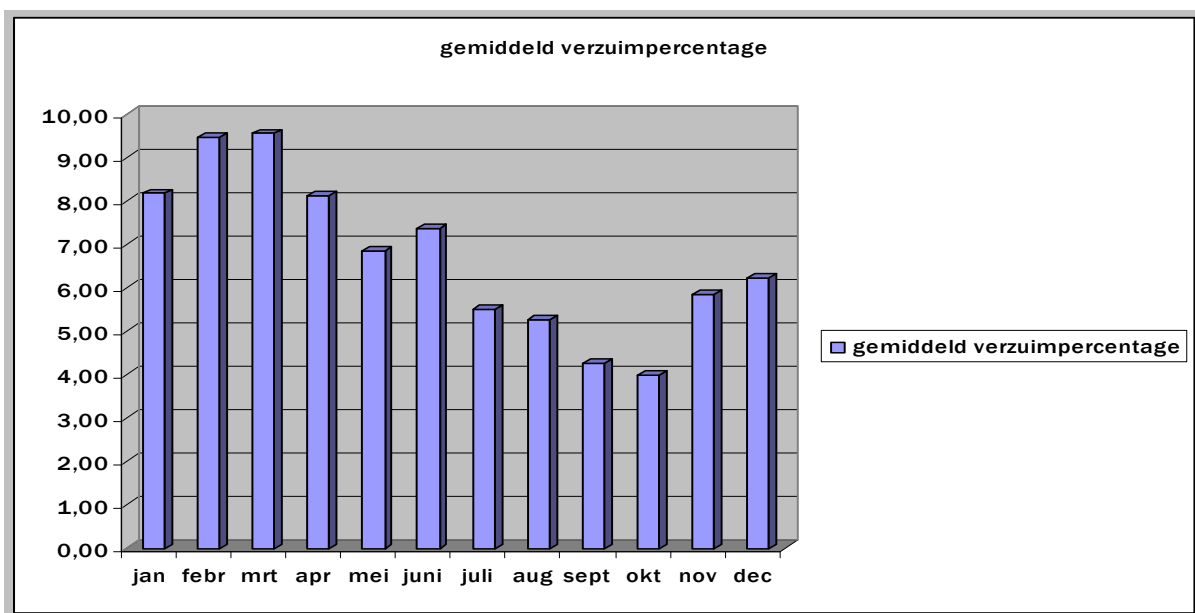
De in-company training 'CiEP' (die de hele organisatie in 2007 heeft gevolgd) is in 2008 ook door nieuwe medewerkers gevolgd. Dit om te zorgen dat er volgens een bepaalde, organisatiebrede methodiek zo effectief en efficiënt mogelijk gewerkt kan worden.

De kosten voor opleidingen en trainingen bedroegen in 2008 € 171.445. Begroot was € 178.543.

Ziekteverzuim

Het percentage ziekteverzuim voor 2008 bedroeg 6,73%¹. In 2007 is het arbo-beleid geactualiseerd om het ziekteverzuim terug te kunnen dringen en de aanbesteding van een nieuwe arbodienst gestart. Medio 2008 is de nieuwe arbodienst gestart. De meer zakelijke aanpak heeft zijn vruchten afgeworpen zoals ook blijkt uit onderstaande tabel van het gemiddeld verzuim over het jaar. In de tweede helft van 2008 is het ziekteverzuim gedaald naar 5,49%. In de begroting 2008 was er rekening gehouden met een ziekteverzuimpercentage van 5,6%

Helaas zijn er in 2008 enkele medewerkers zeer ernstig ziek geworden en is een van de collega's begin 2009 aan haar ziekte overleden.

¹ Landelijk gemiddelde is op dit moment nog niet bekend.

Organisatiestructuur

Het uitgangspunt voor de organisatiestructuur is het bedrijfsvoeringsconcept dat na de reorganisatie is ingevoerd. Dit behelst een directiemodel met vijf afdelingen, een concernstaf en de brandweer. De Gemeentewinkel heeft in dit concept een belangrijke plaats als het eerste -en voor een groot aantal diensten- enige contactpunt voor inwoners en derden: de 'één loket gedachte' uit het programma Bestuur en burger.

Bij de vaststelling van de begroting 2009—2012 heeft de raad het voorstel goedgekeurd om 2 extra afdelingen te creëren. De belangrijkste redenen daarvoor waren de te groot geworden span of control van een drietal afdelingen en de behoefte aan een andere bundeling en versterkte inzet op het terrein van financiën en AO/IC.

Ontwikkeling van de organisatie

In 2007 is een meerjarig ontwikkelingstraject ingezet, onder de werknaam "Nieuwe Neder-Betuwe lijn". Daarmee zijn de medewerkers uitgedaagd om heel actief mee te denken en te werken aan verbeteringen in werkwijze, processen, structuur en gedrag van organisatie en afdelingen. In 2008 is voor de tweede maal de mening gepeild van medewerkers en is geconstateerd dat er op de nodige onderdelen verbetering is opgetreden.

Samenwerking

In het kader van doelmatigheid is ook in 2008 naar mogelijkheden gezocht tot regionale/gemeentelijke samenwerking. Neder-Betuwe participeert in een regionaal programma inzake Vraaggerichte Dienstverlening. Het programma heeft tot hoofddoelstelling: het verlenen van hoogwaardige dienstverlening aan de regionale burgers, bedrijven en maatschappelijke instellingen, tegen zo laag mogelijke kosten. In 2008 is onder die vlag het opstellen van een businesscase voor een Shared Service Centre ICT gestart. Een voorstel tot besluitvorming wordt verwacht in het tweede kwartaal 2009.

Daarnaast is binnen de Regio Rivierenland gestart met de verkenning voor de oprichting van een Omgevingsdienst die de taken rond vergunningverlening, handhaving en toezicht op zich kan nemen. Deze ontwikkeling is mede ingegeven door de wens van Binnenlandse Zaken tot schaalvergroting.

Informatie- en automatiseringsbeleid

ICT ondersteunt een modern bestuur, betere dienstverlening aan burgers, meer efficiency in interne bedrijfsvoering.

Interne ontwikkelingen:

Het Informatisatiebeleidsplan inclusief de projectenkalender is een leidraad voor de uitvoering en monitoring van ICT-gerelateerde projecten. Eind 2008 is de update gestart van de projectenkalender om de nieuwe eisen te verwerken die het Rijk, via het NUP (Nationale Uitvoeringsprogramma), aan gemeenten stelt.

De gemeente bouwde ook in 2008 gestaag voort aan de digitalisering van haar informatie- en documentstromen onder de werknaam 'Decos Web'. Dit traject heeft ten doel de interne bedrijfsvoering te verbeteren en het klantvolgsysteem te realiseren, zoals genoemd in het coalitieprogramma. Op termijn (2010) zal een klant namelijk via de website toegang krijgen tot statusinformatie en achterliggende documenten van zijn aanvraag. In 2008 is het systeem voor de post- en documentregistratie geheel vernieuwd en ingevoerd in de organisatie. Tevens is een begin gemaakt met de digitalisering van zaakdossiers.

Externe ontwikkelingen:

Zie de ontwikkelingen inzake het SCC-ICT onder het kopje "Samenwerking".

Huisvesting en facilitair

Huisvesting

In de tweede helft van 2008 zijn de mogelijkheden en financiële randvoorwaarden van (ver)nieuwbouw van het gemeentehuis in Opheusden verkend. Daarin is expliciet betrokken het concept van flexibel werken door de gehele organisatie. Dit heeft geleid tot een raadvorstel begin 2009 voor een voorbereidingskrediet.

Inkoop:

De gemeente Neder-Betuwe participeert in een gezamenlijk Inkoopbureau van de Regio Rivierenland. Daarmee beschikt de gemeente over extra expertise bij het aanbesteden en kan er efficiëncywinst behaald worden met grotere gezamenlijke inkooptrajecten of met het werken van mantelcontracten.

In 2008 zijn de grote gezamenlijke inkooptrajecten centraal opgepakt:

Wet inburgering, leerlingenvervoer, snelheidsindicatiepanelen, Wmo- hulp bij het huishouden, Wmo-indicatie, accountantsdiensten.

Daarnaast zijn de de volgende kleine gezamenlijke inkooptrajecten uitgevoerd: haalbaarheidsonderzoek maken Bodem Kwaliteitskaart, Energie Prestatie Adviezen, adviseur gevelisolatie ISV 2, adviseur Business Shared Service Center Vraaggerichte Dienstverlening, kantoorartikelen, beplanting, luchtfoto's.

Financiën

Inrichting planning & control

De gemeenteraad, als volksvertegenwoordiging en kaderstellende orgaan heeft de volgende P&C-cyclus instrumenten ter beschikking: het coalitieprogramma, de kadernota die als raamwerk fungeert voor de in het vierde kwartaal op te stellen programmabegroting, de programmarekening, en twee tussentijdse rapportages, zijnde Berap I (1^e 4-maandsrapportage) en Berap-II (2^e 8-maandsrapportage).

De organisatie heeft voortdurend aandacht voor mogelijkheden om beter in control te geraken en de verbeteringen te blijven vasthouden. In de tweede helft van 2008 is verkend waar voor de gemeente Neder-Betuwe voor 2009 verbetermogelijkheden liggen op de terreinen van financiën, middelen en beleid en hoe de invulling van de functies van controller en AO/IC daar het beste op afgestemd kunnen worden.

Processen en deregulering

De beschrijving en optimalisatie van processen is een permanente activiteit in de organisatie.

Bij de beschrijving van de processen wordt de mogelijkheid voor deregulering meegenomen. Dit om efficiency te bevorderen en 'red tape' ('bureaucratie') te verminderen.

De gemeente participeerde in 2008 in de landelijke pilot Interbestuurlijke Taskforce Deregulering van het ministerie van binnenlandse zaken. De opstart tot deze pilot heeft enige tijd geduurd. Het initiatief hiervoor ligt bij het ministerie. De huidige stand van zaken is dat de gemeente in 2009 gaat meedoen aan het project "begrijpelijke formulieren.

Tevens is Neder-Betuwe deelnemer geweest in het regionale KvK-project Vermindering regeldruk bedrijfsleven. Het rapport dat binnen dit project is uitgebracht (door Sira) heeft geleid tot de vaststelling van de nieuwe APV in 2008 waarin een aantal aanbevelingen zijn overgenomen. Verder zal er een voorstel worden gedaan om een wijziging in de APV op te nemen ten aanzien van de kapvergunning. Deze wijziging zal het aantal vergunningen doen afnemen. SIRA heeft ook andere aanbevelingen gedaan ten aanzien van deregulering binnen de gemeentelijke organisatie. Momenteel wordt bekeken welke aanbevelingen overgenomen worden en hoe deze aanbevelingen worden ingevoerd in de organisatie.

Doelmatig- en doeltreffendheidsonderzoeken

Het college dient jaarlijks een doelmatigheidsonderzoek te verrichten naar (onderdelen) van het gevoerde bestuur. Het onderzoek betreft de doeltreffendheid van processen en dan met name de mate waarin prestaties worden gerealiseerd met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen.

Daarnaast dient het college een doeltreffendheidsonderzoek van (delen van) programma's en paragrafen uit te voeren waarbij het gaat om prestatie en effecten van het gevoerde beleid. Onder deze categorie vallen ook beleidsevaluaties.

In 2008 is de doelmatigheid van de herwaardering WOZ onderzocht.

Daaruit blijkt dat het proces goed in elkaar zit met de controlemomenten op de juiste plekken. Uit de inspectie van de Waarderingskamer (rapport d.d. 16 september 2008) is gebleken dat de uitvoering van de Wet WOZ in de gemeente Neder Betuwe goed verloopt.

Een van de aanbevelingen is om op de internetsite van de gemeente Neder Betuwe een link te zetten naar de Waarderingskamer waar de managementsamenvatting van het onderzoek is opgenomen. Op deze wijze worden de inwoners van Neder Betuwe geïnformeerd dat de Wet WOZ goed wordt uitgevoerd, wat mogelijk het aantal bezwaarschriften zal verminderen. En om geen eigen interne controle uit te voeren op de werkzaamheden gezien de grondigheid van het proces en geringe risico.

Tevens is een onderzoek uitgevoerd naar de doeltreffendheid van Bijzondere Bijstand.

Daaruit blijkt dat van de potentiële doelgroep (745 huishoudens) 22 % een aanvraag heeft ingediend. Dat is een klein percentage van de potentiële doelgroep; met die kanttekening dat niet bekend is of er door meerdere huishoudens bijzonder kosten in 2007 zijn gemaakt die onder de Bijzonder Bijstand zouden kunnen vallen. In zijn algemeen geldt voor sommige niet-gebruikers dat ze het geld niet nodig hebben of het de moeite niet loont. Uit landelijk onderzoek blijkt dat taalvaardigheid, sociaal isolement, gezondheid en eerdere ervaringen met instanties niet van invloed zijn op het al dan niet aanvragen van bijzondere bijstand.

Van alle aanvragen heeft 93,2% van de aanvragen geleid tot een toekenning van bijzondere bijstand. De aanvragers zijn derhalve goed op de hoogte onder welke voorwaarden en waar voor bijzonder bijstand aangevraagd kan worden.

De randvoorwaarden (per 1 januari 2008 is er een communicatieplan, zie nota Bijzondere bijstand en Voorzieningen 2008) om de doelgroep te bereiken zijn bij de gemeente voor een groot deel aanwezig. De aanbevelingen uit het onderzoek zijn om zowel de actieve als passieve informatievoorziening nog verder op te pakken en actief beleidsinformatie te verzamelen om de potentiële doelgroep nog beter in beeld te krijgen.

gemeente
Neder-Betuwe

*Programmarekening
2008*

Jaarrekening

**PROGRAMMAREKENING
EN TOELICHTING**

OVERZICHT VAN GEREALISEERDE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA VOOR BESTEMMING.

OVERZICHT VAN GEREALISEERDE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA VOOR BESTEMMING									
Nr: Programma's	Begroting 2008 na wijziging			Rekening 2008			Verschil	Verschil	Verschil
	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €
P1 Bestuur en Burger	4.159	-424	3.735	4.114	-575	3.539	-45	-151	-196
P2 Openbare Orde en Veiligheid	1.854	-193	1.662	1.850	-238	1.612	-5	-45	-50
P3 Openbare Ruimte	4.635	-287	4.347	4.694	-364	4.330	59	-77	-18
P4 Economie	3.326	-3.338	-12	3.657	-3.688	-31	330	-349	-19
P5 Scholing en Vorming	3.504	-456	3.048	3.581	-503	3.078	76	-47	30
P6 Welzijn en Cultuur	2.759	-293	2.466	2.706	-329	2.377	-53	-36	-89
P7 Zorg, Werk en Inkomen	9.474	-5.196	4.279	10.165	-5.836	4.329	691	-640	50
P8 Bouwen en Milieu	15.838	-12.211	3.628	20.608	-17.330	3.279	4.770	-5.119	-349
D Algemene dekkingsmiddelen	0	-21.936	-21.936	0	-22.081	-22.081	0	-145	-145
Werkelijk resultaat voor bestemming	45.550	-44.334	1.216	51.374	-50.944	430	5.824	-6.610	-786
+ = tekort - = overschot									

OVERZICHT VAN WERKELIJKE MUTATIES RESERVES PER PROGRAMMA

OVERZICHT VAN WERKELIJKE MUTATIES RESERVES TOTAAL									
Nr: Programma's	Begroting 2008 na wijziging			Rekening 2008			Verschil	Verschil	Verschil
	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €
R Mutaties in reserves	2.109	-3.348	-1.239	1.979	-3.267	-1.288	-129	81	-48
+ = tekort - = overschot									

OVERZICHT VAN WERKELIJKE MUTATIES RESERVES PER PROGRAMMA.									
Nr: Programma's	Begroting 2008 na wijziging			Rekening 2008			Verschil	Verschil	Verschil
	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €
P1 Bestuur en Burger	47	-88	-41	47	-88	-42	0	0	0
P2 Openbare Orde en Veiligheid	45	-529	-484	45	-520	-475	0	9	9
P3 Openbare Ruimte	61	-211	-150	61	-219	-158	0	-8	-8
P4 Economie	50	-122	-72	50	-122	-72	0	0	0
P5 Scholing en Vorming	384	-82	302	390	-90	300	6	-8	-1
P6 Welzijn en Cultuur	153	-232	-79	153	-223	-70	0	9	9
P7 Zorg, Werk en Inkomen	0	-155	-155	0	-140	-140	0	15	15
P8 Bouwen en Milieu	220	-911	-691	171	-872	-701	-49	39	-10
D Algemene dekkingsmiddelen	1.148	-1.018	130	1.062	-993	70	-85	25	-60
Het werkelijk resultaat									
+ = tekort - = overschot	2.109	-3.348	-1.239	1.979	-3.267	-1.288	-129	81	-48

OVERZICHT VAN GEREALISEERD RESULTAAT VOOR EN NA BESTEMMING

OVERZICHT VAN GEREALISEERD RESULTAAT VOOR EN NA BESTEMMING.									
Nr: Programma's	Begroting 2008 na wijziging			Rekening 2008			Verschil		Verschil
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Werkelijk resultaat voor bestemming	45.550	-44.334	45.088	51.374	-50.944	430	5.824	-6.610	-786
R Mutaties in reserves	2.109	-3.348	-1.239	1.979	-3.267	-1.288	-129	81	-48
S Werkelijk resultaat na bestemming	47.659	-47.682	-23	53.353	-54.211	-857	5.695	-6.529	-834
+ = tekort - = overschot									

OVERZICHT VAN VERSCHILLEN PER PROGRAMMA

OVERZICHT VAN VERSCHILLEN PER PROGRAMMA									
Nr: Programma's	Begroting 2008 na wijziging			Rekening 2008			Verschil		Verschil
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
	€	€	€	€	€	€	€	€	€
P1 Bestuur en Burger	4.159	-424	3.735	4.114	-575	3.539	-45	-151	-196
P2 Openbare Orde en Veiligheid	1.854	-193	1.662	1.850	-238	1.612	-5	-45	-50
P3 Openbare Ruimte	4.635	-287	4.347	4.694	-364	4.330	59	-77	-18
P4 Economie	3.326	-3.338	-12	3.657	-3.688	-31	330	-349	-19
P5 Scholing en Vorming	3.504	-456	3.048	3.581	-503	3.078	76	-47	30
P6 Welzijn en Cultuur	2.759	-293	2.466	2.706	-329	2.377	-53	-36	-89
P7 Zorg, Werk en Inkomen	9.474	-5.196	4.279	10.165	-5.836	4.329	691	-640	50
P8 Bouwen en Milieu	15.838	-12.211	3.628	20.608	-17.330	3.279	4.770	-5.119	-349
D Algemene dekkingsmiddelen	0	-21.936	21.936	0	-22.081	22.081	0	-145	-145
Werkelijk resultaat voor bestemming	45.550	-44.334	45.088	51.374	-50.944	430	5.824	-6.610	-786
R Mutaties in reserves	2.109	-3.348	-1.239	1.979	-3.267	-1.288	-129	81	-48
S Werkelijk resultaat na bestemming	47.659	-47.682	-23	53.353	-54.211	-857	5.695	-6.529	-834
+ = tekort - = overschot									

ANALYSE VAN HET VERSCHIL PER PROGRAMMA

Voor een analyse van het verschil per programma wordt verwezen naar de bij de programmaverantwoording per programma opgenomen analyses.

OVERZICHT VAN DE GEREALISEERDE ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Overzicht van Algemene Dekkingsmiddelen 2008		x € 1.000	
	Opbrengst Begroot voor wijziging	Opbrengst Begroot na wijziging	Opbrengst Werkelijk
Lokale heffingen (besteding niet gebonden)			
OZB Zakelijk gerechtigden woningen	-2.385	-2.299	-2.298
OZB Feitelijke gebruikers woningen	0	0	0
OZB Zakelijk gerechtigden niet-woningen	-647	-624	-621
OZB Feitelijke gebruikers niet-woningen	-463	-443	-433
Toeristenbelasting	-65	-65	-51
Hondenbelasting	-123	-123	-106
	-3.684	-3.554	-3.508
Algemene Uitkering			
Algemene uitkering gemeentefonds	-15.548	-16.606	-16.741
Algemene uitkering gemeentefonds vorige jaren	0	-55	-109
	-15.548	-16.661	-16.850
Saldo Financieringsfunctie			
Rente uitkering			
- Vitens	-51	-52	-52
Dividenduitkeringen	0	0	0
- Vitens	-12	-48	-48
- BNG	-40	-32	-32
- Grondbank	-1	-1	-1
Interne financiering	-1.501	-1.589	-1.589
	-1.605	-1.722	-1.722
Saldo compensabele btw en uitkering uit het BTW compensatiefonds			
compensabele BTW compensatiefonds	2.500	2.500	2.498
uitkering uit BTW compensatiefonds	-2.500	-2.500	-2.498
voor eigen rekening	0	0	0
	-20.837	-21.936	-22.081

OVERZICHT VAN DE AANWENDING VAN ONVOORZIEN

De uitgaven die ten laste van het budget onvoorziene uitgaven worden gebracht dienen in principe te voldoen aan de volgende criteria: onontkoombaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar.

De aanwending van deze stelpost kan uitsluitend plaatsvinden door middel van een begrotingswijziging.

In de programmabegroting is in programma 1 een budget voor onvoorziene uitgaven opgenomen ad. € 85.050. Ten aanzien van de hoogte van het budget onvoorziene uitgaven wordt als richtlijn gehanteerd een bedrag van €3,78 per inwoner (22.500).

In het begrotingsjaar zijn de volgende begrotingswijzigingen ten laste van onvoorziene uitgaven gebracht:				
	Begroting 2008 voor wijziging	Begroting 2008 na wijziging	Rekening 2008	Besteed budget
Budget 2008	-85.050	-21.262	-21.262	63.788

Programma:	Begrotingsw. in raadsvergadering d.d.	Bedrag:	Onderwerp:
Programma 1	Bestuursrapportage 1 nr 6: 26-06-2008	31.000	Ingezet als dekking voor deelname aan een regionaal programma vraaggerichte dienstverlening. Dit heeft betrekking op ICT-samenwerking
Programma 1	Bestuursrapportage 1 nr: 6 26-06-2008	3.620	Ingezet als dekking voor het opstarten van de website Neder-Betuwe in cijfers.
Programma 1	Bestuursrapportage 2 nr: 8 30-10-2008	29.168	Ingezet als dekking voor inhuur personeel van derden
	Totaal:	63.788	

OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Overzicht van incidentele Baten en lasten.

	Omschrijving	Lasten	Baten
P1	Personeelslasten huidige wethouders	-26.000	
P1	Bijdrage Regio Rivierenland	-98.000	
P1	Opsporing explosieven	22.000	
P3	Storting voorziening wegen achterstallig onderhoud	479.000	
P3	Kosten gladheidsbestrijding	-25.000	
P7	WWB: lagere uitkering door daling cliënten	-80.000	
P7	Bbz: aanvullende uitkering over 2006		-35.000
P7	Fraudebestrijding (hoogwaardig handhaven)		-18.000
P7	Schoolmaatschappelijk werk, realisatie medio 2009	-32.000	
P7	WMO hulp bij huishouding	138.000	
P7	WMO woningaanpassingen	79.000	
P7	WMO vervoersvoorzieningen	56.000	
P7	WMO rolstoelen	-18.000	
P8	Doorschuiven activiteiten afdeling milieu naar 2009	-50.000	
P8	Woonwagens: vrijval verplichting en doorschuiven activiteite	-40.000	40.000
P8	Resultaat afsluiten diverse grondexploitaties		-352.000
		405.000	-365.000

40.000

gemeente
Neder-Betuwe

*Programmarekening
2008*

Jaarrekening

BALANS EN TOELICHTING

BALANS

Bedragen x € 1.000

Balans gemeente Neder-Betuwe					
ACTIVA			PASSIVA		
Omschrijving	31-12-08	31-12-07	Omschrijving	31-12-08	31-12-07
Vaste activa			Vaste passiva		
Immaterieel			Eigen vermogen		
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	233	292	Algemene reserve	1.688	1.232
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	0	0	Bestemmingsreserves tbv tariefegalisatie	0	0
	233	292	Overige bestemmingsreserves	16.717	18.416
			Nog te bestemmen resultaat	857	45
				19.262	19.693
			Voorzieningen		
			Voorz. voor verplichtingen/verliezen/risico's	2.262	5.881
			Egalisatievoorzieningen	5.715	5.754
			Voorz. uit van derden verkregen middelen	31	456
				8.008	12.091
Materieel			Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
Investerings met economisch nut	39.300	32.514	Obligatieleningen	0	0
Investerings met maatschappelijk nut	723	895	Onderhandse leningen van binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0
In erfpacht	0	0	Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	32.737	16.254
	40.023	33.409	Onderhandse leningen van binnenlandse bedrijven	0	0
Financieel			Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	0	0
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	77	77	Onderhandse leningen van buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	0	0
Aan gemeenschappelijke regelingen	0	0	Door derden belegde gelden	0	0
Aan overige verbonden partijen	0	0	Waarborgsommen	1	1
Leningen aan woningbouwcorporaties	0	0		32.738	16.255
Aan deelnemingen	0	0		60.009	48.039
Aan overige verbonden partijen	0	0	Vlottende passiva		
Overige langlopende geldleningen	1.286	1.385	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Overige uitzettingen met en rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0	Kasgeldleningen	0	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	121	284	Bank- en girosaldi	0	0
	1.485	1.746	Overige schulden	2.611	3.813
				2.611	3.813
Totaal vaste activa	41.741	35.447	Totaal vaste financieringsmiddelen	60.009	48.039
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Voorraden			Overlopende passiva		
Grond-en hulpstoffen niet in exploitatie genomen bouwgronden	6.950	3.208		1.914	999
Grond-en hulpstoffen overige	0	0			
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	10.386	9.329			
Gereed product en handelsgoederen	0	0			
	17.336	12.537			
	3.432	2.538			
Overlopende activa					
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar					
Vorderingen op openbare lichamen	52	422			
Verstrekte kasgeldleningen	0	0			
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	0	0			
Overige vorderingen	608	1.085			
	659	1.507			
Liquide middelen					
Kas- bank- en girosaldi	1.365	822			
Totaal vlottende activa	22.793	17.404	Totaal vlottende passiva	4.525	4.812
Totaal generaal	64.534	52.851	Totaal generaal	64.534	52.851

Vorderingen Sociale zaken

1.264

1.282

Te verrekenen met Rijk en gemeente
Gewaarborgde geldleningen

1.264

49.921

1.282

51.255

TOELICHTING OP DE BALANS.

ALGEMENE WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Met ingang van 1 januari 2004 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in werking getreden.

De jaarrekening is dan ook opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het BBV geeft.

In de financiële verordening zijn, met verwijzing naar de notitie Afschrijvingsbeleid 2003, nadere kaders opgenomen voor de waardering van vaste activa.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

GRONDSLAGEN VASTE ACTIVA

Vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Immateriële vaste activa

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven.

Het saldo van agio en disagio wordt lineair gedurende maximaal de looptijd van een geldlening afgeschreven.

Afsluitkosten voor geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Materiële vaste activa met economisch nut

Materiële vaste activa met economisch nut worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur.

Op voorstel van het college kan hiervan worden afgeweken door annuïtaire afschrijving toe te passen. Bijdragen van derden worden in mindering gebracht op de investeringssom. Het saldo vormt de afschrijvingsbasis. De te hanteren afschrijvingstermijn wordt per actief beoordeeld aan de hand van de verwachte economische levensduur. Binnen de onderstaande hoofdgroepen worden globaal de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

Materiële vaste activa met economisch nut	Periode
- Gronden en terreinen	0 jaar
- Woonruimten	15, 20, 25 jaar
- Bedrijfsgebouwen	5 tot 40 jaar
- Vervoermiddelen	5 tot 10 jaar
- Grond, weg-, waterbouwkundige werken	5 tot 60 jaar
- Machines, apparaten en installaties	5 tot 20 jaar
- Overige materiële vaste activa	5 tot 40 jaar

De ten behoeve van bepaalde investeringen (met economisch nut) gevormde bestemmingsreserves worden aan de passiefzijde van de balans verantwoord. Jaarlijks worden de kapitaallasten van die investeringen van deze reserves afgeboekt, ten gunste van het overzicht mutaties in reserves op de rekening van baten en lasten.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut kunnen worden geactiveerd, na aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves. Bij raadsbesluit kan hiervan worden afgeweken en toch tot activering worden overgegaan. Op investeringen in de openbare ruimte wordt lineair afgeschreven in 10 tot 20 jaar. De notitie Afschrijvingsbeleid is op 15 mei 2003 door de gemeenteraad vastgesteld. Actualisatie en aanpassing van de notitie aan het BBV zal naar verwachting in 2009 plaatsvinden.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingprijs.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs dan vindt afwaardering plaats.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

GRONDSLAGEN VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden en verspreide gronden worden opgenomen op basis van de reeds uitgegeven kosten van grondaankopen, voorbereidingen en dergelijke. De boekwaarden van de gronden worden vermeerderd met het jaarlijks bij te schrijven nadelig exploitatiesaldo en, indien noodzakelijk, verminderd met een bijdrage uit de algemene reserve.

De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Verliezen worden genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Producten gereed worden, indien aanwezig, gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid van de belastingdebiteuren en de overige debiteuren is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd. De hoogte van deze voorziening wordt getoetst aan de hand van de volgende kader/richtlijnen voor openstaande vorderingen:

20% van het saldo betrekking hebbend op het dienstjaar -1

30% van het saldo betrekking hebbend op het dienstjaar -2

50% van het saldo betrekking hebbend op het dienstjaar -3

100% van het saldo betrekking hebbend op het dienstjaar -4.

Hierbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de op het moment van opstellen van de jaarrekening inmiddels ontvangen bedragen en met vorderingen waarvoor betalingsregelingen zijn getroffen.

De voorziening wordt in mindering gebracht op het totaalbedrag van de vorderingen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

GRONDSLAGEN PASSIVA

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Voorzieningen uit van derden verkregen middelen (met uitzondering van de door Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren) worden gewaardeerd na aftrek van de in het kader van deze middelen relevante gemaakte kosten.

In 2008 zijn de BBV voorschriften met betrekking tot het reserveren van door derden verkregen gelden gewijzigd. In artikel 49b wordt gesteld dat de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren niet meer in een voorziening worden gestort, maar op de balans worden opgenomen als vooruit ontvangen bedragen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

De schuldrestanten per het einde van het boekjaar van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen en garantstellingen zijn, buiten de balanstelling opgenomen. Nadere informatie is onder de niet uit de balans blijvende verplichtingen opgenomen.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER
(bedragen in de overzichten x € 1.000,-)

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde per 31-12-2008	Boekwaarde per 31-12-2007
Overige immateriële vaste activa:		
Kosten afsluiten geldleningen/saldo agio en disagio	233	292
Kosten onderzoek en ontwikkeling	0	0
Totaal	233	292

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2008:

	Boekwaarde 01-01-08	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaarde- ringen	Boekwaarde 31-12-08
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	292	0	0	58	0	0	233
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	292	0	0	58	0	0	233

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-08	Boekwaarde per 31-12-07
Investerings met economisch nut	39.300	32.514
Investerings met (uitsluitend) maatschappelijk nut	723	895
Totaal	40.023	33.409

Investerings met economisch nut

De investeringen met economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boekwaarde per 31-12-08	Boekwaarde per 31-12-07
Boekwaarde		
Gronden en terreinen	2.564	2.031
Woonruimten	13	15
Bedrijfsgebouwen	21.278	14.965
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	14.399	14.839
Vervoersmiddelen	119	34
Machines, apparaten en installaties	220	96
Overige materiële vaste activa	707	533
Totaal	39.300	32.513

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

	Boekwaarde 01-01-08	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-08
Gronden en terreinen	2.031	533	0	0	0	2.564
Woonruimten	15	0	0	2	0	13
Bedrijfsgebouwen	14.965	6.910	0	598	0	21.278
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	14.839	158	0	598	0	14.399
Vervoermiddelen	34	110	0	25	0	119
Machines, apparaten en installaties	96	169	0	45	0	220
Overige materiële vaste activa	533	260	0	87	0	707
Totaal	32.513	8.141	0	1.355	0	39.300

Onder bijdragen van derden worden de bijdragen van derden opgenomen, die direct gerelateerd zijn aan de investering.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaande overzichten vermeld (bedragen x € 1000).

Gronden en terreinen		
Grondkosten Sebaschool te Ochten	€	513
Grondkosten nieuwbouw sportvoorziening Kesteren	€	20
Totaal van vermeerderingen Gronden en terreinen	€	533

Bedrijfsgebouwen		
Nieuwbouw sportvoorziening Kesteren	€	790
Nieuwbouw gymnastieklokaal (scholen) Kesteren	€	422
Definitieve huisvesting van Lodensteincollege	€	4.977
Nieuwbouw De Hoenderik	€	118
Nieuwbouw Sebaschool	€	603
Totaal van vermeerderingen bedrijfsgebouwen	€	6.910

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken		
Riolering Oranjebuurt Dodewaard	€	52
Riolering Dorpsplein Dodewaard/Industrieweg Ochten	€	17
Vervangen rioolpompen	€	42
Afronding uitbreiding Markstraat	€	41
Totaal van vermeerderingen grond-, weg- en waterbouwkundige werken	€	152

Vervoermiddelen		
Aanschaf dienstauto's brandweer	€	50
Inrichting voertuigen brandweer	€	60
Totaal vervoermiddelen	€	110

Machines, apparaten en installaties		
Aanschaf veegmachine	€	139
Aanschaf strooimachine	€	30
Totaal machines, apparaten en installaties	€	169

Overige materiële vaste activa		
Bepakking / brandweerkleding	€	46
Onderwijsvernieuwing Pr. Willem Alexanderschool Echteld	€	151
1 ^e inrichting groep 7+8 Seba Ochten	€	24
Luchtfoto's basisregistratie	€	15
Totaal van overige materiële vaste activa	€	236

Investerings met (uitsluitend) maatschappelijk nut

De investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boekwaarde per 31-12-08	Boekwaarde per 31-12-07
Boekwaarde		
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	723	895
Totaal	<u>723</u>	<u>895</u>

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut weer:

	Boekwaarde 01-01-08	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-08
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	895	6	0	178	0	0	723
Totaal	<u>895</u>	<u>6</u>	<u>0</u>	<u>178</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>723</u>

De investering ad € 6.000 in 2008 heeft betrekking op de renovatie van voetbalvelden. In 2009 zal het 1^e veld gerenoveerd gaan worden.

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2008 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 01-01-08	Investe- ringen	Desinves- teringen	Aflossingen/ afschrijvingen	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-08
Kapitaalverstrekkings aan:						
deelnemingen	77	0	0	0	0	77
Leningen aan:						
overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0
overige langlopende geldleningen	1.385	0	0	99	0	1.286
bijdragen aan activa in eigendom van derden	284	0	0	162	0	121
Totaal	<u>1.746</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>261</u>	<u>0</u>	<u>1.485</u>

Kapitaalverstrekkings

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

De boekwaarde van de investering heeft voornamelijk betrekking op de aandelen Bank Nederlandse Gemeenten ad € 73.000.

Leningen

Overige langlopende leningen

De investeringen betreffen een in 2006 aan Vitens versterkte geldlening van € 1.074.000 en de overheveling van leningen die voorheen onder Overige verbonden partijen waren opgenomen ad € 430.000. De aflossingen op deze leningen bedroegen in 2008 € 99.000.

Bijdrage aan activa in eigendom van derden

Onder de bijdragen aan activa in eigendom van derden zijn voornamelijk bijdragen opgenomen voor de verbouw van clubhuizen, dorpshuizen. In 2008 werd € 162.000 op deze verstrekte bijdragen afgeschreven.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	2008	2007
Vorraden, gespecificeerd naar:		
Grond- en hulpstoffen (niet in exploitatie genomen bouwgronden)	6.950	3.208
Grond- en hulpstoffen (overige)	0	0
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	11.657	9.329
Gereed product en handelsgoederen	0	0
	<u>18.607</u>	<u>12.537</u>

Grond- en hulpstoffen (niet in exploitatie genomen bouwgronden)

Onder de gronden niet in exploitatie zijn ook de zogenaamde verspreide percelen opgenomen.

Van de niet in exploitatie genomen bouwgronden kan het navolgende overzicht worden gegeven. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op programma 8 Bouwen en Milieu en de paragraaf Grondbeleid.

	Boekwaarde 01-01-2008	Investe- ringen	Desinves- teringen	Naar gronden in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2008
Gronden in voorraad:					
Op- en afrit A15 Echteld	-57	57	0	0	0
Herenland West	1.209	67	0	0	1.276
Medel 2	1.159	3.409	0	0	4.568
Agro Business Centre Opheusden	343	211	0	0	554
Westeinde Kesteren	79	0	79	0	0
Echteld (Meersteeg)	14	0	14	0	0
Medel 1a	10	44	0	0	54
Industrieterrein Oost-Dodewaard	284	21	0	0	305
Laanboomcentrum ontwikkeling	130	19	0	0	149
Greenport	44	0	0	0	44
De Heuning Oost	-7	7	0	0	0
Totaal	<u>3.208</u>	<u>3.835</u>	<u>93</u>	<u>0</u>	<u>6.949</u>

Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie

Van de bouwgronden in exploitatie kan navolgende overzicht worden weergegeven:

	Boekwaarde 01-01-08	Investing	Inkomsten	Winst uitname	Boekwaarde 31-12-08	Vorz. ver- liescomplex	Balans waarde 31-12-08
Grondexploitatie:							
Herenland Opheusden	1.655	3.160	0	0	4.815	0	4.815
De Bonegraaf Dodewaard	-382	188	0	0	-194	298	-492
Fructus Dodewaard	466	40	0	0	506	0	506
De Leede Kesteren	3.263	0	1.703	0	1.560	938	622
Tolsestraat Opheusden	1.956	0	1.049	0	907	0	907
Nedereindsestraat Kesteren	-66	3	0	0	-63	35	-98
Bonegraaf West	2.294	743	0	0	3.037	0	3.037
Wilhelminiastraat Dodewaard	-153	5	0	0	-148	0	-148
Acaziastraat Zuid	0	11	0	0	11	0	11
Subtotaal	9.032	4.152	2.752	0	10.432	1.271	9.161
Exploitatieovereenkomsten:							
Nachtegaallaan Dodewaard	42	9	0	0	51	0	51
Triangel Ochten	105	114	0	0	219	0	219
Appelhof Ochten	-31	0	2	0	-33	0	-33
Boveneindsestraat Kesteren	37	27	0	0	64	0	64
Oranjestraat/Linistraat Ochten	79	20	0	0	99	0	99
Damcon Opheusden	53	0	53	0	0	0	0
Van Dam Tielsestraat	-366	366	0	0	0	0	0
Centrum Ochten	220	33	0	0	253	0	253
Voormalig gemeentehuis Ochten	64	0	0	0	64	0	64
Broedershof Echteld	35	2	0	0	36	0	36
Rijnbanddijk-Noord Kesteren	-80	80	0	0	0	0	0
Winkelconcentratie Kesteren	95	42	0	0	137	0	137
Ijzendoorn West	14	2	0	0	17	0	17
Stationsomgeving Kesteren	1	0	1	0	0	0	0
WoZoCo Opheusden	26	21	0	0	46	0	46
Veilingterrein Kesteren	4	48	0	0	51	0	51
Dorpsplein Dodewaard	0	3	0	0	3	0	3
Waalfront	0	11	0	0	11	0	11
Stationsstraat 34	0	2	0	0	2	0	2
Ontwikkeling Walenhoekseweg	0	203	0	0	203	0	203
Subtotaal	297	984	56	0	1.225	0	1.225
Totaal generaal	9.329	5.135	2.808	0	11.657	1.271	10.386

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op programma 8 Bouwen en Milieu en de paragraaf Grondbeleid.

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt worden onderscheiden:

	2008	2007
Vooruitbetaalde bedragen	646	246
Nog te ontvangen bedragen	278	2.287
Overige overlopende activa	2.508	5
Totaal	3.432	2.538

Van de overige overlopende activa heeft € 2.498.000 betrekking op de verrekening met de belastingdienst die moet plaatsvinden in het kader van het BTW compensatiefonds (BCF).

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Soort vordering	Saldo 31-12-08	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo 31-12-08	Gecorrigeerd saldo 31-12-07
Vorderingen op openbare lichamen	52	0	52	422
Overige vorderingen	771	164	608	1085
Totaal	823	164	660	1507

Van het totale bedrag aan overige vorderingen heeft € 201.000 betrekking op vorderingen wegens gemeentelijke belastingen. In 2008 zijn voor het grootste deel van de openstaande vorderingen invorderingsprocedures opgestart.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	2008	2007
Kassaldi	0	0
Banksaldi	1.365	822
Girosaldi	0	0
Totaal	1.365	822

De saldi van de bankrekeningen zijn in overeenstemming met de laatste dagafschriften van 2008 en de eerste van 2009.

PASSIVA

ALGEMEEN

Met als doelstelling de verbetering van de weerstandscapaciteit van de gemeente, is in opdracht van de raad, de nota reserves en voorzieningen meerdere malen herzien, voor het laatst afgelopen oktober. In de raadsvergadering van 30 oktober 2008 is de nota reserves en voorzieningen 2008 vastgesteld. In de jaarrekening 2008 is de besluitvorming van deze nota verwerkt.

VLOTTENDE PASSIVA

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	<u>2008</u>	<u>2007</u>
Algemene reserves	1.688	1.232
Bestemmingsreserves		
voor egalisatie van tarieven	0	0
overige bestemmingsreserves	16.717	18.416
Nog te bestemmen resultaat	<u>857</u>	<u>45</u>
Totaal	<u><u>19.263</u></u>	<u><u>19.693</u></u>

In de hierna opgenomen overzichten wordt een uitsplitsing gegeven van de per soort opgenomen reserves. Hierbij worden, per reserve, de totale toevoegingen, onttrekkingen, resultaatbestemming 2007 en verminderingen ter dekking van kapitaallasten opgenomen.

Algemene Reserves

Het verloop van de algemene reserves in 2008 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

Algemene reserves	Saldo 01-01-08	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig jaar	Vermindering ter dekking van kapitaallasten	Saldo 31-12-08
Algemene reserve	<u>1.232</u>	1.017	606	45	-	1.688
Totaal	<u><u>1.232</u></u>	<u>1.017</u>	<u>606</u>	<u>45</u>	<u>-</u>	<u><u>1.688</u></u>

Algemene reserve (90001)

De algemene reserve dient als financieel weerstandsvermogen (buffer) voor het opvangen van risico's waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen zijn gevormd, ofwel het opvangen van in principe onvoorziene financiële tegenvallers. Aan de algemene reserve wordt geen rente toegevoegd. De toevoegingen aan de algemene reserve betreffen de aflossing op de achtergestelde lening die aan Vitens is verstrekt (€ 71.000), de vrijval van reserves en voorzieningen volgens de nota reserves en voorzieningen 2008 (€ 947.000) en het batig rekeningresultaat van 2007 (€ 45.000). De onttrekking heeft betrekking op het bij de tweede bestuursrapportage 2008 geraamde jaarrekeningresultaat 2008 (€ 606.000).

Bestemmingsreserves voor egalisatie van tarieven

Bestemmingsreserves voor egalisatie van tarieven dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht, maar die niet specifiek hoeven te worden besteed. In de gemeente Neder-Betuwe zijn (nog) geen reserves met dit doel gevormd.

Overige bestemmingsreserves

Het verloop van de overige bestemmingsreserves in 2008 wordt in onderstaand overzicht per reserve vermeld. Aan de met activa verbonden reserves (in deze categorie overige bestemmingsreserves) is 5% rente toegevoegd. Aan de overige reserves (in deze categorie) is een inflatiepercentage toegevoegd (0,75%).

Overige bestemmingsreserves	Saldo 01-01-08	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig jaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Saldo 31-12-08
Algemene reserve grondexploitatie	1.510	11	773	-	-	748
Reserve bovenwijkse voorzieningen	427	68	-	-	-	495
Reserve begraafplaatsen	1.112	63	-	-	83	1.092
Reserve herplanten Betuweroute	2	-	2	-	-	-
Reserve Wet Voorz. Gehandicapten	59	-	59	-	-	-
Reserve debiteuren ABW	82	-	82	-	-	-
Reserve verbouw gemeentehuis Opheusden	249	12	-	-	88	173
Reserve nieuwbouw brandweergarage Kesteren	83	4	-	-	8	80
Reserve huisvesting Van Lodenstein College	7.456	373	-	-	90	7.738
Reserve bouw jeugdthonk Columbus	45	2	-	-	5	42
Reserve peuterspeelzaal Dol-fijn	142	7	-	-	9	140
Reserve uitbreiding gymzaal Echteld	77	4	-	-	6	74
Reserve bouw sportzaal De Linie	330	17	-	-	34	313
Reserve rouwcentrum Ochten	157	8	-	-	13	152
Reserve nieuwbouw brandweergarage Ochten	819	41	-	-	60	801
Reserve nieuw gemeentehuis	688	34	-	-	-	722
Reserve sportaccommodatie Dodewaard	1.266	63	-	-	95	1.234
Reserve sportaccommodatie Kesteren	1.193	60	-	-	59	1.193
Reserve BTW-compensatiefonds	25	-	25	-	-	-
Reserve landschappelijke ontwikkeling	-	61	52	-	-	9
Reserve monumenten	24	-	15	-	-	9
Reserve Betuweroute	23	-	23	-	-	-
Reserve lening Vitens	1.003	50	-	-	122	931
Reserve woonwagens/standplaatsen	73	20	3	-	-	90
Reserve dekking begrotingstekort	625	-	316	-	-	309
Reserve De Wegwijzer	354	18	-	-	-	372
Reserve materieel brandweer	453	-	416	-	37	-
Reserve materieel buitendienst	90	-	83	-	7	-
Reserve materieel gladheidsbestrijding	53	-	50	-	3	-
Totaal	18.416	917	1.897	-	718	16.717

Naar doelstelling of bestemming kunnen de bestemmingsreserves als volgt worden weergegeven. De belangrijkste mutaties zijn toegelicht.

Algemene reserve grondexploitatie (90010)

De algemene reserve grondexploitatie dient als financieel weerstandsvermogen (buffer) voor het opvangen van - in principe - onvoorziene tegenvallers in de bouwgrondexploitatie. De toevoeging in 2008 bestaat geheel uit bijschrijving van rente.

De grondexploitaties zijn in de loop van 2008 geactualiseerd. Hieruit blijkt dat voor de verliesgevendende complexen (Nedereindsestraat, De Bonegraaf en De Leede) €1.217.000 nodig zal zijn. Daartoe moest in 2008 € 539.000 worden onttrokken aan deze reserve. Dit bedrag is toegevoegd aan de voorziening verliezen grondexploitatie. Verder heeft er in 2008 een onttrekking plaatsgevonden van € 234.000 ten behoeve van een strategische verwerving in kader van de Winkelconcentratie Ochten.

Reserve bovenwijkse voorzieningen (90011)

Het doel van de reserve is het kunnen uitvoeren van (infrastructurele) werken, die op meer dan één plangebied betrekking hebben, zoals ontsluitingswegen, bruggen, viaducten, bufferzones e.d.. In 2008 is € 3.000 aan rente bijgeschreven. Verder heeft er een storting van € 65.000 plaatsgevonden vanuit het complex Rijnbandijk-Noord.

Reserve begraafplaatsen (90012)

De reserve begraafplaatsen is de voortzetting van de "oude" reserve afkoopsommen onderhoud graven en wordt gevormd uit de ontvangen afkoopsommen voor onderhoud en dient verder voor de dekking van de onderhoudskosten van de begraafplaatsen. In 2008 is een bedrag van € 56.000 aan rente bijgeschreven. Wegens ontvangen afkoopsommen is nog € 8.000 aan de voorziening toegevoegd. Per saldo is er minder aan afkoopsommen ontvangen dan geraamd en dus ook minder gestort in de reserve. Onttrokken is een bedrag van € 83.000 voor kapitaallasten van de begraafplaatsen. Dit is € 19.000 lager dan verwacht.

Reserve herplanten Betuweroute (90013)

Deze reserve is in 2008, zoals is voorgesteld in de Nota Reserves en Voorzieningen 2008, opgeheven. Het saldo is toegevoegd aan de Reserve Landschap Ontwikkelingsplan.

Reserve Wet Maatschappelijke Ondersteuning (voorheen reserve WVG) (90014)

Deze reserve is in 2008, zoals is voorgesteld in de Reserves en Voorzieningen 2008, opgeheven. Het saldo is toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Reserve debiteuren ABW (90015)

Deze reserve is in 2008, zoals is voorgesteld in de Reserves en Voorzieningen 2008, opgeheven. Het saldo is toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Reserve verbouw gemeentehuis Opheusden (90016)

Het doel van de reserve is om gedurende de gehele afschrijvingstermijn van de verbouwing uit 1995 van het huidige gemeentehuis in Opheusden de kapitaallasten van de investering te kunnen dekken. Aan de reserve is in 2008 rente toegevoegd van € 12.000. Onttrokken zijn de kapitaallasten van € 88.000.

Reserve nieuwbouw brandweergarage Kesteren (90017)

Het doel van de reserve is het beperken van de exploitatielasten van de nieuwe brandweergarage te Kesteren door een jaarlijkse bijdrage uit de reserve van een deel van de kapitaallasten. Er is € 8.000 aan de reserve onttrokken op de reserve is € 4.000 rente bijgeschreven.

Reserve Huisvesting Van Lodenstein College (90018)

De reserve Huisvesting van het Van Lodenstein College is gevormd voor de dekking van de kapitaallasten van de, nog uit te voeren, nieuwbouw van het college en dekking van de kapitaallasten van de voor het Van Lodenstein College al gepleegde investeringen. De toevoeging in 2008 betreft bijschrijving van rente van € 373.000. De onttrekkingen betreft een bijdrage ter grootte van de kapitaallasten van € 90.000.

Reserve bouw jeugdhonk Columbus (90020)

De reserve jeugdhonk Columbus dient ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten. De toevoeging betreft de op de reserve bijgeschreven rente van € 2.000. De onttrekking is het bedrag aan kapitaallasten over 2008 van € 5.000.

Reserve peuterspeelzaal Dolfijn (90021)

De reserve peuterspeelzaal Dolfijn dient ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten. De toevoeging betreft de op de reserve bijgeschreven rente van € 7.000. De onttrekking is het bedrag aan kapitaallasten over 2008 van € 9.000.

Reserve uitbreiding gymzaal Echteld (90022)

De reserve uitbreiding gymzaal Echteld dient ter dekking van 45% van de jaarlijkse kapitaallasten. De toevoeging betreft de op de reserve bijgeschreven rente van € 4.000. De onttrekking is gelijk aan 45% van de kapitaallasten over 2008, ofwel € 6.000.

Reserve bouw sportzaal De Linie (90023)

De reserve bouw sportzaal De Linie dient ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten. De toevoeging betreft de bijgeschreven rente van € 16.000. De onttrekking is het bedrag aan kapitaallasten over 2008 van € 34.000.

Reserve rouwcentrum Ochten (90024)

De reserve rouwcentrum Ochten dient ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten. De toevoeging betreft de op de reserve bijgeschreven rente van € 8.000. De onttrekking is het bedrag aan kapitaallasten over 2008 van € 13.000.

Reserve nieuwbouw brandweergarage Ochten (90025)

De reserve nieuwbouw brandweergarage Ochten is in 2003 gevormd en dient ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten van de grond en de bouwkosten. De toevoeging betreft de op de reserve bijgeschreven rente van € 41.000. De onttrekking is het bedrag aan kapitaallasten over 2008 van € 59.000.

Reserve nieuw gemeentehuis (90026)

De reserve nieuw gemeentehuis dient te zijner tijd voor de dekking van de jaarlijkse kapitaallasten voor de verbouw van het bestaande en / of een nieuw te bouwen gemeentehuis. In 2008 is een bedrag van € 34.000 aan rente aan de reserve toegevoegd.

Reserve sportaccommodatie Dodewaard (90027)

De reserve sportaccommodatie Dodewaard is in 2003 gevormd en dient ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten. De toevoeging betreft de op de reserve bijgeschreven rente van € 63.000. Van de onttrekkingen heeft € 95.000 betrekking op de kapitaallasten 2008.

Reserve sportaccommodatie Kesteren (90028)

De reserve sportaccommodatie Kesteren dient om (gedeeltelijk) de kapitaallasten te kunnen dekken voor de in aanbouw zijnde verenigingshal. Aan de reserve is rente toegevoegd van € 60.000. Als dekking voor de kapitaallasten van de verenigingshal is € 59.000 aan de reserve onttrokken.

Reserve BTW-compensatiefonds (90029)

De reserve BTW-compensatiefonds dient om de financiële gevolgen op te vangen door de invoering van het fonds in 2003. In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met vrijval van de reserve, in 2006 tot en met 2008. De geraamde vrijval voor 2008 ad € 25.000 is ten gunste van het resultaat gebracht. Met deze onttrekking is de reserve leeg en kan opgeheven worden.

Reserve monumenten (90032)

De reserve monumenten dient voor de dekking van subsidies voor het onderhoud van monumenten en het inventariseren van monumenten. Het bedrag aan onttrekkingen betreft de in 2008 betaalde bedragen voor het inventariseren en opschonen van de gemeentelijke monumenten, zoals is voorgesteld in de Nota Reserves en Voorzieningen 2008.

Reserve Betuweroute (90033)

Deze reserve is in 2008, zoals is voorgesteld in de Nota Reserves en Voorzieningen 2008, opgeheven. Het saldo is toegevoegd aan de Reserve Landschap Ontwikkelingsplan.

Reserve lening Vitens (90034)

De reserve lening Vitens is in 2006 gevormd en is ontstaan door omzetting van de preferente aandelen die de gemeente Neder-Betuwe had in Vitens N.V., in een achtergestelde lening. Tegenover deze lening is de reserve Vitens gevormd voor hetzelfde bedrag (€ 1.074.000). De achtergestelde lening zal in 15 jaar worden afgelost en de reserve zal diensgevolge in 15 jaar vrijvallen.

Reserve De Wegwijzer (90035)

De reserve De Wegwijzer dient om de kapitaallasten te kunnen dekken voor de in aanbouw zijnde school. Aan de reserve is rente toegevoegd van € 18.000.

Reserve woonwagens/standplaatsen (90036)

Doel van de reeserve is om de kosten verbonden aan de overdracht van woonwagenlocaties te dekken. In 2008 is er € 500 aan rente bijgeschreven. Verder is een bedrag van 19.500 wat nog op de balans stond als te betalen, toegevoegd aan de reserve. Er is een bedrag van 3.000 onttrokken voor de al gemaakte kosten betreffende het opruimen en ontmantelen van Fruitstraat 62c (raadbesluit 18-12-2008).

Reserve dekking begrotingstekort (voorheen risico's WWB en WMO) (960037)

Deze reserve is gevormd bij de jaarrekening 2006 ter dekking van de tijdens artikel 12 periode niet gedekte lasten voor WWB en WMO. In de programmabegroting 2008 (dekkingsplan) is afgesproken dat er uit deze reserve € 316.000 als dekking wordt ingezet.

Reserve materieel brandweer (90038)

Deze reserve is in 2008, zoals is voorgesteld in de Reserves en Voorzieningen 2008, opgeheven. Het saldo is toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Reserve materieel buitendienst (90039)

Deze reserve is in 2008, zoals is voorgesteld in de Reserves en Voorzieningen 2008, opgeheven. Het saldo is toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Reserve materieel gladheidbestrijding (90040)

Deze reserve is in 2008, zoals is voorgesteld in de Reserves en Voorzieningen 2008, opgeheven. Het saldo is toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Reserve Landschap Ontwikkelingsplan (960041)

De reserve is in 2008 gevormd uit het overschot van de afkoopsom Betuweroute, conform het voorstel in de Nota Reserves en Voorzieningen 2008. Er heeft een onttrekking plaatsgevonden van € 52.000 ter dekking van de gemaakte kosten in 2008.

Nog te bestemmen resultaat

De op 31 december nog te bestemmen resultaten waren als volgt:

	<u>2008</u>	<u>2007</u>
Nog te bestemmen resultaat	857	45
Totaal	<u>857</u>	<u>45</u>

Het nog te bestemmen resultaat bij de jaarrekening 2007 is conform raadsbesluit bestemd. Voor het nog te bestemmen resultaat bij de jaarrekening 2008 is aan u een voorstel gedaan. (zie hoofdstuk resultaatbepaling en resultaatbestemming).

Vorzieningen

In de volgende overzichten wordt het verloop per hoofdgroep en per voorziening weergegeven. Hierbij worden, per voorziening, de totale toevoegingen, vrijval ten gunste van het resultaat en de aanwendungen opgenomen. Onder deze overzichten wordt per voorziening de doelstelling of bestemming ervan vermeld. Tevens wordt globaal toegelicht hoe de toevoegingen en aanwendungen zijn samengesteld.

Vorzieningen voor verplichtingen/verliezen en risico's

	Saldo 01-01-08	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12-08
Voorziening aanvalsplannen brandweer	162	-	-	17	145
Voorziening risicoinventarisatie en evaluatie brandweer	1	-	1	-	-
Voorziening ouderenvervoer	1	15	-	15	31
Voorziening sanering grond Hoofdstraat Kesteren	33	-	-	12	21
Voorziening inburgering nieuwkomers	102	103	-	205	-
Voorziening achterstand onderhoud wegen	3.138	479	27	2.459	1.131
Voorziening inhaalslag actualisering	264	-	-	84	179
Voorziening schoolbudget OBO	629	2	1	529	101
Voorziening WSNS/ABB OBO	37	-	-	-	37
Voorziening verzilvering OBO	78	-	-	-	78
Voorziening opleiding en cursussen	44	180	-	171	52
Voorziening reorganisatie	334	92	-	266	160
Voorziening overgangsregeling openbaar onderwijs	328	-	-	-	328
Totaal	5.150	871	29	3.729	2.262

Voorziening aanvalsplannen brandweer (91001)

De voorziening dient voor de dekking van kosten van aanvalsplannen voor de brandweer. In het kader van de ARBO-wetgeving moet detailinformatie over risico's en voorzieningen per object beschikbaar zijn. De onttrekkingen in 2008 hebben hierop betrekking. In 2010 moet het project worden afgerond en daarna moet de voorziening worden opgeheven.

Voorziening risico-inventarisatie en- evaluatie brandweer (91002)

Deze voorziening is in 2008, zoals is besloten bij de Nota Reserves en Voorzieningen 2008, opgeheven. Het saldo is vrijgevallen ten gunste van de exploitatie 2008.

Voorziening ouderenvervoer (91004)

Het doel van de voorziening is, gelden vrij te maken voor ouderenvervoer door jaarlijks ten laste van de exploitatie een bedrag aan de voorziening toe te voegen voor de aankoop van een busje. In 2008 is er € 15.000 aan de voorziening toegevoegd en € 15.000 gecorrigeerd op de onttrekking van 2007. De correctie heeft betrekking op de terugontvangen BTW/BPM van aangeschafte voertuigen.

Voorziening sanering grond Hoofdstraat Kesteren (91005)

Het doel van de voorziening is, dekking van de kosten van sanering van vervuilde grond aan de Hoofdstraat te Kesteren. In 2008 is € 12.000 ten laste van de voorziening gebracht wegens kosten van de bodemsanering.

Voorziening inburgering nieuwkomers (91006)

Het doel van de voorziening is dekking van niet door het rijk gesubsidieerde directe en indirecte kosten met betrekking tot de lokale opvang van nieuwkomers. Toegevoegd zijn de van het rijk ontvangen bijdragen, in totaal € 103.000. Onttrokken zijn uitbetaalde subsidies tot een bedrag van € 6.000. Deze voorziening is overgeheveld naar de overlopende passiva. Een eventueel restant dient met het Rijk te worden afgerekend.

Voorziening achterstand onderhoud wegen (91008)

Het doel van de voorziening is het periodiek kunnen uitvoeren van (groot) onderhoud aan openbare wegen, volgens het wegenbeheersplan. Conform primaire begroting is er een bedrag aan de voorziening toegevoegd (€ 479.000). Onttrokken zijn bijdragen in het kader van de uitvoering van het wegenbeheersplan (€ 2.459.000). De onttrekkingen hebben grotendeels betrekking op achterstalling asfaltonderhoud.

Voorziening inhaalslag actualisering bestemmingsplannen (91012)

Het doel van de voorziening is het dekken van de kosten van het maken van een inhaalslag voor de actualisering van bestemmingsplannen. Wettelijk moeten gemeenten één keer per tien jaar alle bestemmingsplannen herzien. Hierin is achterstand ontstaan. Naar verwachting zal de achterstand in de periode tot en met 2009 worden ingelopen. Voor de uitvoering in 2008 is € 84.000 onttrokken.

Voorziening Schoolbudget (OBO) Openbaar Basisonderwijs (91014)

Het doel van de voorziening is het opvangen van de verschillen tussen de ontvangen rijksbijdragen en de werkelijke exploitatielasten voor o.a. opleidingskosten, werving en selectie en kosten arbodienst.

Na de verzelfstandiging van het openbaar basis onderwijs (officieel 1 januari 2008) zou de voorziening aan de nieuwe rechtspersoon worden overgedragen. In 2008 is reeds een voorschot uitbetaald aan de nieuwe rechtspersoon. De definitieve overdracht van de voorziening vindt in 2009 plaats (op het moment dat de administratie van de nieuwe rechtspersoon (Stichting Spoenk) volledig is ingericht).

Voorziening (WSNS/ABB OBO) Weer Samen Naar School / Administratie, Beheer en Bestuur Openbaar Basisonderwijs (91015)

Het doel van de voorziening is het opvangen van de verschillen tussen ontvangen rijksbijdragen en de werkelijke exploitatielasten. In 2008 hebben er geen mutaties op de voorziening plaatsgevonden.

Na de verzelfstandiging van het openbaar basis onderwijs (officieel 1 januari 2008) zou de voorziening aan de nieuwe rechtspersoon worden overgedragen. De overdracht van de voorziening vindt in 2009 plaats (op het moment dat de administratie van de nieuwe rechtspersoon (Stichting Spoenk) volledig is ingericht).

Voorziening verzilvering (OBO) Openbaar Basisonderwijs (91016)

Het doel van de voorziening is het opvangen van de verschillen tussen ontvangen rijksbijdragen en de werkelijke exploitatielasten met betrekking tot personeel. In 2008 hebben er geen mutaties op de voorziening plaatsgevonden.

Na de verzelfstandiging van het openbaar basis onderwijs (officieel 1 januari 2008) zou de voorziening aan de nieuwe rechtspersoon worden overgedragen. De overdracht van de voorziening vindt medio 2008 plaats (op het moment dat de administratie van de nieuwe rechtspersoon (Stichting Spoenk) volledig is ingericht).

Voorziening opleiding en cursussen (91018)

Het doel van de voorziening is het dekken van gelden voor verplichtingen aan personeel ten behoeve van het volgen van diverse opleidingen en cursussen, zoals opgenomen in de diverse persoonlijke ontwikkelplannen (POP's). In 2008 is € 180.000 (ten laste van de exploitatie) toegevoegd. Voor het volgen van diverse cursussen is rechtstreeks aan de voorziening een totaalbedrag onttrokken van € 171.000.

Voorziening reorganisatie (91019)

Het doel van de voorziening is, naast de dekking van eenmalige kosten voor het externe adviesbureau functiewaardering, presentiegelden voor de plaatsingscommissie e.d. thans in belangrijke mate nog het opvangen van de frictiekosten in het kader van de reorganisatie; ofwel dekking van voornamelijk personele kosten als gevolg van de reorganisatie. Conform raming is € 92.000 aan de voorziening toegevoegd. De kosten in het kader van de reorganisatie in 2008 (€ 266.000) zijn aan de voorziening onttrokken. Inmiddels is er een overzicht gemaakt van de nog te betalen bedragen ten laste van deze voorziening. Het restant van € 4.000 behoeft de gemeente, conform brief Provincie, niet meer terug te betalen aan het Rijk.

Voorziening Overgangsregeling verzelfstandiging openbaar onderwijs (91021)

Het doel van de voorziening is het dekken van de kosten van de verzelfstandiging van het openbaar basisonderwijs. Naar verwachting zal dit nu medio 2009 zijn. In 2008 hebben er geen mutaties op de voorziening plaatsgevonden.

Egalisatievoorzieningen

	Saldo 01-01-08	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12-08
Voorziening groepsafhankelijk obo	361	8	33	157	180
Voorziening leerlingafhankelijk obo	180	-	12	13	155
Voorziening onderhoud gebouwen	837	274	-	263	848
Voorziening riolering	2.686	56	5	-	2.737
Voorziening onderhoud huisvesting onderwijs	669	217	-	153	733
Voorziening verkeersveiligheid	673	19	13	3	676
Voorziening speelplaatsen	105	52	-	-	157
Voorziening vervanging openbare verlichting	222	92	-	107	206
Voorziening maaltijd cassettes	22	-	-	-	22
Totaal	5.754	718	62	695	5.715

Voorziening groepsafhankelijk openbaar basisonderwijs (91040)

Het doel van de voorziening is het opvangen van fluctuaties in de exploitatiekosten voor onderhoud, aanpassingen e.d. voor de gebouwfafhankelijke materiële voorzieningen van de openbare basisscholen. De voorziening bestaat uit het saldo van de verschillen tussen ontvangen rijksbijdragen en de gemaakte kosten. Het verschil tussen over 2008 ontvangen bijdragen en gedane uitgaven van € 8.000 is toegevoegd aan de voorziening. Onttrokken is een bedrag van € 156.000 voor divers onderhoud en € 34.000 is vrijgevallen ter dekking van personeelslasten.

Na de verzelfstandiging van het openbaar basis onderwijs (officieel 1 januari 2008) zou de voorziening aan de nieuwe rechtspersoon worden overgedragen. De overdracht van de voorziening vindt in 2009 plaats (op het moment dat de administratie van de nieuwe rechtspersoon (Stichting Spoenk) volledig is ingericht).

Voorziening leerlingafhankelijk openbaar basisonderwijs (91041)

Het doel van de voorziening is het opvangen van fluctuaties in de exploitatiekosten voor de vervanging van onderwijsleerpakketten e.d. De voorziening bestaat uit het saldo van de verschillen tussen ontvangen rijksbijdragen en de gemaakte kosten. Voor de aanschaf van lesmaterialen e.d. is in 2008 € 13.000 onttrokken en is een bedrag van € 12.000 vrijgevallen ter dekking van kapitaallasten.

Na de verzelfstandiging van het openbaar basis onderwijs (officieel 1 januari 2008) zou de voorziening aan de nieuwe rechtspersoon worden overgedragen. De overdracht van de voorziening vindt in 2009 plaats (op het moment dat de administratie van de nieuwe rechtspersoon (Stichting Spoenk) volledig is ingericht).

Voorziening onderhoud gebouwen (91042)

Het doel van de voorziening is het egaliseren van de kosten voor groot onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen (exclusief scholen) volgens het onderhoudsschema. Volgens beheersplan is € 274.000 aan de voorziening toegevoegd. Voor uitgaven volgens het beheerplan gebouwen is er in totaal € 263.000 aan kosten onttrokken aan de voorziening.

Voorziening riolering (91043)

Het doel van de voorziening is het opvangen van afwijkingen tussen de baten en lasten van het rioolbeheer volgens het Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP). Door het niet, of later uitvoeren van investeringen ten behoeve van de riolering, in combinatie met de in de algemene uitkering begrepen vergoeding voor verfijningsregeling rioleringen, is een batig saldo van € 56.000 ontstaan op het product rioleringen dat is toegevoegd aan deze voorziening.

Voorziening onderhoud huisvesting onderwijs (91044)

Het doel van de voorziening is het egaliseren van de kosten voor onderhoud en vervanging van de schoolgebouwen voor het openbaar en bijzonder basisonderwijs en voortgezet onderwijs. De toevoeging van € 217.000 is gebaseerd op het meerjaren onderhoudsplan voor schoolgebouwen. In 2008 is in totaal € 153.000 aan de voorziening onttrokken.

Voorziening verkeersveiligheid (91051)

Het doel van de voorziening is het dekken van de kosten van uitvoering van het in 2003 vastgestelde verkeersveiligheidsplan. De storting van € 19.000 betreft het restant budget van 2008. De onttrekkingen en de vrijval van per saldo € 16.000 hebben betrekking op de uitvoering van dit plan.

Voorziening speelplaatsen (91052)

Het doel van de voorziening is het dekken van de kosten van uitvoering van het beheerplan speelplaatsen. Vanuit het overschot op de exploitatie van de speelplaatsen is € 52.000 toegevoegd aan de voorziening.

Voorziening vervanging openbare verlichting (91053)

Het doel van de voorziening is het dekken van de kosten van uitvoering van het vervangingsplan voor de openbare verlichting. Het overschot op de exploitatie 2008 van het energieverbruik en onderhoud lichtmasten van de openbare verlichting (€ 92.000) is toegevoegd aan de voorziening. Wegens vervanging van oude lichtmasten is een bedrag van € 107.000 aan de voorziening onttrokken.

Voorziening maaltijdassettes (91056)

Het doel van de voorziening is het dekken van de kosten voor de verplichting om de maaltijdassettes na 5 jaar te vervangen. In 2008 hebben er geen mutaties op de voorziening plaatsgevonden.

Vorzieningen uit van derden verkregen middelen

	Saldo 01-01-08	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12-08
Voorziening gemeentelijk onderwijs achterstandenbeleid	127	45	-	172	-
Voorziening Wet Werk en Bijstand werkdeel	94	15	-	109	-
Voorziening onderwijskansenplan OBO	24	-	-	24	-
Voorziening informatie, communicatie technologie	31	-	-	-	31
Voorziening Woonzorgcentrum Groot Steegakker	49	-	-	49	-
Voorziening waterplan Neder-Betuwe	13	-	2	11	-
Voorziening RSU-JGZ preventie jeugdbeleid	20	-	8	12	-
Voorziening Ontgroening en vergrijzing	57	4	-	61	-
Voorziening stimuleringsbijdragen	3	-	-	3	-
Voorziening geluidssanering	38	-	-	38	-
Totaal	456	64	11	478	31

In 2008 zijn de BBV voorschriften met betrekking tot het reserveren van door derden verkregen gelden gewijzigd. In artikel 49b wordt gesteld dat de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren niet meer in een voorziening worden gestort, maar op de balans worden opgenomen als vooruit ontvangen bedragen.

Voorziening gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (91071)

Het doel van de voorziening is het kunnen beschikken over gelden voor de uitvoering van onderwijs aan inwoners van Neder-Betuwe in achterstandsituaties. Per saldo is er € 45.000 toegevoegd ten laste van het resultaat, terwijl er € 158.000 is onttrokken. Het restant van deze voorziening is overgeheveld naar de overlopende passiva. Een eventueel restant dient met het Rijk te worden afgerekend.

Voorziening Wet Werk en Bijstand werkdeel (91074)

Het doel van de voorziening is het benutten van de geormerkte rijksvergoeding voor kosten in het kader van de inschakeling van werkzoekenden in het arbeidsproces. De toevoeging van € 15.000 betreft de afrekening van Lander over 2007. Verder is er € 59.000 onttrokken. Het restant van deze voorziening is overgeheveld naar de overlopende passiva. Een eventueel restant dient met het Rijk te worden afgerekend.

Voorziening onderwijskansenplan openbaar basisonderwijs (91081)

Het doel van de voorziening is het beschikbaar hebben van gelden voor de uitvoering van het onderwijskansenplan. In 2008 is er € 3.000 onttrokken. Het restant van deze voorziening is overgeheveld naar de overlopende passiva. Een eventueel restant dient met het Rijk te worden afgerekend.

Voorziening informatie, communicatie technologie (91082)

Het doel van de voorziening is het beschikbaar hebben van gelden ten behoeve van ICT onderwijs op de scholen. In 2008 zijn er geen mutaties in de voorziening geweest. De voorziening kan met de afwikkeling van de bestuurlijke verzelfstandiging in 2009 worden afgewikkeld en opgeheven.

Voorziening Woonzorgcentrum Groot Steegakker (91083)

Het doel van de voorziening is het beschikbaar hebben van gelden voor de realisatie van het project Groot Steegakker in het kader van de stedelijke vernieuwing. In 2008 hebben er geen mutaties op de voorziening plaatsgevonden. Deze voorziening is overgeheveld naar de overlopende passiva. Een eventueel overschot zal met de provincie verrekend dienen te worden.

Voorziening waterplan Neder-Betuwe (91085)

Het doel van de voorziening is het beschikbaar hebben van gelden voor het opstellen van het waterplan Neder-Betuwe. Gezamenlijk met het Waterschap Rivierenland is afgesproken het Waterplan op te stellen, waarbij een ieder 50% van de kosten zal dragen. In 2008 is er € 11.000 aan kosten aan de voorziening onttrokken. Het restant saldo van de voorziening is conform de Nota Reserves en Voorzieningen 2008 vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

Voorziening RSU-JGZ preventie jeugdbeleid (91086)

Het doel van de voorziening is het beschikbaar hebben van gelden voor de uitvoering van de Regeling Specifieke Uitkeringen Jeugd Gezondheidszorg (RSU-JGZ). Het saldo van de specifiek voor dit doel van het rijk ontvangen uitkering over 2008 van € 12.000 is onttrokken aan de voorziening. Deze voorziening is overgeheveld naar de overlopende passiva. Een eventueel restant dient met het Rijk te worden afgerekend.

Voorziening ontgroening en vergrijzing (91088)

Het doel van de voorziening is het uitvoering geven aan het programma ontgroening en vergrijzing van de provincie Gelderland. Hiervoor zijn voor het project "Plan van aanpak Realisatie Woonservice gebieden Buren, Neder-Betuwe en West Maas en Waal middelen ontvangen en hiertoe is een voorziening gevormd. In 2008 is het restant subsidie van € 4.000 toegevoegd aan de voorziening, verder is er € 6.000 onttrokken. Het restant van deze voorziening is overgeheveld naar de overlopende passiva. Een eventueel overschot zal met de provincie verrekenend dienen te worden.

Voorziening stimuleringsbijdragen woningbouw (91090)

Van de provincie is een bijdrage van € 3.000 ontvangen voor het diverse woningbouwprojecten. Voor deze ontvangen middelen is in 2007 een voorziening gevormd. In 2008 zijn er geen mutaties geweest. Deze voorziening is overgeheveld naar de overlopende passiva.

Voorziening geluidssanering (91091)

Van de provincie is in 2007 een bijdrage van € 37.000 ontvangen voor kosten van geluidssanering. Voor deze ontvangen middelen is een voorziening gevormd. In 2008 is er € 1.000 onttrokken. Het restant van deze voorziening is overgeheveld naar de overlopende passiva. Een eventueel overschot zal met de provincie verrekenend dienen te worden.

Vaste schulden met looptijd langer dan 1 jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

	<u>2008</u>	<u>2007</u>
Onderhandse leningen binnenlandse banken en overige financiële instellingen	32.737	16.254
Waarborgsommen	<u>1</u>	<u>1</u>
Totaal	<u>32.738</u>	<u>16.255</u>

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2008.

	<u>Saldo 01-01-08</u>	<u>Vermeer- deringen</u>	<u>Aflossingen 2008</u>	<u>Saldo 31-12-08</u>
Onderhandse leningen	16.254	18.000	1.517	32.737
Waarborgsommen	<u>1</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>1</u>
Totaal	<u>16.255</u>	<u>18.000</u>	<u>1.517</u>	<u>32.738</u>

De saldi van de onderhandse geldleningen per 31 december 2008 van in totaal € 32.737.000 zijn in overeenstemming met de van de financieringsinstellingen ontvangen saldo-overzichten. De totale rentelast over 2008 van de geldleningen bedroeg € 934.242.

VLOTTENDE PASSIVA

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	<u>2008</u>	<u>2007</u>
Schulden met looptijd korter dan 1 jaar	2.611	3.813
Overlopende passiva	<u>1.715</u>	<u>999</u>
	<u>4.326</u>	<u>4.812</u>

Kortlopende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	<u>2008</u>	<u>2007</u>
Kasgeldleningen	0	0
Bank- en giroaldi	0	0
Overige schulden	<u>2.611</u>	<u>3.813</u>
	<u>2.611</u>	<u>3.813</u>

De overige schulden bestaan voornamelijk uit crediteuren, maar ook uit nog in de eerste maanden van 2009 af te dragen loonheffing en sociale lasten. Vrijwel alle overige schulden op balansdatum zijn in het nieuwe jaar vereffend.

De belangrijkste overige schulden per 31 december 2008 betreffen (bedragen x € 1.000):

Afdracht loonheffing gemeente	€	397
Afdracht sociale lasten	€	84
Betalingen onder weg (WMO)	€	25
Overige schulden	€	<u>2.502</u>
Totaal van de overige schulden	€	2.611

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

	<u>2008</u>	<u>2007</u>
Vooruit ontvangen bedragen	13	90
Nog te betalen bedragen	1393	909
Nog te besteden gelden Rijk	<u>508</u>	<u>0</u>
	<u>1.914</u>	<u>999</u>

De belangrijkste nog te betalen bedragen per 31 december 2008 betreffen (bedragen x € 1.000):

Af te dragen BTW	€	169
WMO zorgaanbieders periode 12/13	€	186
Afkoopsommen ministerie VROM inzake woningaanpassing	€	286
Transitorische rente	€	348
Overige nog te betalen bedragen	€	<u>404</u>
Totaal van nog te betalen bedragen	€	1.393

Nog te betalen gelden Rijk

	Saldo 01-01-08	Toevoeging	Aanwending	Saldo 31-12-08
Centrum Jeugd en Gezin	-	73	-	73
Leerplicht	-	11	-	11
Gemeentelijk onderwijs achterstandenbeleid	-	15	-	15
Wet Werk en Bijstand werkdeel	-	50	-	50
Onderwijskansenplan OBO	-	3	-	3
Woonzorgcentrum Groot Steegakker	-	49	-	49
RSU-JGZ preventie jeugdbeleid	-	12	-	12
Ontgroening en vergrijzing	-	55	-	55
Stimuleringsbijdragen woningbouw	-	3	-	3
Geluidssanering	-	36	-	36
Inburgering nieuwkomers	-	199	-	199
Totaal	-	508	-	508

Centrum Jeugd en Gezin (96000)

De ontvangen gelden zijn bedoeld voor de verplichtingen ten aanzien van invoering van een Centrum voor Jeugd en Gezin, het Elektronisch Kinddossier en de Verwijsindex.

De gelden bestaan uit niet bestede rijksbijdragen uit de Brede doeluitkering CJG. Afhankelijk van de rechtmatigheid van de bestedingen kan een eventuele terugbetaling aan het rijk aan de orde zijn. Per saldo is € 73.000 niet besteed en opgenomen als voorlopige ontvangst. Een eventueel overschot dient aan het ministerie te worden terugbetaald.

Leerplicht (96001)

Het rijk heeft een specifieke geormerkte uitkering beschikbaar gesteld ten behoeve van de handhaving van de leerplicht. Zaken die uit dit budget betaald dienen te worden zijn de invoering van de kwalificatieplicht per 1 augustus 2007, intensivering van de leerplichthandhaving en beperking van het schoolverzuim en schooluitval. In 2008 is gehele subsidiebedrag van € 11.000 opgenomen als voorlopige ontvangst. Een eventueel overschot dient te worden afgerekend.

Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (96002)

Het doel van de uitkering is het kunnen beschikken over gelden voor de uitvoering van onderwijs aan inwoners van Neder-Betuwe in achterstandsituaties. Per saldo is er € 15.000 overgeheveld uit de voorziening. Het restant dient met het Rijk te worden afgerekend.

Wet Werk en Bijstand werkdeel (96003)

Het doel van de uitkering is het dekken van kosten in het kader van de inschakeling van werkzoekenden in het arbeidsproces. Per saldo is er € 49.000 overgeheveld uit de voorziening. Het restant dient met het Rijk te worden afgerekend.

Onderwijskansenplan openbaar basisonderwijs (96004)

Het doel van de uitkering is het beschikbaar hebben van gelden voor de uitvoering van het onderwijskansenplan. Per saldo is er € 3.000 overgeheveld uit de voorziening. Een eventueel restant dient met het Rijk te worden afgerekend.

Woonzorgcentrum Groot Steegakker (96005)

Het doel van de uitkering is het beschikbaar hebben van gelden voor de realisatie van het project Groot Steegakker in het kader van de stedelijke vernieuwing. Per saldo is er € 49.000 overgeheveld uit de voorziening. Een eventueel overschot zal met de provincie verrekenend dienen te worden.

RSU-JGZ preventie jeugdbeleid (96006)

Het doel van de uitkering is het beschikbaar hebben van gelden voor de uitvoering van de Regeling Specifieke Uitkeringen Jeugd Gezondheidszorg (RSU-JGZ). Per saldo is er € 12.000 overgeheveld uit de voorziening. Een eventueel restant dient met het Rijk te worden afgerekend.

Ontgroening en vergrijzing (96007)

Het doel van de uitkering is het uitvoering geven aan het programma ontgroening en vergrijzing van de provincie Gelderland. Hiervoor zijn voor het project "Plan van aanpak Realisatie Woonservice gebieden Buren, Neder-Betuwe en West Maas en Waal middelen ontvangen. Per saldo is er € 55.000 overgeheveld uit de voorziening. Een eventueel overschot zal met de provincie verrekenend dienen te worden.

Stimuleringsbijdragen woningbouw (96008)

Van de provincie is een bijdrage ontvangen voor het diverse woningbouwprojecten. Voor deze ontvangen middelen is in 2007 een voorziening gevormd. Per saldo is er € 3.000 overgeheveld uit de voorziening. Een eventueel overschot zal met de provincie verrekend dienen te worden.

Geluidssanering (96009)

Van de provincie is in 2007 een bijdrage ontvangen voor kosten van geluidssanering. Voor deze ontvangen middelen is een voorziening gevormd. Per saldo is er € 36.000 overgeheveld uit de voorziening. Een eventueel overschot zal met de provincie verrekend dienen te worden.

Inburgering nieuwkomers (96010)

Het doel van de uitkering is de dekking van directe en indirecte kosten met betrekking tot de lokale opvang van nieuwkomers. Per saldo is er € 199.000 overgeheveld uit de voorziening. Een eventueel restant dient met het Rijk te worden afgerekend.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Waarborgen en garanties

Het onder de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

	Saldo per 31-12-08	Saldo per 31-12-07
Bouw woningen	46.444	47.596
Aanleg waterleiding	647	771
Aanpassing woningen gehandicapten	9	12
Aanschaf veerpont	255	255
Sportverenigingen	14	14
	<hr/>	<hr/>
	47.369	48.648
Hypotheek particulieren	2.552	2.608
Totaal	<hr/>	<hr/>
	49.921	51.256

In 2008 is de gemeente niet aangesproken en hebben geen betalingen plaatsgevonden wegens de verleende borg- en garantstellingen.

Sociale zaken

Het totaalbedrag aan vorderingen voor sociale zaken bedraagt ultimo 2008 € 1.264.000 (ultimo 2007 € 1.356.000). Dit bedrag wordt volledig door de gemeente Tiel geregistreerd.

Na ontvangst van deze vorderingen moet een deel met het rijk worden verrekend, in veel gevallen 75%. Het restant is na ontvangst een baat voor de gemeente.

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijken- de, financiële verplichtingen. In 2007 zijn er geen nieuwe langlopende financiële verplichtingen bijgekomen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

Leasecontracten

1. IBM Global Financiering, startdatum mantelovereenkomst 1 januari 2006 investeringsplafond € 1.000.000 looptijd 48 of 60 maanden. Op 31 december 2008 bedraagt de contractwaarde van de geleasede apparatuur € 850.000. De hiervoor over 2009 tot en met 2010 te betalen leaseverplichtingen bedragen in totaal € 225.000. (alle bedragen zijn exclusief BTW).

2. Van Leeuwen Autolease BV, startdatum mantelovereenkomst 6 januari 2003, operational lease van vervoermiddelen en/of andere bedrijfsmiddelen. In 2002 is een Mercedes Sprinter geleased, voor een leasetermijn van 120 maanden. Ultimo 2008 bedraagt het totaal aan leaseverplichtingen nog 46 maanden voor een totaalbedrag van € 30.000 exclusief BTW.

Uitwijkovereenkomst

Met Getronics PinkRocade is een op 28 november 2005 een uitwijkovereenkomst gesloten voor het geval dat zich calamiteiten voordoen met de automatisering. De duur van de overeenkomst is vanaf 1 oktober 2005 tot en met 30 september 2009. Ultimo 2008 bedraagt het verschuldigde bedrag nog € 19.000 exclusief BTW.

Contracten onderhoud begraafplaatsen

In 2005 is voor een bedrag van € 1.576.000 aan contracten afgesloten, voor onderhoud begraafplaatsen en groenvoorziening, voor een periode van 3 jaar, met een optie om dit contract te verlengen. In 2008 is er voor gekozen om het contract met 1 jaar te verlengen.

Groenonderhoud ad € 320.000 per jaar, totaal € 960.000.

Onderhoud begraafplaatsen ad € 203.000 per jaar, totaal € 608.000.

gemeente
Neder-Betuwe

*Programmarekening
2008*

Jaarrekening

**SINGLE INFORMATION
SINGLE AUDIT (SISA)**

Departement	Nummer	Specifieke uitkering (1)	Juridische grondslag (2)	Ontvanger (C)	Indicatoren (3)	Toelichting per indicator (A)	Frequentie (jaarrekening) (B)	Afspraak (4)	Realisatie (5)	Beginstand jaart (6)	Beschikking Rijk (7)	Overige ontvangsten (8)	Besteed t.i.v. rijksmiddelen (9)	Besteed t.i.v. provinciale/Wgr middelen (10)	Overige besteding (11)	Te verrekennen met het Rijk (12)	Te verrekennen met de Provincie / Wgr (13)	Overige (14)	Toelichting atwijking (15)	Aard Controle (16)
					In 2008 bekend gemaakte handhavingsbeschikkingen en verstrekte kennisgevingen aan inburgeringsplichtigen.	In aantallen	2008		17											D1
					Geestelijk bedienaren voor wie in 2008 een inburgeringsvoorziening is vastgesteld.	In aantallen	2008		0											D1
					Geestelijk bedienaren die in 2008 hebben deelgenomen aan het inburgeringsexamen.	In aantallen	2008		0											D1
					Geestelijk bedienaren die in 2008 hebben deelgenomen aan het aanvullend praktijkdeel van het inburgeringsexamen.	In aantallen	2008		0											D1
					In 2007 afgegeven beschikkingen voor inburgeringsprogramma's aan nieuwkomers in de zin van de Win.	In aantallen	2008		0											D1
					In 2007 en 2008 afgegeven verklaringen aan nieuwkomers in de zin van de Win die betrekking hebben op beschikkingen die in 2007 zijn afgegeven.	In aantallen	2008		7											D1
					Inburgeringsplichtigen en vrijwillige inburgeraars voor wie in de jaren 2008 t/m 2009 voor het eerst een duale inburgeringsvoorziening is vastgesteld.	In aantallen	2011													D1
					Inburgeringsplichtigen en vrijwillige inburgeraars voor wie in de jaren 2008 t/m 2009 voor het eerst een taalkennisvoorziening is vastgesteld.	In aantallen	2011													D1

Departement	Nummer	Specifieke uitkering (1)	Juridische grondslag (2)	Ontvanger (C)	Indicatoren (3)	Toelichting per indicator (A)	Frequentie (jaarrekening) (B)	Afspraak (4)	Realisatie (5)	Beginstand jaart (6)	Beschikking Rijk (7)	Overige ontvangsten (8)	Besteed t.l.v. rijksmiddelen (9)	Besteed t.l.v. provinciale/Wgr middelen (10)	Overige besteding (11)	Te rekenen met het Rijk (12)	Te rekenen met de Provincie / Wgr (13)	Overige (14)	Toelichting afwijking (15)	Aard Controle (16)					
WWI	43C	Investing stedelijke vernieuwing (ISV)	Wet Stedelijke Vernieuwing Provinciale beschikkingen	Project-gemeenten (SISA tussen medeoverheden)	Verplichtingen opgelegd door provincie: Bedrag voor stedelijke vernieuwing verkregen van provincies, tot en met 2008 Investeringsbudget (kolom 4) Afgerond: Niet=0 Wel=1 (kolom5) Besteed bedrag t.l.v. provinciale/Wgr middelen (kolom 10) Cofinanciering (kolom 11) Correcties (kolom 14) Hieronder per beschikking invullen:																				
						1	2006-021956	In euro's	Jaarlijks	€75.168	0					€1.230	€0				€0			D1: aantallen	
							Activiteiten stedelijke vernieuwing Hieronder per beschikkingnummer invullen:																		D1: aantallen R.euro's
	1		In aantallen	na afronding van het project																D1					
VenW	49B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	Wet BDU Verkeer en Vervoer, art 10 Provinciale beschikkingen	Gemeenten (SISA tussen medeoverheden)	Besteed bedrag t/m jaart (kolom 10 en 11) Afgerond: Niet=0 Wel=1 (kolom5) Hieronder per beschikking invullen.																				
						1	2005-015137	In euro's	Jaarlijks		1				€168.114	€0							R		
						2	2007-023040	In euro's	Jaarlijks		1				€293.770	€0									R
						3	2007-022938	In euro's	Jaarlijks		1				€98.916	€0									R
						4	2008-000058	In euro's	Jaarlijks		0				€0	€0									

Departement	Nummer	Specifieke uitkering (1)	Juridische grondslag (2)	Ontvanger (C)	Indicatoren (3)	Toelichting per indicator (A)	Frequentie (jaarrekening) (B)	Afspraak (4)	Realisatie (5)	Beginsland jaart (6)	Beschikking Rijk (7)	Overige ontvangsten (8)	Besteed t.i.v. rijksmiddelen (9)	Besteed t.i.v. provinciale/Wgr middelen (10)	Overige besteding (11)	Te verrekenen met het Rijk (12)	Te verrekenen met de Provincie / Wgr (13)	Overige (14)	Toelichting afwijking (15)	Aard Controle (16)				
SZW	55	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw)	Gemeenten	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van uw gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat én beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december 2008.	In aantallen	Jaarlijks		105,00											R				
					Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in 2008, uitgedrukt in arbeidsjaren.	In arbeidsjaren	Jaarlijks		3,06														R	
					Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in 2008, uitgedrukt in arbeidsjaren	In arbeidsjaren	Jaarlijks		86,51															R
					Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in 2008, uitgedrukt in arbeidsjaren.	In arbeidsjaren	Jaarlijks		7,48															R
SZW	57	Wet Werk en Bijstand (WwB) (inkomensdeel)	Wet Werk en Bijstand	Gemeenten	Totaal uitgaven inkomensdeel categorie 65 jr en ouder	In euro's kasstelsel	Jaarlijks						€31.003							Nvt				
					Totaal uitgaven inkomensdeel categorie jonger dan 65 jaar	In euro's kasstelsel	Jaarlijks					€1.553.597											Nvt	
					Totaal ontvangsten (niet-rijk) van derden inkomensdeel categorie 65 jr en ouder	In euro's kasstelsel	Jaarlijks						€8.799											Nvt
					Totaal ontvangsten (niet-rijk) inkomensdeel categorie jonger dan 65 jaar	In euro's kasstelsel	Jaarlijks						€56.933											Nvt
	Wet Werk en Bijstand (WwB) (werkdeel)	Wet Werk en Bijstand	Gemeenten	Meeneemregeling: overheveling overschot/tekort van 2007 naar 2008	In euro's kasstelsel (bij tekort een negatief bedrag invullen)	2008													34412		R			
				Meeneemregeling: overheveling overschot/tekort van 2008 naar 2009	In euro's kasstelsel (bij tekort een negatief bedrag invullen)	2008														711		R		
				Totaal uitgaven werkdeel	In euro's kasstelsel	Jaarlijks						€516.645											R	
				Omvang van het in 2007 uitgegeven bedrag waarvan de rechtmatigheid niet kan worden vastgesteld.	In euro's	2008															€0		R	
				Omvang van het in 2008 uitgegeven bedrag waarvan de rechtmatigheid nog niet kan worden vastgesteld.	In euro's	2008															€0		R	
				Totaal ontvangsten (niet-rijk) werkdeel	In euro's kasstelsel	Jaarlijks							€651										R	
															€0				R					

Departement	Nummer	Specifieke uitkering (1)	Juridische grondslag (2)	Ontvanger (C)	Indicatoren (3)	Toelichting per indicator (A)	Frequentie (jaarrekening) (B)	Afspraak (4)	Realisatie (5)	Beginstand jaart (6)	Beschikking Rijk (7)	Overige ontvangsten (8)	Besteed t.i.v. rijksmiddelen (9)	Besteed t.i.v. provinciale/W gr middelen (10)	Overige besteding (11)	Te verrekennen met het Rijk (12)	Te verrekennen met de Provincie / W gr (13)	Overige (14)	Toelichting afwijking (15)	Aard Controle (16)					
SZW	58	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), art 54	Gemeenten	Uitgaven IOAW	In euro's kasstelsel	Jaarlijks						€95.080							R					
					Ontvangsten IOAW (niet-rijk)	In euro's kasstelsel	Jaarlijks				€0												R		
SZW	59	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ), art 54	Gemeenten	Uitgaven IOAZ	In euro's kasstelsel	Jaarlijks						€60.239								R				
					Ontvangsten IOAZ (niet-rijk)	In euro's kasstelsel	Jaarlijks				€6.301												R		
					Uitvoeringskosten IOAZ	In euro's kasstelsel	Jaarlijks				€0													R	
SZW	61	Bijstandverlening Zelfstandigen	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen 2004 art 54		Totaal uitgaven uitkeringen Bbz 2004 (excl. Bob)	In euro's kasstelsel	Jaarlijks						€73.553								R				
					Totaal uitgaven kapitaal-verstrekking Bbz 2004	In euro's kasstelsel	Jaarlijks				€153.467												R		
					Totaal ontvangsten uitkeringen Bbz (excl. Bob) (excl. rijk)	In euro's kasstelsel	Jaarlijks				€1.639													R	
					Totaal ontvangsten kapitaalverstrekking Bbz (excl. rijk)	In euro's kasstelsel	Jaarlijks				€111.999													R	
					Totaal uitvoeringskosten Bbz 2004 (excl. Bob)	In euro's kasstelsel	Jaarlijks				€37.334														R
					Totaal uitgaven uitkeringen Bob	In euro's kasstelsel	Jaarlijks				€0														R
					Totaal ontvangsten Bob (excl. rijk)	In euro's kasstelsel	Jaarlijks				€0														R
SZW	62	Wet Werkloosheidsvoorziening (WWV)	Wet Werkloosheidsvoorziening	Gemeenten	Betaalde uitkeringen, inclusief sociale lasten	In euro's kasstelsel	Jaarlijks						€0								R				
					Betaalde uitvoeringskosten	In euro's kasstelsel	Jaarlijks				€0												R		
					Ontvangsten	In euro's kasstelsel	Jaarlijks				€2.862													R	
JenG	77	Invoering Centra voor Jeugd en Gezin (CJG)	Tijdelijke regeling CJG	Gemeenten	Betaalde uitgaven uitkeringen Bbz 2004 (excl. Bob)	In euro's kasstelsel	Jaarlijks					€400.193								R					

BESLUITVORMING.

De raad van de gemeente Neder-Betuwe;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 28 april 2009;
Gelet op het bepaalde in de Gemeentewet;

BESLUIT:

Het jaarverslag en de jaarrekening 2008 van de gemeente Neder-Betuwe vast te stellen;
In te stemmen met de bestemming van het resultaat van de jaarrekening 2008:

1. Van het voordelig saldo van de jaarrekening 2008 van de Regio Rivierenland een bedrag van € 32.000 bestemmen voor de uitvoering van verschillende thema van Regio Rivierenland.
2. Het voordelig resultaat van € 352.000 dat is ontstaan door het afwickelen van diverse grondexploitaties toevoegen aan de reserve grondexploitatie.
3. In 2008 heeft de gemeente Neder-Betuwe via de algemene uitkering uit het gemeentefonds een bedrag van € 8.800 ontvangen voor stimulering buitenschoolse opvang. Voorgesteld wordt om dit bedrag toe te voegen aan de voorziening Speelplaatsen.
4. € 20.000 te bestemmen t.b.v. inkoop uren schoolgericht maatschappelijk werk (SMW).
5. De geplande werkzaamheden door de regio voor samenstellen eenduidig gemeentelijk beleid voor de procedure hogere grenswaarde en het opstellen en vaststellen van de gemeentelijke bodemfunctiekaart zijn doorgeschoven naar 2009. Dit heeft geresulteerd in een voordeel van € 50.000. Voorgesteld wordt van dit voordeel € 15.000 te bestemmen voor de geplande werkzaamheden die door de regio worden uitgevoerd
6. Het restant van € 429.563 toevoegen aan de algemene reserve.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 11 juni 2009
de griffier, de voorzitter

mr. J.C. Bouwman

ir. C.W. Veerhoek

